

KONČNO
POROČILO
VOLITVE
2026

grajet.

Inštitut Gajst

Končno poročilo o pobudi za dvig kvalitete razprave o zunanji politiki pred državnoborskimi volitvami 2026

Založba:

Inštitut Gajst, zavod raziskovalni inštitut za diplomatsko izobraževanje, Ljubljana

Avtorji:

Anej Bevk Peternelj, Alja Lušin, Festina Thaqi, Filip Noel Geržina, Marko Čadež Mačkič, Uliana Chebotarenko, Polina Kaspranova, Zala Košec, Žak Župan Galunič

Uvodni nagovor:

Anej Bevk Peternelj, direktor Inštituta Gajst

Strokovni pregled:

Inštitut Gajst

Oblikovanje:

Inštitut Gajst

Ilustracija:

Ivan Grohar, Sejalec (1907), Narodna galerija

Naklada:

E-izdaja

Ljubljana, 20. marec 2026

Ivan Grohar (1867–1911) velja za eno najpomembnejših imen slovenskega slikarstva. Kot del četverice slovenskih impresionistov je ob začetku 20. stoletja slovensko umetnost popeljal v mednarodni prostor. Medtem ko je Dunaj dišal po secesiji – prekinitvi s staro konservativno umetnostjo – slovenski prostor ni počival. Tudi Grohar ni sledil starim družbenim trendom in je navdih raje iskal v impresionističnih tehnikah.

Njegov »Sejalec« je bil leta 1907 prvič razstavljen v Narodnem domu v Trstu. Gre za ključno delo slovenskega impresionizma. Ne pove veliko o vsakdanu slovenskih kmetov v tistem obdobju, pove pa veliko o stanju slovenskega duha. Sejalec, ikona slovenskega modernizma, je tako postal upodobitev slovenskega ljudstva – njegovega izvora, značaja, smisla in zavesti.

Sejalec hodi po preteklosti in za seboj pušča seme prihodnosti. Kot analogija političnih procesov uteleša demokracijo. Osrednjo pozornost namenja agensu. Prikazuje zmožnost ene posameznice ali posameznika, skupine ali množice ljudi, da spremenijo družbo na bolje. Sporoča nam, da imamo kot posameznice in posamezniki v demokraciji moč vplivati na politiko, saj tvorimo njen osrednji člen. Takšno seme, kot ga bomo zasejali, bo vzklilo.

KAZALO

UVODNI NAGOVOR	2
----------------	---

SEZNAM PODPORNIKOV POBUDE	4
---------------------------	---

KONČNO POROČILO

METODOLOGIJA

1. ORIS IZZIVA IN OZADJE POBUDE	7
2. SODELUJOČE POLITIČNE STRANKE	9
3. VPRAŠANJA	11
4. NAVODILA ZA REŠEVANJE VPRAŠANJ	12
5. ČASOVNICA PREJETIH ODGOVOROV	13
6. METODA ANALIZE KVALITETE ODGOVOROV	14

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

1. SPLOŠNE USMERITVE	23
2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE	34
3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV	45
4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA	56
5. RAZVOJNA POLITIKA IN HUMANITARNA POMOČ	67
6. GLOBALNO UPRAVLJANJE	78
7. MANJŠINE	89
8. VARNOSTNA POLITIKA	100
9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI	111
10. ZUNANJE DELOVANJE EU	122
11. ODNOSI Z ZDA	133
12. ODNOSI S KITAJSKO	144
13. VOJNA V UKRAJINI	155
14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU	166
15. MEDNARODNI RED	177
16. KADROVSKA POLITIKA	188

ANALIZA KVALITETE ODGOVOROV	199
-----------------------------	-----

TOČKOVNIKI ODGOVOROV POSAMEZNIH STRANK	211
--	-----

SKLEP	222
-------	-----

SPOŠTOVANE VOLIVKE IN VOLIVCI, DRAGE DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANI,

o usmeritvi zunanje politike v demokratičnih družbah na volitvah odloča ljudstvo.

Oddaja glasu za določeno politično stranko je neposredno oddaja glasu za celoten sklop vrednot in politik, ki jih ta stranka zagovarja - tudi za določeno zunanjo politiko. Volivke in volivci imate na zunanjo politiko Republike Slovenije izrazit vpliv. To je velika odgovornost.

Zato verjamemo, da morate biti z zunanjepolitičnimi načrti strank ustrezno seznanjeni. Seznanjeni morate biti s konkretnimi načrti posameznih strank, ki pritičejo vodenju resorja za zunanje in evropske zadeve ter vodenju diplomacije v praksi. Za voljo sprejemanja informirane odločitve o usmeritvi zunanje politike morate imeti državljanke in državljani možnost vpogleda v specifične ukrepe, pobude in strategije strank na zunanjepolitičnem področju.

Politične stranke ustrezne seznanitve volivk in volivcev s specifičnimi načrti na zunanjepolitičnem področju praviloma ne omogočijo. Programi strank se po kvaliteti sicer razlikujejo, vendar zunanja politika praviloma ni obravnavana na ustrezen način. Primerjava programov strank nam ponudi le grobe razlike v splošnih zunanjepolitičnih usmeritvah. Večinoma pa nam ne omogoči vpogleda v konkretne ukrepe, ideje, predloge, politike in strategije strank, ki pritičejo vodenju zunanjepolitičnega resorja v praksi.

Mediji zunanje politike običajno ne obravnavajo na ustrezen način. Onkraj redkih izjem (npr. zunanjepolitično soočenje na RTV, 5. 3. 2026), se novinarke in novinarji povečini ukvarjajo s širokopoteznimi vidiki zunanje politike oz. od strank pričakujejo splošne opredelitve. To z vodenjem resorja za zunanje in evropske zadeve nima veliko skupnega. Senzacionalistično obravnavo zunanje politike mora zamenjati strokovna obravnava, ki pritiče vodenju državotvornih resorjev. Menimo, da imajo novinarke in novinarji to odgovornost.

Pred vami je končno poročilo o pobudi Inštituta Gajst za dvig kvalitete razprave o zunanji politiki pred državnozborskimi volitvami 2026. V poročilu najdete najcelovitejšo informacijo o tem, kako bi posamezne stranke vodile resor za zunanje in evropske zadeve v praksi. Odgovori so zapisani tako, kot smo jih dobili, brez “analitičnega poseganja”. Vsem strankam, ki so pri pobudi sodelovale, se iz srca zahvaljujemo.

Poročilo je razdeljeno na tri dele. Najprej pojasnimo, zakaj smo se te pobude lotili in predstavimo metodologijo. V drugem delu najdete vprašanja in odgovore vseh 10 sodelujočih političnih strank. V tretjem delu analiziramo odgovore posameznih strank, kjer se osredotočimo na kvaliteto odgovorov, ne na vsebino. Medtem ko o vsebini presojate vi, mi presojamo o tem, na podlagi kako kvalitetnih odgovorov se imate priložnost odločiti. Poročilo se zaključi s sklepom in predlogi za nadaljnja prizadevanja na področju dviga kvalitete dialoga o zunanji politiki in zunanjepolitične pismenosti v Sloveniji.

Ta pobuda in to poročilo je svojevrsten dosežek. Podprla jo je predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar, ministrica za zunanje in evropske zadeve Tanja Fajon in mnogo drugih uglednih bivših ter aktualnih nosilcev visokih javnih funkcij z različnimi političnimi nazori. Gre za prvo tovrstno iniciativo na področju zunanje politike v zgodovini Slovenije. Prepričani smo, da je naša pobuda pripomogla h krepitvi dialoga o zunanji politiki. Predvsem pa upamo, da smo pokazali, kaj pomeni zunanjo politiko jemati resno.

Vljudno vabljeni k branju poročila!

*Anej Bevk Peterneľ
Direktor Inštituta Gajst*

NASLEDNJA VIDNEJŠA IMENA:

dr. Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije,
Tanja Fajon, ministrica za zunanje in evropske zadeve,
dr. Miro Cerar, nekdanji PV in zunanji minister, dekan PF UL,
dr. Ernest Petrič, nekdanji veleposlanik, ustavni sodnik, član ILC,
dr. Milan Brglez, docent mednarodnih odnosov na FDV UL,
nekdanji PDZ in evropski poslanec,
dr. Milan Jazbec, veleposlanik, profesor diplomacije na Novi univerzi,
Sabina Stadler Repnik, veleposlanica,
Peter Grk, generalni sekretar Blejskega strateškega foruma,
Ksenija Benedetti, nekdanja dolgoletna šefinja protokola RS,
Vlasta Nussdorfer, nekdanja varuhinja človekovih pravic RS,
ddr. Boštjan Udovič, profesor diplomacije na FDV UL,
dr. Matej Avbelj, profesor za evropsko pravo na Novi univerzi,
dr. Ana Bojinović Fenko, profesorica mednarodnih odnosov na FDV UL,
dr. Andreja Jaklič, profesorica mednarodne ekonomije na FDV UL,
dr. Sabina Lange, profesorica evropskih študij, Maastricht,
dr. Anže Burger, izredni profesor mednarodne ekonomije, FDV UL,
dr. Jelena Juvan, izredna profesorica obramboslovja, FDV UL,
dr. Jure Požgan, docent mednarodnih odnosov na FDV UL,
dr. Faris Kočan, docent mednarodnih odnosov na FDV UL,

SO IZRAZILA PODPORO NAŠI POBUDI.

KONČNO POROČILO

O POBUDI ZA DVIG KVALITETE RAZPRAVE O ZUNANJI POLITIKI
PRED DRŽAVNOZBORSKIMI VOLITVAMI 2026

gajst.

1

METODOLOGIJA

gajst.

ORIS IZZIVA IN OZADJE POBUDE

Volivke in volivci se bodo 22. marca 2026 odločali o sestavi Državnega zbora in o tem, kdo bo tvoril naslednjo Vlado Republike Slovenije. V skladu s prvim členom Zakona o zunanjih zadevah je Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v okviru vlade pristojno za izvajanje zunanjih zadev v skladu s splošnimi usmeritvami, ki jih določa Državni zbor. Državljanke in državljani imajo priložnost na državnozborskih volitvah neposredno določiti vrednotni in politični okvir, v katerem se bo v prihodnjem obdobju izvajala zunanja politika.

Volivke in volivci so tisti, ki v demokraciji določajo splošno usmeritev zunanje politike. Posredno odločajo tudi o tem, kdo bo vodil Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, ki je zadolženo za izvajanje zunanjih zadev v praksi. Usmerjanja slovenske zunanje politike, vodenja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve in vodenja diplomacije ne gre posplošiti na posedovanje stališča o nekem mednarodnem vprašanju. Volivke in volivci morajo imeti na voljo informacije o konkretnih usmeritvah, ciljih, pobudah, ukrepih in strategijah, ki bi jih stranke, v kolikor izvoljene, zasledovale v odnosu do izvajanja zunanje politike.

Iz programov političnih strank izvemo malo o konkretnih načrtih strank na zunanjepolitičnem področju. Stranke praviloma ponudijo splošne usmeritve, ki ne povedo veliko o tem, kako bi stranka v praksi vodila zunanjepolitični resor. V programih mrgoli besednih zvez, kot so "učinkovita diplomacija", "aktivno delovanje v EU in NATO", "podpora internacionalizaciji slovenskih podjetij", "zaščita Slovencev v zamejstvu in po svetu" in "izboljšanje odnosov s sosedi". To nam ponudi splošen vpogled v (nemerljive) cilje strank. Hkrati pa nam ne ponudi vpogleda v ukrepe, pobude ali strategijo, ki bi jo stranke zasledovale za voljo doseganja teh ciljev.

Tudi mediji nam praviloma ne ponudijo vpogleda v konkretne načrte strank v odnosu do zunanje politike. V predvolilnih soočenjih so večinoma osredotočeni na prikaz razlike v stališčih strank do velikih geopolitičnih vprašanj (recimo odnosi z ZDA in Kitajsko, vojna v Ukrajini, konflikt na Bližnjem vzhodu). Aktualni mednarodni problemi so za gledalke in gledalce soočenj bolj zanimivi, a te razprave pogosto ne ponudijo več od vpogleda v svetovnonazorske razlike med strankami. Soočenja nam ne povedo veliko o tem, kako bi stranka štiri leta upravljala zunanjepolitični resor.

Programi strank in mediji notranjo politiko obravnavajo drugače kot zunanjo politiko – to ni dobro, a nam daje upanje. Vemo, da so stranke sposobne definirati natančne ukrepe, pobude in strategije na področju zunanje politike, saj so to večkrat dokazale na notranjepolitičnih področjih. Prav tako vidimo, da so predstavniki medijev sposobni vprašati konkretna vprašanja, ki pritečejo vodenju zunanjepolitičnega resorja, saj to to sposobni narediti na ostalih notranjepolitičnih področjih.

V Inštitutu Gajst smo se zato odločili izvesti pobudo za dvig kvalitete razprave o zunanji politiki pred državnozborskimi volitvami 2026. Zastavili smo si naslednje cilje:

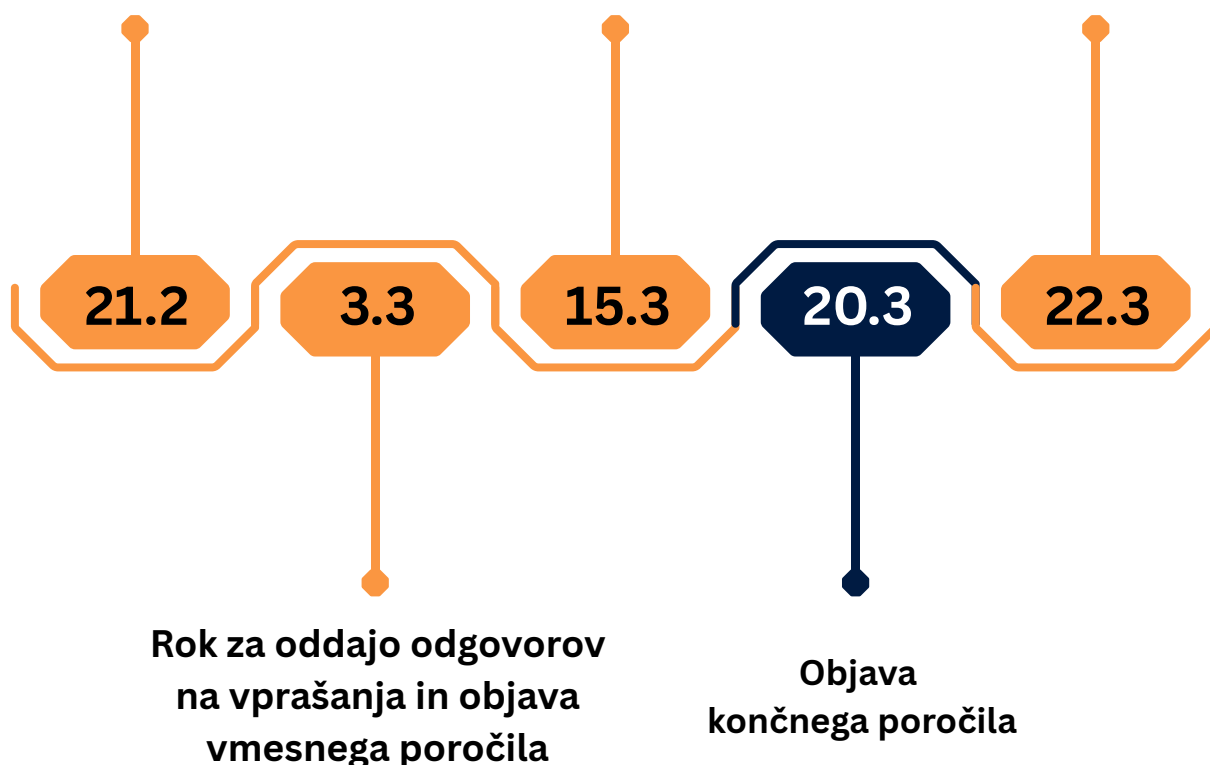
- Opozoriti na zaskrbljujočo kvaliteto razprave o zunanji politiki pred volitvami,
- Zastaviti vprašanja o zunanji politiki, ki naslavlja vsa ključna področja vodenja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve,
- Pridobiti konkretne odgovore strank na specifična vprašanja o zunanji politiki, ki zadevajo vodenje resorja v praksi,
- Sodelovati z vsemi strankami, ki se jim napoveduje možnost vstopa v Državni zbor in posledično sooblikovanje splošnih zunanjepolitičnih usmeritev,
- Povečati vidnost zunanje politike v predvolilni kampanji na strokoven in objektivni način,
- Izvesti učinkovito komunikacijsko kampanjo, ki bo našo pobudo javnosti predstavila na razumljiv in preprost način ter volivke in volivce obvestila o vsebini odgovorov.

Vsem ciljem je skupno splošno in večletno prizadevanje Inštituta Gajst za dvig zunanjepolitične pismenosti in kulture zunanje politike v Republiki Sloveniji na javnosti razumljiv način.

**Strankam pošljemo pismo
in vprašanja**

**Priprava posameznih
končnih poročil**

Volitve

SODELUJOČE POLITIČNE STRANKE

Pismo pobude in vprašanja smo naslovili na vse politične stranke, ki so jim vodilna merjenja javnega mnenja dan pred uradnim začetkom kampanje za državnozborske volitve namerile takšno podporo, po kateri smo lahko sklepali, da se dejansko potegujejo za vstop v Državni zbor (okoli 2 % ali več). Z ostalimi političnimi strankami nismo stopili v stik.

Stranke so pismo pobude in vprašanja na svoje uradne poštno naslove prejele v soboto, 21. februarja 2026, v popoldanskem času. V spremnem pismu smo jih spodbudili, da naj nam odgovorijo, ali bodo pri pobudi sodelovale. Isti dan smo pismo pobude objavili na naši spletni strani in na omrežju Instagram. V objavo smo označili vse povabljene stranke.

V nedeljo, 22. februarja 2026, smo na Instagramu začeli z objavljanjem t. i. "semaforja". Volivkam in volivcem je sporočal, katere stranke so se na našo pobudo že odzvale in kako so se odzvale. "Semafor" je deloval po naslednjem ključu:

– črna barva: stranka nam je odgovorila, da pri pobudi ne bo sodelovala.

– rdeča barva: na našo pobudo od stranke nismo prejeli odgovora.

– rumena barva: stranka je potrdila sodelovanje in obljubila, da odgovori na naša vprašanja.

– zelena barva: stranka nam je posredovala odgovore na naša vprašanja.

Namen semaforja je bil javnosti sporočiti, da so stranke poziv za sodelovanje prejele in da ni samoumevno, da bodo stranke pri pobudi sodelovale. Večkrat smo zapisali, da je sodelovanje pri pobudi odraz tega, kako resno stranka jemlje zunanjo politiko. Z zadovoljstvom smo semafor v enem tednu obarvali povsem rumeno – vse povabljene politične stranke so obljubile, da bodo na vprašanja odgovorile in svojo obljubo so držale.

Po prejetih potrdilih o sodelovanju s strani vseh strank smo semafor nato začasno zamrznili. Med strankami nismo želeli vzbuditi občutka tekmovanja z vidika hitrosti oddaje, temveč smo jasno komunicirali, da je kvaliteta odgovorov edino, kar na koncu šteje.

Veseli nas, da so pri pobudi sodelovale vse povabljene politične stranke. To razumemo kot odraz resnosti političnih strank, njihove pripravljenosti za prevzem odgovornosti vodenja zunanje politike ter njihovega priznavanja pomena civilne družbe v demokratičnih procesih.

KAKO SO SE STRANKE ODZVALE NA POBUDO?

	Odgovorili!
	Odgovorili!
  	Odgovorili!
	Odgovorili!
 	Odgovorili!
	Odgovorili!
	Odgovorili!
	Odgovorili!
 <i>Stranka Vladimirja Prebiliča</i>	Odgovorili!
	Odgovorili!

Semafor, ki prikazuje odziv političnih strank na našo pobudo.
Semafor je bil posodobljen 3. marca 2026 ob 17.50.

gajst.

Političnim strankam smo zastavili 16 vprašanj s področja zunanje politike. Ključna razlika med našimi vprašanji in vprašanji, ki jih predstavniki medijev (razen redkih izjem) zastavljajo strankam v predvolilnem obdobju, je v obliki in vsebini vprašanj. Političnih strank nismo spraševali po njihovem svetovnem nazoru ali splošnem pogledu na ta ali oni problem v mednarodni skupnosti, temveč smo jim zastavili konkretna vprašanja s področja izvajanja zunanje politike, vodenja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve ter vodenja diplomacije v praksi.

Osnovni cilj je bil, da z zastavljenimi vprašanji in prejetimi odgovori presežemo površinsko obravnavanje zunanje politike, ki smo ga deležni s strani vodilnih slovenskih medijev. Predstavniki medijev namreč nosijo to odgovornost, da razpravo o zunanji politiki ustrezno uokvirijo. Rezultat dosedanje prakse (razen redkih izjem) je bil, da se zunanja politika v predvolilnem obdobju obravnava kot resničnostni šov ali lepotno tekmovanje. Zastavljena vprašanja ne presežejo poizvedovanja o splošnih političnih usmeritvah in stališčih strank do kriznih žarišč. V podvprašanjih se mediji redko spuščajo v preizpraševanje izvedljivosti ali učinkov teh politik na zasledovanje temeljnih nacionalnih interesov Republike Slovenije. Vprašanja o zunanji politiki so praviloma opazno manj kvalitetna od vprašanj o notranji politiki.

Kvalitetno vprašanje sestavljajo štirje elementi:

1. Vprašanje je relevantno z vidika vodenja zunanjepolitičnega resorja v praksi,
2. Vprašanje ima strokoven in uravnotežen uvodni okvir, ki ne napeljuje odgovora,
3. Vprašanje sprašuje po konkretnih stališčih, ukrepih, pobudah in strategiji, ki bi jih politična stranka zasledovala v odnosu do določenega področja zunanjepolitičnega resorja,
4. Vprašanju sledijo podvprašanja, ki preverjajo poglobljenost politične stranke v premislek dejanskih posledic, ki bi jih predstavljen odgovor imel za blaginjo Republike Slovenije ter za zasledovanje njenih zunanjepolitičnih ciljev.

Vsa naša vprašanja sledijo zgoraj navedenim elementom.

KAJ JE NUDGE?

Ker gre pri vodenju naše razprave za pisno korespondenco, ki poteka v eni izmenjavi (brez možnosti za podvprašanja) smo strankam pripravili t. i. "Nudge" oz. dregljaj. Gre za ključne besede, ki nakazujejo okvirno strukturo odgovora, kakršno bi strokovna javnost od strank pri določenem vprašanju pričakovala. Dregljaj strank nikakor ne omejuje, jih pa opozarja na to, da ima javnost določene standarde in pričakovanja. Dregljaj se nahaja pod vsakim vprašanjem, ki ga je Inštitut zastavil (glej moder okvirček pod vprašanji).

NAVODILA ZA REŠEVANJE

Političnim strankam smo skupaj z vprašanji poslali tudi jasna navodila za njihovo reševanje. V navodilih smo stranke usmerili glede dolžine in strukture odgovorov, naših pričakovanj in zanimanj.

Vprašanja smo smiselno razvrstili, nismo pa jih razporedili po pomembnosti. Sledili smo praksi obravnavanja tematskih področij, kot si sledijo pri bilateralnih srečanjih med državami (npr. pri političnih konzultacijah). Tudi ta praksa veliko pove o popolnoma napačni prioritizaciji zunanjepolitičnih področij s strani medijev. Regionalne teme in krizna žarišča se obravnavajo na koncu pogovora, ob kosilu. To ne pomeni, da niso pomembne, pomeni pa, da večina izvajanja in vodenja slovenske zunanje politike ne sestoji iz reševanja konfliktov in vojn.

Spodaj navajamo navodila, kot so jih prejele politične stranke:

1. Odgovori naj ne bodo daljši od 100-120 besed, saj drugače ne moremo zagotoviti objave celotnega odgovora na družbenih omrežjih. Odgovarjajte v polnih stavkih;
2. Odgovore bomo preverjali z opremo za ugotavljanje umetne inteligence. Uporabo prijazno odsvetujemo;
3. Osredotočite se na vprašanje, predstavite konkretne ukrepe, stališča, strategije, projekte ali ideje, ki bi jih radi uresničili in so uresničljive, v kolikor boste imeli priložnost sooblikovati zunanjo politiko v naslednjih štirih letih oz. za trajanje mandata naslednjega sklica Vlade RS;
4. Zanima nas predvsem, kaj boste storili v prihodnosti, ne kaj ste storili v preteklosti;
5. Dodatni okvirčki sledijo principu "Nudge" (N:) – svetovno znane knjige o vedenjski ekonomiji – vas usmerjajo, namigujejo, vendar vas ne omejujejo – lahko vam pomagajo, lahko pa jih popolnoma ignorirate – izbira je vaša;
6. Vprašanja niso razporejena po pomembnosti;
7. Vljudno vas prosimo, da nam odgovore posredujete najkasneje do 3. marca ob 12.00;
8. Prvo vprašanje in odgovore bomo objavili 3. marca ob 18.00.

Odgovori, ki zasedejo več prostora, kot ga Instagram omogoča na eni strani (tako, da je odgovor še vedno berljiv), so skrajšani po naši presoji. To lahko vpliva na kvaliteto odgovora, zato smo se odločili, da vse odgovore v celoti objavimo naenkrat v t. i. "vmesnem poročilu".

Odgovore smo objavili v točno taki obliki, kot smo jih od političnih strank prejeli. Tu in tam smo popravili le kakšno tiskarsko napako.

ČASOVNI OKVIR PREJETIH ODGOVOROV

Političnim strankam smo na več načinov pojasnili, da hitrost odgovarjanja na vprašanja ni pomembna. Sporočili smo jim, da bomo vse odgovore, prejete do predvidenega roka, obravnavali z enako skrbnostjo. Vselej pa moramo objaviti datum, ko so nam določene stranke posredovale odgovore. To je pomembno zaradi sklicevanja na dogajanje v mednarodni skupnosti, ki ga stranke navajajo. V tednu, ko so stranke odgovarjale, se je namreč slika Bližnjega vzhoda precej spremenila (napad Izraela in ZDA na Iran ter posledice). Nepošteno bi bilo, če bi določene odgovore ocenili kot kvalitetnejše, ker se navezujejo na zadnje dogajanje. Nekaterе stranke so odgovore namreč posredovale pred spremembo okoliščin.

Odgovore smo prejeli v naslednjem vrstnem redu:

1. **NSi, SLS in Fokus Marka Lotriča, četrtek, 26. februar 2026,**
2. **Gibanje Svoboda, četrtek, 26. februar 2026,**
3. **Državlјansko gibanje Resni.ca, torek, 3. marec 2026,**
4. **Prerod – stranka Vladimirja Prebiliča, torek, 3. marec 2026**
5. **Levica in Vesna, torek, 3. marec 2026**
6. **Demokrati. Anžeta Logarja, torek, 3. marec 2026**
7. **Piratska stranka, torek, 3. marec 2026**
8. **Socialni demokrati, torek, 3. marec 2026**
9. **Mi, socialisti!, torek, 3. marec 2026**
10. **Slovenska demokratska stranka, četrtek, 5. marec 2026.**

Slovenska demokratska stranka nam je sprva poslala odgovore v obliki do 120 znakov. V sporočilu so nam zapisali, da so bili začudeni nad navodilom, ki odgovore tako omejuje, glede na namen pobude. V odgovoru smo jim pojasnili, da navodila stranke na ta način ne omejujejo (glej zgoraj). SDS nam je sporočila, da gre za krajšano različico polnih odgovorov, ki jih posredujejo ob prvi priliki. Polne odgovore so posredovali 5. marca.

Stranke v nadaljevanju niso objavljene po vrstnem redu prejetih odgovorov, temveč po abecednem vrstnem redu glede na njihovo ime, registrirano pri Državni volilni komisiji. Na našem Instagramu bomo vsak dan objavili eno vprašanje in odgovore strank. Na Instagramu bodo stranke krožno rotirale, tako da ne bo vedno ista stranka tista, katere odgovor sledilke in sledilci vidijo na začetku.

METODA ANALIZE KVALITETE ODGOVOROV

Namen analize je podati splošno oceno kvalitete odgovorov posameznih strank. Vsebine odgovorov ne ocenjujemo, to prepuščamo volivkam in volivcem. Ocenjevanje vsebine bi namreč lahko hitro označili kot subjektivno interpretacijo ocenjevalca, s čimer bi tvegali odmik od načel objektivnosti, pluralnosti in kritičnosti, ki jih kot Inštitut uspešno zasledujemo.

Analiza odgovorov je pomembna, saj smo od strank pričakovali konkretne odgovore na naša konkretna vprašanja. Natančno odgovarjanje na zahtevna vprašanja pritiče vsem strankam, ki si prizadevajo v prihodnosti voditi resor za zunanje in evropske zadeve in sooblikovati slovensko zunanjo politiko v Državnem zboru.

Vsak posamezni odgovor bomo ocenili v skladu z naslednjimi kategorijami, ki se pri tovrstnih analizah pogosto uporabljajo in so metodološko ustrezne:

1. **relevantnost odgovora,**
2. **celovitost odgovora,**
3. **razumljivost odgovora,**
4. **jasnost političnega stališča,**
5. **konkretnost,**
6. **doslednost odgovora,**
7. **utemeljitev odgovora in**
8. **izvedljivost in operativnost odgovora.**

Pri vsaki kategoriji lahko stranka prejme najmanj 0 in največ 2 točki za posamezen odgovor. Če se odgovor ne nanaša na zastavljeno vprašanje in stranka pri prvi kategoriji "relevantnost odgovora" dobi 0 točk, potem dobi 0 točk tudi pri ostalih postavkah, saj v odgovoru ne odgovarja na zastavljeno vprašanje. Obratno lahko stranka za posamezni odgovor, ki poseduje vse elemente vprašanja, dobi največ 16 točk. Točke se pri splošni oceni seštejejo in stranke lahko dobijo največ 256 točk.

Stranke lahko prejmejo ocene od 5 do 10. Naj tu ponovimo, da z ocenami ne podajamo vrednostne sodbe o vsebini odgovorov, kvaliteti ali posledicah predlaganih ukrepov. Ocenjujemo izključno strukturo odgovora, brez ocenjevanja vsebine. Ocena odraža le to, kako resno so stranke pristopile k vprašanjem, ki zadevajo vodenje zunanjepolitičnega resorja, in kako resno pristopajo k tovrstnim pobudam organizacij civilne družbe. Kvaliteta odgovorov je lahko tudi odraz sposobnosti artikulacije določenih politik s strani strank ali trenutnega stanja v razvoju določenih politik. Zato poudarjamo, da ocena ni odraz kvalitete vsebine določenega odgovora, temveč le ocena povprečja kvalitete metode odgovarjanja s strani dotične politične stranke.

1. Kriterij: relevantnost odgovora

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri odgovor dejansko odgovarja na zastavljeno vprašanje.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali se odgovor neposredno nanaša na temo vprašanja,
- Ali se odgovor izogiba splošnim političnim izjavam, ki niso povezane z vprašanjem,
- Ali se odgovor izmika vprašanju in pozornost preusmerja na drugo temo.

Točkovanje:

- 0 točk: odgovor ne odgovarja na zastavljeno vprašanje,
- 1 točka: odgovor le delno odgovarja na zastavljeno vprašanje in/ali preusmerja pozornost,
- 2 točki: odgovor odgovarja na zastavljeno vprašanje.

2. Kriterij: celovitost odgovora

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri odgovor zajame vse elemente vprašanja.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali odgovor obravnava in naslovi vse vidike vprašanja,
- Ali odgovor pozornost preusmerja na drugo temo,
- Ali se odgovor izmika kateremu delu vprašanja.

Točkovanje:

- 0 točk: manjka več ključnih vidikov odgovora,
- 1 točka: odgovor naslovi nekatere elemente vprašanja, nekatere izpusti,
- 2 točki: odgovor naslovi vse vidike vprašanja.

3. Kriterij: razumljivost odgovora

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri je odgovor razumljiv za ciljno publiko/širšo javnost.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali je odgovor razumljivo strukturiran: povezave med stavki so logične, vsebina ima sosledje,
- Ali je odgovor slogovno ustrezen (stranka uporablja slog, ki izkazuje resnost tematike),
- Ali v odgovoru prevladuje strokovni in birokratski jezik, ki je širši javnosti težje razumljiv.

Točkovanje:

- 0 točk: odgovor je nerazumljivo strukturiran, slog je neustrezen ali jezik ni dostopen,
- 1 točka: odgovor je sicer razumljivo strukturiran a predolg, slog ustrezen, le jezik je zahteven,
- 2 točki: odgovor je razumljivo strukturiran, ni predolg, slog je ustrezen in jezik plošno dostopen.

4. Kriterij: jasnost političnega stališča

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri je iz odgovora jasno razvidno politično stališče stranke.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali je v odgovoru jasno izraženo stališče do vprašanja (npr. za, proti, več, manj),
- Ali se stranka jasnemu odgovoru izogiba, vendar je o njem na podlagi celotnega odgovora moč sklepati,
- Ali stranka ne naslavlja vprašanja, zato tudi njeno politično stališče ni razvidno.

Točkovanje:

- 0 točk: stališče stranke do vprašanja na podlagi odgovora ni razvidno ali je dvoumno,
- 1 točka: stališče stranke ni jasno formulirano, do stališča je moč priti le preko sklepanja oz. poznavanja ozadja politične stranke,
- 2 točki: stališče stranke do vprašanja je jasno razvidno in ni dvoumno.

5. Kriterij: konkretnost v odgovoru

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri je odgovor konkreten.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali odgovor ponuja konkretne ukrepe, ideje, pobude ali strategijo v odnosu do vprašanja,
- Ali v odgovoru stranka ostaja na ravni splošnega stališča, načel ali ideologije,
- Ali odgovor analizira tematiko vprašanja, vendar ne predlaga konkretnih rezultatov,
- Ali odgovor predlaga konkretne cilje, ki jih bo stranka zasledovala.

Primer:

Nekonkretno: Podpiramo več mednarodnega sodelovanja.

Konkretno: Podpiramo pogostejšo obravnavo globalnih izzivov v multilateralnem okviru, zato bomo aktivno kandidirali v organe mednarodnih organizacij, ki so za Slovenijo pomembne (npr. Svet Združenih narodov za človekove pravice).

Točkovanje:

- 0 točk: odgovor je zelo splošen, ne ponudi konkretnih ukrepov, pobud ali strategije,
- 1 točka: odgovor je analitičen ali ukrepe, pobude in strategije le omeni ali poda splošen cilj,
- 2 točki: odgovor predlaga konkretne ukrepe, pobude, strategijo in/ali cilje.

6. Kriterij: doslednost odgovora

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri so trditve v odgovoru med seboj skladne.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali so v odgovoru protislovja (npr. en del odgovora zanika ali izniči drugi del odgovora),
- Ali stranka poskuša relativizirati vprašanje in predstaviti več nasprotujočih si ukrepov kot celovito naslavljanje vprašanja, oziroma stranka ne predstavi jasne usmeritve,
- Ali v odgovoru stranka navaja podatke, ki so neustrezni oz. ne držijo ali namenoma zavajajo (in je to moč preveriti z referenčnimi viri, ki so javno dostopni).

Točkovanje:

- 0 točk: v odgovoru so prisotna protislovja ali stranka predstavi ukrepe, ki bi drug drugega izničili ali stranka navaja podatke, ki preverjeno ne držijo,
- 1 točka: v odgovoru je nekaj nejasnosti med trditvami, vendar je moč slediti argumentu,
- 2 točki: v odgovoru ni protislovij, neustreznih ali napačnih informacij ali odgovorov, ki bi lahko bili razumljeni kot dvosmerni.

7. Kriterij: utemeljitev odgovora

Opredelitev kriterija: ali odgovor pojasni razloge za stališčem, ukrepi, pobudo ali strategijo.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali stranka oriše okoliščine, na podlagi katerih utemeljuje stališče (npr. uvod, scene setter),
- Ali stranka predstavi razloge za sprejem določenih ukrepov, stališč ali strategij (npr. zasledovanje nacionalnih interesov, blaginja, svetovni nazor, moralna ali načelna utemeljitev),
- Ali je podana razlaga pričakovanih učinkov (npr. to, ker bo potem to).

Točkovanje:

- 0 točk: odgovor ni temeljit, ne oriše okoliščin sprejemanja politične odločitve, ne predstavi razlogov, ki botrujejo političnemu stališču, predlaganemu ukrepu, ideji, pobudi ali strategiji,
- 1 točka: odgovor le delno utemelji podlago ali okoliščine stališča, le delno argumentira ukrepe, pobude, strategijo,
- 2 točki: odgovor je temeljit. Oriše okoliščine sprejemanja politične odločitve in predstavi razloge, ki botrujejo političnemu stališču, predlaganemu ukrepu, ideji, pobudi ali strategiji.

8. Kriterij: ocena izvedljivosti in operativnosti

Opredelitev kriterija: v kolikšni meri odgovor pove, kako bi se predlagana politika izvedla v praksi.

Pozorni smo na naslednje vidike:

- Ali so v odgovoru omenjeni konkretni instrumenti in načrt (stranka pove, s katerimi sredstvi, ki so ji na razpolago, bi cilj dosegla in kako),
- Ali so v odgovoru navedeni konkretni akterji oz. institucije, ki bi imele nalogo izvajanja politike, ukrepov, predlogov, pobud, oz. bi bile nosilke izvajanja,
- Ali je v odgovoru naveden časovni okvir izvajanja politike in predvideno finančno breme,
- Ali so v odgovoru navedene predvidene posledice izvajanja te politike v odnosu do splošnih ciljev zunanje politike (npr. kako bi potencialni izstop iz NATO vplival na položaj Slovenije v odnosu do ...) oz. so v odgovoru navedene posledice izvajanja obratne politike,
- Ali je v odgovor vključena računica izvedljivosti konkretnega ukrepa, pobude ali strategije (npr. ali je ukrep izvedljiv v naslednjem mandatu pod pogoji, ki bodo odločevalcu na voljo – tako z vidika financ, prioritizacije drugih (tudi notranjepolitičnih) področij, kot z vidika predvidenega pritiska zunanjih akterjev, interesnih sfer in drugih akterjev).

Točkovanje:

- 0 točk: odgovor predstavi le stališče in ukrepe, pobudo, idejo ali strategijo,
- 1 točka: stranka pove, kako bi določen cilj dosegla ter navede akterje in institucije, ki bi bili za izvajanje politike zadolženi. O načinu izvajanja torej ni treba v celoti sklepati,
- 2 točki: stranka v odgovoru ponudi konkretne instrumente, načrt, akterje oz. pristojne institucije, predstavi časovni okvir in morebitno finančno breme. Stranka dobi dve točki tudi, če naslovi posledice izvajanja te politike ali posledice izvajanja obratne politike in v odgovor vključi računico izvedljivosti konkretnega ukrepa. En ali drugi vidik odgovora stranki prinese 2 točki pri tem kriteriju.

Vsako stranko najprej posamično ocenita dva ocenjevalca in nato v pogovoru s tretjim ocenjevalcem analizirata in argumentirata svoje točkovanje posameznih odgovorov na vseh postavkah. Če ne dosežeta soglasja, je ocena pri posameznem kriteriju povprečje ocen obeh ocenjevalcev (to velja le, ko je razlika med ocenama ena točka - npr. prvi ocenjevalec poda oceno 1, drugi pa 2 - rezultat je 1,5. Če je razlika za dve točki, se odgovor na določenem kriteriju oceni ponovno).

Točkovanje posameznih odgovorov po vseh kriterijih je razvidno v tabeli, ki je priložena analizi vsake posamezne stranke. V kratki pisni analizi podamo oceno, jo argumentiramo in predstavimo kvaliteto posameznih odgovorov. Analiza vključuje tudi oceno obeh avtorjev, kjer pojasnita, v katerih vidikih so bili odgovori močni in kje ima stranka prostor za izboljšavo. Analizi je dodana tudi osebna ocena obeh avtorjev, kjer podata svoje osebno videnje kvalitete odgovorov, ki presega objektivne kriterije.

Oceno 5 dobijo tiste stranke, ki so po seštevku prejele manj kot polovico vseh možnih točk (manj kot 128 točk). Ocena 5 pomeni, da smo nad povprečno kvaliteto vseh 16 odgovorov stranke razočarani. Menimo, da si volivke in volivci zaslužijo veliko bolj natančne odgovore, ne le političnih stališč. Vodenju zunanjepolitičnega resorja pritiče visoka stopnja odgovornosti. Tovrsten odnos do vprašanj, četudi jih zastavi raziskovani inštitut, je poveden pokazatelj odnosa do zunanje politike, morda tudi splošne sposobnosti stranke za formulacijo konkretnih politik na drugih področjih. Je tudi pokazatelj odnosa do civilno-družbenih iniciativ ter volivk in volivcev, ki si vzamejo čas, da odgovore berejo. Hkrati s tem ne posplošujemo, da stranka zunanje politike ne jemlje resno. Prav tako ne sporočamo, da so politična stališča kakorkoli nezadostna – teh vidikov ne ocenjujemo in oceno prepuščamo volivkam in volivcem. Omenjene politike ali politična stališča lahko državi škodijo ali koristijo.

Oceno 6 dobijo tiste stranke, ki so prejele med 50 % in 59 % vseh možnih točk (128-151 točk). Ocena 6 pomeni, da nad povprečno kvaliteto vseh 16 odgovorov nismo navdušeni, nismo pa razočarani. Ocena 6 je predvidena za tiste stranke, ki niso podajale zelo konkretnih odgovorov ali na določene dele vprašanj niso odgovorile. Pri teh strankah pogosto manjka tudi utemeljitev oz. argumentacija odgovora in izvedljivost oz. operativnost odgovora. Hkrati pa je stranka načeloma odgovorila na zastavljeno vprašanje na razumljiv način in podala jasno politično stališče do zastavljenih vprašanj. To, da nismo navdušeni, ne pomeni, da smo razočarani. Veseli smo, da je stranka pojasnila svojo politiko do določenih vprašanj in s tem pokazala, da zunanjo politiko jemlje resno. Prav tako ne sklepamo, da so odgovori stranke na naša vprašanja merilo dejanske konkretnosti politike, ki stoji za odgovorom. Kvaliteta odgovora je le odraz tega, kako resno stranke jemljejo tovrstne vaje v času pred volitvami in kako resno jemljejo volivke in volivce, ki se njihovim odgovorom nato posvetijo. Hkrati pa na podlagi tega ne gre ocenjevati kvalitete politik določene stranke. Omenjene politike, čeprav nad samo kvaliteto odgovorov nismo bili navdušeni, lahko državi koristijo ali škodijo.

Oceno 7 dobijo tiste stranke, ki so prejele med 60 % in 69 % vseh možnih točk (151-177 točk). Ocena 7 pomeni, da smo s povprečno kvaliteto odgovorov strank zadovoljni. Ocena 7 je predvidena za tiste stranke, ki na vprašanja v skoraj vseh primerih podajo relevanten, dosleden in celovit odgovor ter ponudijo razumljivo in jasno politično stališče. Pri nekaterih odgovorih ponudijo tudi jasno utemeljitev. Hkrati pa stranke pri odgovorih pogosto niso konkretne – torej občasno ne navajajo konkretnih ukrepov, pobud ali strategij, ki bi jih v oziru do določenega vprašanja zasledovali. Prav tako pogosto umanjka ocena izvedljivosti ali operativnosti določenega ukrepa. Z odgovori smo vseeno zadovoljni, saj so stranke ponudile dobre nastavke, na podlagi katerih si lahko volivke in volivci ustvarijo precej jasno sliko o tem, kako bodo te stranke vodile zunanjo politiko, če za to dobijo priložnost. Hkrati pa kvaliteta odgovora ni odraz kvalitete vsebine. Posledice tovrstnih politik so lahko pozitivne ali negativne oz. državi škodijo. Odločitve o podpori tovrstni politiki torej ne gre sprejeti na podlagi kvalitete odgovora.

Oceno 8 dobijo tiste stranke, ki so prejele med 70 % in 79 % vseh možnih točk (178-202 točk).

Ocena 8 pomeni, da smo s povprečno kvaliteto odgovorov zelo zadovoljni. Ocena 8 je predvidena za tiste stranke, ki poleg relevantnih, doslednih, celovitih in razumljivih odgovorov jasno predstavijo politično stališče, v večini primerov podajo jasno utemeljitev in so pogosto tudi zelo konkretne pri navajanju specifičnih ukrepov, pobud, politik in strategij. Pri nekaterih odgovorih sicer tovrstnih konkretnih predlogov ali utemeljitev nimajo, posledično pa v odgovoru manjka tudi ocena izvedljivosti ali operativni vidiki določene pobude, ukrepa ali strategije. Z odgovori smo lahko zelo zadovoljni, saj stranka večinoma ponudi zelo konkreten uvid v njihovo vizijo vodenja zunanje politike. Zadovoljstvo izhaja tudi iz dejstva, da je stranka pobudo Inštituta jemala resno in se je pri odgovarjanju ustrezno poglobila. Izkazuje se torej spoštovanje volivk in volivcev, ki si za branje odgovorov vzamejo čas. Hkrati pa kvaliteta odgovora ni odraz kvalitete vsebine. Posledice tovrstnih politik so lahko pozitivne ali negativne oz. državi škodijo. Odločitve o podpori tovrstni politiki torej ne gre sprejeti na podlagi kvalitete odgovora.

Oceno 9 dobijo tiste stranke, ki so prejele med 80 % in 89 % vseh možnih točk (202-227 točk).

Ocena 9 pomeni, da smo nad povprečno kvaliteto odgovorov strank navdušeni. Ocena 9 je predvidena za tiste stranke, ki poleg relevantnih, doslednih, celovitih in razumljivih odgovorov, pri veliki večini vprašanj jasno predstavijo politično stališče, so konkretne pri navajanju specifičnih ukrepov, pobud politik in strategij ter zelo pogosto podajo tudi oceno izvedljivosti ali operativne vidike določene pobude, ukrepa ali strategije. Nad odgovori smo navdušeni, saj je na podlagi prebranega mogoče dobiti izjemno konkreten uvid v vizijo vodenja zunanje politike, računico posledic tovrstnih politik za državo in časovni okvir sprejemanja ukrepov. Stranke z oceno 9 izkazujejo nadpovprečno zavezanost in predanost sodelovanju z Inštitutom v odnosu do te pobude in tako izkazujejo spoštovanje do civilno-družbenih iniciativ na področju zunanje politike. Stranka hkrati izkazuje izjemno spoštovanje do volivk in volivcev, ne podcenjuje njihovega znanja in zmožnosti razumevanja kompleksnejših zunanjepolitičnih vsebin. Hkrati pa kvaliteta odgovora ni odraz kvalitete vsebine. Posledice tovrstnih politik so lahko pozitivne ali negativne oz. državi škodijo. Odločitve o podpori tovrstni politiki torej ne gre sprejeti na podlagi kvalitete odgovora.

Oceno 10 dobijo tiste stranke, ki so prejele med 90 % in 100 % vseh možnih točk (228-256 točk). Ocena 10 pomeni, da smo nad povprečno kvaliteto odgovorov strank popolnoma navdušeni.

Ocena 10 je predvidena za tiste stranke, ki pri vseh kategorijah analize skoraj pri vseh odgovorih prejmejo vse točke. Odgovori so relevantni, dosledni, celoviti, razumljivi, jasno izražajo politično stališče, predlagajo konkretne ukrepe, pobude, strategije ali politike, utemeljijo razlog za tovrstnim pristopom in razložijo implementacijo oz. operacionalizacijo pristopa v praksi. Nad odgovori smo navdušeni, saj imajo te stranke odlično razdelan pristop do zunanje politike, ki so ga skrbno izkazale v odgovorih na naša vprašanja. Posledično sklepamo, da stranke zelo resno jemljejo zunanjo politiko in civilno-družbene iniciative, ki si prizadevajo za dvig kvalitete razprave o zunanji politiki. Zelo resno jemljejo tudi volivke in volivce, ki so si za branje odgovorov vzeli čas. Hkrati pa kvaliteta odgovora ni odraz kvalitete vsebine. Posledice tovrstnih politik so lahko pozitivne ali negativne oz. državi škodijo. Odločitve o podpori tovrstni politiki torej ne gre sprejeti na podlagi kvalitete odgovora.

PRIMER TOČKOVNIKA IN OCENJEVALNEGA LISTA

KRITERIJI

VPRAŠANJA	KRITERIJI								§
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	1								
	2								
	3								
	4								
	5								
	6								
	7								
	8								
	9								
	10								
	11								
	12								
	13								
	14								
	15								
	16								
§									

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

2

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

gajst.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Smo pri prvem vprašanju, naj bo splošno. Vsaka vlada svoj zunanjepolitični pristop definira v t. i. strategiji za zunanjo politiko, ki je izvedbeni dokument Deklaracije Državnega zbora o zunanji politiki iz leta 2015. Zadnja strategija je bila objavljena decembra 2024.

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Nudge: nova Deklaracija – DA, NE (zakaj?); strategija – v redu, ni v redu – če ni, kateri deli – uvodna premisa, ki opisuje svetovne razmere – cilji, prioritete, sredstva, definicija nacionalnega interesa?; bi napisali bolj preprosto, krajšo, ali daljšo in poglobljeno (na katerih delih, kako bi jo spremenili – ključne razlike).

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?

Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Ko gre za vprašanje zunanje politike Republike Slovenije, potrebujemo v prvi vrsti t. i. zunanjepolitični kolegij (MZZ, kabinet predsednika vlade, urad predsednice države in OZP), katerega namen je zagotoviti usklajeno delovanje na področju zunanje politike.

Deklaracija Državnega zbora RS o zunanji politiki je bila sprejeta leta 2015, torej pred rusko agresijo na Ukrajino leta 2022, pred vojno v Gazi in zaostrovanjem razmer na Bližnjem vzhodu in med drugim pred globalnimi spremembami na področju varnosti. K temu lahko dodamo še zaostreno ameriško-kitajsko tekmovanje in vprašanje energije kot geopolitično vprašanje.

Deklaracija torej potrebuje osvežitev, sama vsebina pa mora biti rezultat širokega posvetovanja in konsenza med političnimi strankami z namenom kot navedeno, zagotovitve koherentnega delovanja ne glede na trenutno vlado na oblasti.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Da, potrebujemo novo deklaracijo, ker so se mednarodne razmere po letu 2015 bistveno spremenile. Ohranili bi zavezanost mednarodnemu pravu ter sodelovanju z državami, ki spoštujejo suverenost in varnost. Spremenili bi jasnejšo opredelitev nacionalnega interesa, ki mora temeljiti na varnosti, konkurenčnosti, energetske stabilnosti in zaščiti Slovencev v zamejstvu.

Strategija mora biti krajša, operativna in merljiva, z jasno določenimi prioritetami in odgovornostmi. Manj splošnih ocen razmer in več konkretnih ciljev z roki izvedbe.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Deklaracija o zunanji politiki, čeprav iz leta 2015, predstavlja dobro osnovo tudi za današnjo turbulentno situacijo v mednarodni skupnosti. Strategija zunanje politike iz decembra 2024, ki temelji na Deklaraciji, vsebuje dobre posodobitve in odzive na aktualna, tako pozitivna kot negativna, dogajanja v svetu. Ključna načela Strategije (vključenost, odgovornost, varnost in solidarnost) so v skladu s trenutnimi mednarodnimi trendi in izzivi. Navkljub temu pa bi jo bilo potrebno do konca leta do določene mere posodobiti ter tako upoštevati fluidne trende predvsem, kar zadeva čezatlantske odnose ter odnose z vedno bolj prisotnimi in vplivnimi državami globalnega juga.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Bolj kot spreminjanju deklaracij na papirju bi se morali posvečati njihovem udejanjanju. Slovenija naj bi glede na Strategijo krepila multilateralizem in napredek pri spoštovanju mednarodnega prava, a ocenjujemo, da je pri ključnih vprašanjih zatajila. To lahko vidimo v primeru omahljivosti pri sprejemanju sankcij v primeru genocida in vojaške agresije akterjev, ki jih Deklaracija imenuje 'čezatlantski partnerji'. Na tem področju smo se zadovoljili zgolj z deklarativno, omahljivo podporo žrtvam. Nova deklaracija mora po našem mnenju predvsem upoštevati, da je čezatlantsko partnerstvo mrtvo, in se posvetiti krepitvi EU kot avtonomnega akterja ter položaja Slovenije v njej.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Mi, socialisti!

Deklaracije so v osnovi nevsebinski dokumenti, namerno pisani tako, da vsakokratne politične opcije na oblasti v njih vidijo podlago za izvajanje svojih lastnih političnih prioritet, kakršnekoli pač že so.

Slovenija potrebuje zavezujoč, načrten politični akt, ki bo vsakokratni oblasti preprečil vodenje imperialistične politike po diktatu držav NATO pakta in jedrnih držav EU, kot je podpora genocidu nad Palestino, destruktivnim politikam ZDA ali ekonomskemu in političnemu izsiljevanju držav globalnega Juga, denimo Kube, Jemna, Irana in Venezuele. Deklaracije in strategije so nezavezujoči akti in tega ne morejo doseči.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Kljub temu da je od sprejetja deklaracije minilo že precej časa, je v splošnem še vedno veljavna in v dobršnem delu tudi aktualna. Smo pa v tem času priča vzpenjajoči se Kitajski, Rusiji, ki resno ogroža mir v Evropi. Posodobiti jo je potrebno, ker smo v tem času postali polnopravni člani EU in zveze NATO. Kar se strategije tiče, lahko rečemo, da je vseobsežna in da se dotika praktično vseh mednarodnopolitičnih tem, vseh področij in območij. Osebnostno bi večji poudarek dali še močnejšim odnosom z državami EU, ter zaveznicam kot so Japonska, Avstralija, Kanada. Tudi ne vidimo dodane vrednosti v feministični zunanji politiki, saj se je v praksi pokazalo, da koncepti niso dovolj, in je potrebno biti glasnejši (Iran, Afganistan). Sami bi tudi izpostavili pomen povezovanja BRICS in nastajanja multilateralizma.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Da, potrebujemo posodobljeno deklaracijo, ki bo krajša, bolj merljiva in bo izrecno vključila digitalne pravice, odpornost proti vplivnim omrežjem in preglednost porabe, pri čemer ohranimo temeljne cilje varnosti, blaginje, EU jedra in multilateralizma.

Obstoječa deklaracija iz 2015 že določa cilje in poudari osrednjo vlogo MZEZ, vključno z letnim poročanjem ministra državnemu zboru. Vendar svet in tudi način delovanja države od 2015 dalje vključuje nove razsežnosti, ki jih deklaracija ne zajame dovolj eksplicitno, predvsem geopolitično vlogo digitalnih platform, kibernetске grožnje ter pomen podatkovne suverenosti. Nova strategija 2024 že prepozna nove tehnologije ter kot ključna vprašanja omenja odnose z ZDA, Kitajsko, Rusijo, Ukrajino in Bližnjim vzhodom, zato je smiselno, da deklaracija to politično utrdi kot trajnejši okvir in zahteva merljive cilje.

Konkretno bi ohranili jedro deklaracije, ki definira cilje, skrb za manjšine, močno EU, multilateralni sistem in čezatlantsko sodelovanje. Spremenili bi tri stvari. Prvič, uvedli bi obvezne javne kazalnike, na primer letni načrt prioritet z merili uspeha, in javno poročanje o dosežkih ter stroških po področjih. Drugič, okrepili bi zahteve po preglednosti, kar je skladno z našim programom boja proti korupciji, tudi pri kadrovskih postopkih in pri investicijah države v tujini. Tretjič, eksplicitno bi vnesli »digitalne pravice« kot del nacionalnega interesa, skladno z našim programom varstva zasebnosti in nasprotovanja množičnemu nadzoru.

Časovnica in nosilci: Prvih 6 mesecev mandata priprava predloga deklaracije v MZEZ in razprava v Odboru za zunanjo politiko. Do konca prvega leta obravnava in sprejem v državnem zboru. Nosilci MZEZ, vlada, Odbor DZ za zunanjo politiko.

Administrativno nizki stroški, predvsem delo obstoječih služb, dodatni stroški nastanejo le pri uvedbi javnih kazalnikov in odprtih podatkov, ki jih je mogoče izvesti znotraj obstoječih IT kapacitet in načel odprtosti v javnem sektorju.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opreделите, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Trenutna strategija je v večini točk dobra, tudi v Prerodu se zavzemamo za načelno zunanjo politiko, ki temelji na vrednotah zaščite človekovih pravic, multilateralizma, vladavine prava, miru, trajnostnega razvoja in drugih načel mednarodne družbe osnovane na mednarodnem pravu. Trenutna strategija je zelo uspešna v promoviranju teh vrednot, kar bi nadaljevali.

Mesto kjer bi izvedli ponovni premislek, je zmanjšanje varnostne vloge NATO in obrambo postopoma prestavili v okvirje EU. Kjer pa bi razširili trenutno strategijo, pa je v večjem poudarku gospodarski diplomaciji in svetovnemu gospodarstvenemu povezovanju, kulturni diplomaciji, športni diplomaciji in čezmejnemu znanstvenemu povezovanju. Delovanje na teh področjih ima lahko dobro sinergijo z že obstoječo strategijo.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Situacija v mednarodnem prostoru se spreminja, saj vstopamo v že peto leto agresivne vojne v Ukrajini, ki jo vodi njena soseda, agresorka Rusija. Evropska in globalna varnostna situacija sta pod pritiskom. V tem smislu je potrebno po našem mnenju aktualizirati tako deklaracijo kot strategijo. Strategija mora postati krajši in bolj operativen dokument z bolj jasno definiranimi ključnimi prioritetami. V izhodišče se postavi varnost Slovenije. Zunanja politika in diplomacija nista abstraktni in akademski stvari, ampak sta ključna instrumenta, skozi katera se zgotavlja nacionalne interese, varnost in prosperiteto. Vodenje zunanje politike je odgovorna naloga, saj so posledice nepremišljenih in aktivističnih odločitev na področju zunanje politike lahko izjemno škodljive za državo.

1. SPLOŠNE USMERITVE

Na kratko, bi potrebovali novo Deklaracijo DZ o zunanji politiki?
Opredelite, kaj konkretno bi v odnosu do obstoječe strategije o zunanji politiki obdržali in kaj konkretno bi spremenili?

Aktualna Deklaracija je ob svojem sprejetju odražala najširše družbeno in politično soglasje o zunanjepolitičnih vprašanjih, zato njeni cilji v interesu države in njenih državljanov ostajajo temeljno vodilo. Težo ji daje tudi letno poročanje o oceni razvoja mednarodnih odnosov in položaju Slovenije v mednarodni skupnosti. Spremenjene geopolitične in geoekonomske razmere od nas terjajo nove premisleke in odzive, zato bi bilo primerno posodobiti Deklaracijo, da še bolje odraža položaj Slovenije v hitro spreminjajočem se svetu.

Strategija zunanje politike, ki opredeljuje načine in sredstva za doseganje konkretnih ciljev Deklaracije, je bila posodobljena v mandatu naše ministrice z namenom, da Slovenijo ponovno postavi v jedro Evrope, v zunanjo politiko vpelje moderne trende in dejavno utrjuje vrednote človekovih pravic in svoboščin, demokracije, vladavine prava, mednarodnega miru in varnosti ter trajnostnega razvoja in nenazadnje sistemsko udejanja feministično zunanjo politiko.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Diplomacija je osnovno sredstvo, s katerim Slovenija uresničuje zunanje politične cilje.

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Nudge: zaposlovanje in razvoj kadrov (število, kvalitete?); izbor prioritet – osredotočenost (na kaj?); sprememba višine sredstev – financiranje (za koliko, postavke?); organizacija – metode dela (ključne zadolžitve notranje in zunanje službe); krepitev sektorjev – krepitev osebja na predstavništvih; politika napredovanja; ocenjevanje dejanskih delovnih dosežkov; odpuščanje neustreznih kadrov; dobre prakse iz tujine.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Naš program predvideva vrsto ukrepov na tem področju: strukturna prenova, meritokracija in zagotovite ustreznih virov.

Glede strukturne prenove bomo stremeli k temu, da se vsak zaposleni ukvarja s področjem, ki ga najbolje pozna. Dodatno, gospodarsko diplomacijo bomo prenesli pod okrilje ministrstva za gospodarstvo z namenom zagotoviti boljšo podporo našim izvoznikom. Področje Slovencev v zamejstvu in po svetu pa bomo vrnili na ministrstvo za zunanje zadeve, kjer ga bo vodil državni sekretar. Izvedli bomo tudi reformo diplomatsko-konzularne mreže, da se jo prilagodi našim strateškim interesom.

Z meritokracijo želimo zaključiti s praksami političnega kadrovanja in v diplomacijo privabiti najboljše strokovnjake. Vzpostavljen bo transparenten selekcijski postopek tudi z namenom zaposlovati strokovnjake iz npr. gospodarstva ali znanosti.

Tretji temeljni ukrep pa se nanaša na povečanje finančnih sredstev za diplomacijo za to, da izboljšamo pogoje dela doma in v tujini. Ta ukrep je nujen za krepitev konkurenčnosti naše diplomatske mreže.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Uvedli bi jasna merila uspešnosti za diplomate in predstavništva, vezana na gospodarske rezultate, politični vpliv in konzularno pomoč državljanom. Okrepili bi gospodarsko diplomacijo ter prerazporedili sredstva iz administrativnih nalog v terensko delo. Uvedli bi sistem mentorstva in redne rotacije, z jasnimi kriteriji napredovanja. Diplomacija mora imeti jasno določene cilje na vsaki lokaciji, ne zgolj protokolarne naloge.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Slovenska diplomacija je v zadnjem obdobju, predvsem s članstvom v Varnostnem svetu OZN, pokazala veliko učinkovitost in proaktivnost. Prav izkušnjo članstva v Varnostnem svetu je potrebno negovati in v skladu z njo delati naprej.

Zavzeli bi se za čim večje sekundirane diplomatov znotraj EU, še posebej znotraj Evropske zunanje službe v Bruslju in na EU delegacijah širom po svetu. Gre za konkretne in neprecenljive izkušnje. Prav tako bi podprli čim večjo prisotnost diplomatov v sistemu OZN in ostalih mednarodnih organizacijah.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Tako kot pri vseh sistemskih vprašanjih je tudi tukaj temelj kadrovska politika. Če želimo dolgoročno močno in profesionalno diplomatsko mrežo, moramo najprej zagotoviti, da v sistem privabimo najboljše kadre in jim omogočimo stabilen razvoj kariere.

Poseben problem predstavlja plačilo mladih, ki vstopajo v diplomatski poklic. To bi moralo biti – ob jasno določenih in zahtevnih strokovnih merilih za zaposlitev – več kot konkurenčno. Delo diplomata se namreč bistveno razlikuje od dela uradnika, ki delo opravlja izključno v Republiki Sloveniji. Gre za poklic z visoko stopnjo odgovornosti, pripravljenosti na mobilnost, prilagajanja različnim okoljem ter zastopanja države v mednarodnem prostoru. V začetni fazi kariere bi to lahko pomenilo sistemski dvig plač za približno pet plačnih razredov v obdobju prvih dveh let, ko diplomat še nima pogojev za odhod na delo v tujino ter ustrezno višje vrednotenje položaja diplomatov v nazivu ataše. Takšen ukrep bi bil jasen signal, da država diplomatski poklic razume kot strateško pomemben in da vanj želi privabiti ter zadržati kakovosten kader.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Mi, socialisti!

Fokus slovenske politike bi preusmerili iz hlapčevanja EU, paktu NATO in ZDA v gradnjo tesnejših povezav z državami v razvoju in državami, ki nasprotujejo geopolitičnim interesom zahodnega kapitala.

Preučili bi možnosti za razvoj mehanizmov za obhajanje ilegalnih sankcij, ki jih Zahod izvaja proti državam, ki se upirajo njegovemu ekonomskemu in političnemu izsiljevanju. Za operativno izvajanje zunanje politike bi določili strožje pogoje za imenovanje veleposlanic in veleposlanikov.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Bolj kot samo število je potreben zavzet kader. Pred kratkim je bil ustanovljen Center za razvoj kadrov, ki obljublja ravno to, da bo zagotovljena izbira najboljših kadrov. Na določenih predstavništvih je potrebno okrepiti kadre, zagotoviti tudi boljše pogoje za družinske člane diplomatov.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Učinkovitost bi povečali z jasnim izborom nekaj merljivih prioritet, s profesionalizacijo in transparentnim upravljanjem kadrov ter z digitalizacijo procesov, pri čemer je osnovno pravilo, da država dela v javnem interesu in pod javnim nadzorom.

Strategija 2024 poudarja načelo vključenosti in potrebo po širokem družbenem in političnem soglasju ter navaja, da se mora vlada redno posvetovati z državnim zborom o ključnih vprašanjih. To lahko postane učinkovito le, če so prioritete naloge jasno omejene in operativno prevedene v naloge služb.

Prvi ukrep je upravljanje po ciljih. MZEZ bi moral vsako leto javno objaviti kratek »zunanjepolitični delovni program«, vezan na deklaracijo in strategijo, z 10 do 15 merljivimi cilji. Drugi ukrep je transparentnost odločanja in porabe, skladno z našim programom, ki zahteva javnost zapisnikov in večjo preglednost javnih organov ter okrepitev nadzora, tudi v primerih, kjer je korupcijsko tveganje veliko. Tretji ukrep je modernizacija delovnih metod. To pomeni digitalne procese, interoperabilnost in zmanjšanje ročnega administriranja, ob hkratni kibernetiki in podatkovni suverenosti.

Časovnica in nosilci: Prvih 100 dni izdelava seznama prioritet in kazalnikov. V 12 mesecih uvedba rednega javnega poročanja in revizija notranjih procesov. Nosilci MZEZ, Odbor DZ za zunanjo politiko, MJU pri digitalnem delu.

Ocena stroškov: Pretežno prerazporeditev znotraj obstoječih sredstev. Dodatni stroški digitalizacije so upravičeni le, če se izvedejo z odprtokodnimi rešitvami in z zmanjšanjem odvisnosti od dobaviteljev, kar je skladno s programom.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Znotraj ministrstva pa bi naredili revizijo trenutne obremenitve posameznih mest in skladno z ugotovitvami izvedli prerazporeditev nalog in obremenitve zaposlenih. Naše diplomate in strokovnjake bi spodbudili k večji samoiniciativnosti pri predlaganju partnerstev, projektov in priložnosti. Znotraj ministrstva bi z zaposlitvijo strokovnjakov okrepili sektor gospodarske diplomacije, kadrovsko pa bi okrepili še stalno predstavništvo v Bruslju, v delo MZEZ bi sistematično vključevali druge deležnike (regije, raziskovalne institucije, zunanje strokovnjake itd.), dodatno pa bi izboljšali pretok informacij med ministrstvi, predvsem za boljše odzivanje na pobude na ravni EU. Kar pa je najbolj ključno, je zagotovitev boljših delovnih pogojev za naše diplomate in njihove družine, z ukrepi za zagotavljanje boljšega družinskega življenja ob diplomatskem delu (več o tem pri 16. vprašanju).

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

Slovenija nima velike ekonomske in vojaške moči, ima pa izjemno strateško lego in druge vzvode, kot sta članstvo v EU in v NATO, skoraj katere lahko krepi varnost in prosperiteto za slovenske državljane. Ta potencial je maksimalno izkoriščen skozi učinkovito diplomacijo, ki je, kot rečeno, "orodje" za upravljanje vstopa v mednarodne odnose in izboljšanje mednarodnega položaja Slovenije. Tem ciljem se prilagaja struktura in sestava ministrstva, kjer diplomacija deluje v predvidljivem in kariernem sistemu, ki temelji na meritornosti. Učinkovitost slovenske diplomacije je možno povečati tudi z odpravo notranjih birokratskih ovir in z intenziviranjem digitalizacije. V vsakem primeru pa mora Vlada, z vsemi ministrstvi na čelu, v zunanji politiki delovati enotno, pri čemer koordinacijo vodi MZEZ.

2. UČINKOVITOST DIPLOMACIJE

Kako bi povečali učinkovitost slovenske diplomacije oz. delovanja Ministrstva za zunanje in evropske zadeve? Konkretno?

V aktualnem mandatu je bil posodobljen normativni okvir (ZZZ-1), ki v praksi izboljšuje odličnost delovanja slovenske diplomacije, kar se odraža tudi na kakovosti in razvoju kadrov. Nadaljnja krepitev nišnosti in odličnosti slovenske diplomacije mora iti v smer vlaganja v razvoj kadrov in zagotavljanja njihove fleksibilnosti, tehnične in vsebinske usposobljenosti ter optimizacije delovanja (z nadaljnjo digitalizacijo zlasti konzularnih procesov), podpore specifičnih znanj (umetna inteligenca in nove tehnologije), povečanja odpornosti, kibernetске in hibridne varnosti.

Ključno vlogo pri izobraževanju kadrov in novih kompetenc ter veščin ima Diplomatska akademija, zato želimo njeno vlogo še okrepiti s poudarkom na pridobivanju praktičnih veščin.

Pod vodstvom Socialnih demokratov je bilo ministrstvo reorganizirano na način, da odraža prioritete slovenske ZP in se približa modernim ministrstvom evropskega kova. Vzpostavili smo direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. Med drugim smo sprejeli ZMPDMA, ki celovito ureja postopke glede mednarodnih pogodb.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Slovenija ima trenutno po svetu 61 rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev, ki poleg predstavljanja pri državi sprejemnici nerezidenčno pokrivajo večino držav in pomembnih organizacij (npr. NATO, EU, OZN). Ta med drugim skrbijo za zastopanje slovenskih političnih in gospodarskih interesov, nudijo konzularne storitve slovenskim in tujim državljanom ter vodijo redni dialog z državo sprejemnico oz. državo akreditacije oz. predstavljajo slovenske interese v sklopu mednarodne organizacije.

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Nudge: število DKP – manj, več; lokacija (kje?) – Evropa – Afrika – Azija – BV; metode zastopanja – rezidenčno, nerezidenčno, iz Ljubljane oz. virtualno; število zaposlenih na DKP (1+1?).

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Naša vizija je dinamična diplomatska mreža, ki se prilagaja spreminjajočemu se svetu z namenom ustvarjanja priložnosti za Slovenijo oz. za slovensko gospodarstvo. To pomeni, da je treba pred kakršno koli spremembo opraviti široko razpravo z gospodarstveniki, prav tako pa je treba vzeti v račun tudi varnostna vprašanja oz. interese Slovenije.

Na podlagi te analize se prilagodi naša diplomatsko-konzularna mreža. Se pa lahko oceni, da bo v bodoče verjetno potrebna večja prisotnost v gospodarsko dinamični jugovzhodni Aziji. Prav tako pa razmišljamo o inovativnem pristopu kot npr. odpiranju t. i. »slovenskih hiš« v mestih z močnimi slovenskimi skupnostmi, ki bi delovale kot informacijski in promocijski centri.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Mrežo bi prilagodili interesom države. Ohranili bi močno prisotnost v EU in ZDA, okrepili zastopanost v Indiji, Zalivu in jugovzhodni Aziji. Nekatere manj aktivne lokacije bi pokrivali nerezidenčno. Vsako predstavništvo mora imeti jasno določeno nalogo in merljive cilje. Diplomacija mora biti usmerjena v konkretne koristi za državo.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Slovenija je v veliki meri ustrezno diplomatsko zastopana. Veliko pomanjkanje je predstavljal za slovensko gospodarstvo vedno bolj pomembna Srednja Azija. Nedavno imenovanje letečega veleposlanika za Uzbekistan in Kazahstan gre tako v pravo smer. Želeli bi si razširitve diplomatsko-konzularne mreže v ameriških zveznih državah, ki so ključne za slovenske gospodarske in tehnološke interese. V skladu s tem bi se zavzeli za ponovno vzpostavitev Generalnega konzulata v New Yorku in odprtje konzulata v San Franciscu.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Veliko praznino opažamo predvsem v Afriki, kjer na potencialno strateških trgih Slovenija ni prisotna. V tej smeri je bil narejen dober korak z odprtjem predstavništva v Etiopiji, kot potencialno priložnost pa lahko omenimo Nigerijo, saj je kot država z največjim prebivalstvom na kontinentu. Kot taka bo v prihodnosti igrala vlogo razvojnega motorja ob Gvinejskem zalivu in širše. Poleg tega je ključno, da krepimo prisotnost tudi v Srednji Aziji, saj bo ta regija zaradi svoje lege igrala pomembno vlogo v trgovini, energetiki ter kot posrednik pri poslovanju s Kitajsko in Rusko federacijo.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Mi, socialisti!

Prioritetno je potrebno ukiniti veleposlaništvo v tvorbi Izrael, vzpostaviti veleposlaništvo v Zahodni Sahari in urad v Palestini spremeniti v veleposlaništvo.

Na splošno ima Slovenija občutno preveč konzulatov v državah, kot so ZDA, medtem ko so države v razvoju – tu imamo predvsem v mislih Afriko in jugovzhodno Azijo – skoraj povsem spregledane.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Strokovnjaki mednarodnih odnosov opozarjajo na načelo recipročnosti v diplomaciji: države lažje odpirajo veleposlaništva tam, kjer ima tudi druga stran svoje predstavništvo. Zato širjenje slovenske diplomatske mreže v tujini vpliva tudi na pripravljenost drugih držav, da okrepijo svojo prisotnost v Sloveniji. Ob tem se slovenska zunanja politika vse bolj usmerja v t. i. gospodarsko diplomacijo, kjer odpiranje veleposlaništev sledi predvsem potrebam slovenskega gospodarstva in iskanju novih trgov. Po mnenju strokovnjakov pa pri ocenjevanju diplomatske mreže ni ključno zgolj število predstavništev, temveč predvsem njihova strateška lokacija in dejanska učinkovitost pri vzpostavljanju dvostranskih odnosov. Sami bi okrepili zastopanost v Afriki, ki je celina prihodnosti. Okrepili bi tudi zastopanost v Indiji ter na Kitajskem.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Najprej bi naredili javno, merljivo evalvacijo mreže predstavništev glede na konzularne potrebe, trgovinske tokove, varnostna tveganja in razvojne prioritete. Nato bi selektivno okrepili prisotnost tam, kjer so učinki največji, in nadgradili digitalno konzularno pomoč.

V vprašalniku je naveden podatek 61 rezidenčnih DKP, uradna stran vlade pa objavlja seznam predstavništev po posameznih kategorijah, brez enostavnega agregata. Zato kot izhodišče uporabljamo številko iz vprašalnika, uradni agregat pa je treba v začetku mandata potrditi z interno evidenco MZEZ in ga javno objaviti. Strategija 2024 posebej poudari evropsko, evro-atlantsko in globalno dimenzijo delovanja, kar daje okvir za to, da se mreža DKP ne obravnava kot tradicija, temveč kot orodje z merljivimi cilji.

Konkretno bi uvedli tri korake. Prvič, javni kriteriji za vzpostavitev ali zaprtje rezidenčnega predstavništva, z obrazložitvijo in ocenjenimi stroški. Drugič, kjer je primerno, kombiniranje rezidenčne in nerezidenčne akreditacije ter večja raba regionalnih timov. Tretjič, digitalna konzularna storitev, ki razbremeni fizične pisarne, pri čemer mora biti varna in v skladu z varstvom osebnih podatkov.

Časovnica in nosilci: Prvih 6 mesecev javna evalvacija mreže in objava kriterijev. V 18 mesecih začetek prvega vala sprememb. Nosilci MZEZ in vlada, z rednim poročanjem DZ.

Ocena stroškov: odvisno od obsega sprememb. Osnovni evalvacijski del je stroškovno nizek. Odprtje novega rezidenčnega DKP je praviloma večletna obveznost in mora imeti obrazloženo donosnost, zato predlagamo pristop »najprej optimizacija, potem širitev«. Prihranki so možni z digitalizacijo in z racionalizacijo administrativnih procesov.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Slovenija ima trenutno dokaj dobro mrežo veleposlaništev. Za konzularne storitve se učinkovito zanašamo na mrežo veleposlaništev drugih držav EU, pri katerih naši državljani lahko koristijo konzularne usluge. Zagovarjamo, da dobro vodeno veleposlaništvo ni strošek, ampak strateška investicija, ki bo Sloveniji prinesla veliko več kot jo bo stala. Območja, kjer je potencial za odpiranje novega veleposlaništva, so v Srednji Ameriki, v Podsaharski Afriki, v Jugovzhodni Aziji ali na Arabskem polotoku. Kje bi veleposlaništvo odprli, je odvisno od dovzetnosti tujih držav za sodelovanje – diplomatsko kot gospodarstvo – in glede na predvidene koristi, ki bi jih to veleposlaništvo prineslo. Od države gostiteljice pričakujemo spoštovanje enakih načel, kot jih v zunanji politiki zagovarjamo mi.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Slovenija ima glede na velikost in ekonomske zmožnosti ustrezno veliko mrežo DKP. Vsako novo DKP je treba odpreti premišljeno in z dolgoročnim pristopom. Mrežo DKP je ključno razširiti med zaveznicami in v prijateljskih državah (npr. Nordijska regija), kjer še DKP nimamo.

3. MREŽA PREDSTAVNIŠTEV

Je Slovenija ustrezno zastopana z vidika števila rezidenčnih diplomatskih in konzularnih predstavništev ter njihove lokacije v svetu? Kaj konkretno bi vi spremenili?

Odpiranje novih DKP mora odražati tako strateške premisleke o politični teži te odločitve kot tudi gospodarske, kulturne in znanstvene interese. Glede na spreminjajoče se geopolitične in geoekonomske razmere je smotrno slediti trendom. V ta namen je bil pod vodstvom Socialnih demokratov okrepljen institut letečega veleposlanika, prav tako smo odprli nove DKP v Afriki in Aziji.

Glede na majhnost slovenske diplomacije je ta razmeroma dobro zastopana. Potrebno pa je nadgraditi strateška partnerstva, vzpostavljena v času nestalnega članstva v VS OZN. V prihodnje bi bilo smotrno okrepiti našo prisotnost zlasti v zalivskih državah, Srednji in Jugovzhodni Aziji ter slediti poglobljanju strateških odnosov znotraj EU. Socialni demokrati podpiramo okrepljeno prisotnost diplomatskega osebja na DKP v formatu 1+2 in dodatno zastopanje tam, kjer so diplomatske in konzularne potrebe največje (konfliktna območja, turistične destinacije, delovne potrebe ipd.).

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Gospodarska diplomacija je pomemben podporni steber slovenskega gospodarstva, tako doma kot v tujini. V koordinacijo aktivnosti države pri promociji in pomoči slovenskemu gospodarstvu je vključenih mnogo akterjev (npr. MZEZ, MGTŠ, SPIRIT, GZS). V programih večina strank omenja pomen krepitev gospodarske diplomacije in pomoč pri internacionalizaciji slovenskih podjetij.

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Nudge: število ekonomskih svetovalcev – trenutno 22 (več, manj, kje?); institucionalni okvir – MZEZ ali MGTŠ kot resor za gospodarsko diplomacijo; sredstva – promocija, sejmi, oglasi; obiski poslovnih delegacij – učinkovitost, priprava, velikost, koordinacija; specialni uradi – urad RS za visoko tehnologijo v Silicijski dolini, na Kitajskem?; posebni odposlanec za diverzifikacijo trgov?; aktivnejše sodelovanje pri mednarodnih pobudah – npr. CRM, Pax Silica, IMEEC, Global Gateway.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Naš pristop je preprost, država podjetniku, ki želi prodreti na tuje trge, ne sme postavljati ovir, temveč mu aktivno pomagati. V ta namen je treba končati s prakso, podedovano iz drugih časov, da mora podjetnik trkati na vrata različnih agencij in dveh, treh ali več ministrstev.

Vzpostavili bomo agencijo Enterprise Slovenia, sodobno, digitalno zasnovano agencijo, ki bo delovala kot ena sama vstopna točka za vsako podjetje z globalnimi ambicijami. Konkretni ukrepi, ki jih bo Enterprise Slovenia izvajala, so:

- (i) združitev vseh storitev na enem mestu (združitev vseh podpornih institucij s področja internacionalizacije in podjetništva pod eno streho, one stop-shop za podjetnika);
- (ii) aktivna gospodarska diplomacija (vzpostavitev mreže gospodarskih predstavništev, ki bodo tesno povezana z veleposlaništvom in ki bodo podaljšanja roka slovenskega gospodarstva v tujini);
- (iii) posebna podpora za najperspektivnejše (scale-up podjetja); za podjetja z največjim globalnim potencialom bomo vzpostavili posebno enotno kontaktno točko, ki jim bo nudila celovit paket podpor, od mentorstva, mreženja do aktivne izvozne diplomacije in
- (iv) spodbujanje investicijskega ekosistema: z davčnimi olajšavami in s ciljem soinvestiranja bomo okrepili ekosistem tveganega kapitala, ki je ključen za financiranje širitve dejavnosti na tuje trge.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Povečali bi število ekonomskih svetovalcev na ključnih trgih ter ustanovili specializirano enoto za visoke tehnologije in strateške surovine. Poslovne delegacije morajo biti vsebinsko pripravljene, z jasnimi projekti. Okrepili bi podporo malim in srednjim podjetjem pri vstopu na tuje trge, z usmerjenimi programi in svetovanjem.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Naš moto je gospodarska diplomacija 2.0: od protokola do posla. Vzpostavili bi mrežo specializiranih "poslovnih povezovalcev" na ključnih trgih (ZDA, EU, Kitajska, Indija). Slednji bi bili izkušeni poslovneži, plačani po modelu uspešnosti – glede na konkretne posle in investicije, ki jih priskrbijo slovenskim podjetjem. Obenem bi država s političnimi obiski na najvišji ravni sistematično odpirala vrata slovenskim podjetjem na trgih, kjer politika in gospodarstvo hodita z roko v roki (npr. Zalivske države).

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Predvsem za izvedbo takšnih politik potrebujemo dvoje: dobre kadre ter načrt. Trgi in poslovne kulture se po svetu razlikujejo, zato menimo, da za poznavanje teh specifik potrebujemo ljudi, ki so vanje vključeni. Med načrt spada tudi delitev kompetenc med organi. Veliko vprašanje ostaja odprto pri urejanju delovnih migracij. Dejavnosti na tem področju trenutno niso usklajene z resornim ministrstvom (MDDSZEM) in pogosto prihaja do situacij, ko ministrstvo težko sledi aktivnostim na tem področju.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Mi, socialisti!

Večji del slovenskega gospodarskega prostora je vezan na države Zahoda. Če se želimo izviti iz podrejenosti zahodnim korporacijam in bankam, ki diktirajo naš razvoj v nerazvitost, so neobhodno potrebni tako ukrepi doma kot povezovanje v tujini.

Konkretno mora na diplomatskem področju Slovenija okrepiti vezi z državami globalnega Juga, na čelu z Ljudsko republiko Kitajsko, odnose z Rusko federacijo pa normalizirati. Ker je gospodarska suverenost temeljni pogoj kakršnekoli suverenosti, je prednostna naloga tovrstnega obrata v nevtralnost ravno razvoj gospodarskega sodelovanja s čim širšo paleto držav in ne vezava na posamezno partnersko državo ali blok držav.

Poseben poudarek bi namenili gospodarstvu za podnebni prehod in enakopravni naravi gospodarskih odnosov v vzajemno korist.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Eden od projektov Strateškega sveta za digitalizacijo v času prejšnje vlade je bilo odprtje razvojno-gospodarskega predstavništva v Silicijski dolini. Predstavništvo bi skrbelo za promocijo slovenskih podjetij v ZDA in povezovanje najboljših ameriških univerz s Slovenijo. Preko predstavništva smo želeli privabiti čim več tehnoloških in drugih investicij v Slovenijo. Naslednji ukrep je bil Center za pomoč slovenskim strokovnjakom pri vračanju v domovino. Z njim bi pritegnili iz tujine večje število visoko izobraženih Slovencev, kar je še toliko pomembnejše zaradi dejstva, da slovenskemu gospodarstvu močno primanjkuje IT-jevcov in podobnih profilov. Ta dva projekta sta aktualna tudi za prihodnjo vlado v kateri bomo sodelovali. Sporazuma EU Mercosur in sporazum z Indijo zahtevata od nas, da okrepimo ekonomske svetovalce predvsem preko obiskovanja sejmov, poslovnih delegacij in pa tudi pomoči pri organiziranju poslovnih delegacij v Sloveniji.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Gospodarsko diplomacijo bi okrepili z jasno delitvijo odgovornosti med MZEZ, gospodarskim resorjem in izvoznimi agencijami, z javno merjenimi rezultati in z manj birokracije za podjetja.

Vprašalnik navaja 22 ekonomskih svetovalcev kot trenutno stanje. Ker javni, sproti ažuriran agregat ni naveden v uradnem javnem viru, bi to številko v prvih 100 dneh mandata preverili in objavili v letnem poročilu MZEZ.

Konkretni ukrepi so štirje. Prvič, »enoten vstopni kanal« za podjetja. Podjetje mora imeti eno digitalno kontaktno točko, ki nato interno koordinira MZEZ, izvozne agencije in druge akterje. Drugič, rezultatsko financiranje. Del sredstev za gospodarsko diplomacijo se veže na merila, kot so število strukturiranih B2B povezav, podpora pri razreševanju trgovinskih ovir in pomoč pri regulativnih postopkih. Tretjič, specializacija po panogah. V izbranih državah se svetovalci specializirajo v nekaj sektorjev, kjer ima Slovenija primerjalne prednosti. Četrtič, transparentnost. Javnost mora videti, po kakšnih kriterijih so bile izbrane delegacije, sejmi in promocijske kampanje. To zmanjšuje klientelizem in poveča legitimnost, kar je skladno z našim programom boja proti korupciji.

Časovnica in nosilci: Prvih 6 mesecev vzpostavitev enotne kontaktne točke in javnih meril. V 12 do 18 mesecih pilot v 5 državah. Nosilci MZEZ, gospodarski resor, izvozne agencije, z rednim nadzorom DZ.

Ocena stroškov: pretežno reorganizacija. Dodatni stroški nastanejo pri digitalni platformi, ki mora biti odprta, interoperabilna in stroškovno nadzorovana, kar je skladno z načelom odprtosti v javnem sektorju.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Gospodarsko diplomacijo bi okrepili s strateškimi kadrovskimi okrepitvami na sektorjih za gospodarsko diplomacijo MZEZ in z uvedbo gospodarskega atašea na vsaki slovenski ambasadi. Gospodarski ataše bi bil nekdo iz gospodarskega sektorja, imenovan s strani Gospodarske zbornice Slovenije, ki bi imel potrebna veščine za privabljanja investicij tujih podjetij v Slovenijo in za zagotavljanje stabilne rasti izvoza slovenskih podjetij v tujino.

Dodatne gospodarske specialiste prav tako potrebujemo, da razbremenimo diplomate, da se ti lahko osredotočajo na njihove predstavniške funkcije. Prvi in najpomembnejši gospodarski ataše je trenutno v Indiji, kjer mora Slovenija v kontekstu novega trgovskega sporazuma EU-Indija pohiteti z vzpostavitvijo izvoznih trgov, preden nas prehitijo druge evropske države.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Gospodarska diplomacija se seveda začne v Sloveniji, pri uspešnem gospodarstvu z visoko dodano vrednostjo. V prvi vrsti je potrebno okrepiti konkurenčnost slovenskega izvozno naravnane gospodarstva. Pri učinkovitem delovanju gospodarske diplomacije je pomembno usklajeno delovanje z jasnimi cilji. Potrebni sta tudi struktura in ustrezni kader, kjer bomo sledili danskemu modelu povezovanja/prehajanja med gospodarsko in javno sfero. Potencialne kadre bomo iskali tudi v visokošolskem sistemu. Pobude za ciljne države, trge in ciljne gospodarske delegacije, morajo biti oblikovane po principu odspodaj navzgor in ne top-down. Slovenija bo fokus usmerila na geografska področja, ki so jih odprli trgovinski sporazumi z EU. Obenem bomo zmanjšali birokracijo in prilagodili delovanje ekonomskih svetovalcev na DKP. Odprli bomo tehnološko predstavništvo v Silicijski dolini.

4. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi okrepili gospodarsko diplomacijo in okrepili pomoč tistim slovenskim podjetjem, ki si želijo vstopiti na tuje trge?

Socialni demokrati podpiramo nadaljnjo krepitev gospodarske diplomacije zaradi vse večjega interesa podjetij za delovanje na oddaljenih trgih. Tozadevno vključevanje v globalne dobavne in vrednostne verige ter konkretizacija gospodarskih interesov z ambicijami posameznih panog. V skladu z interesi slovenskega gospodarstva zagovarjamo krepitev ekosistema internacionalizacije v Sloveniji.

Socialni demokrati predlagamo vzpostavitev nacionalnega tima za program EU Global Gateway, da okrepimo možnosti slovenskega gospodarstva za investicije v državah v razvoju. Socialni demokrati zagovarjamo obstoječo ureditev in tesno sodelovanje med MZEZ in MGTŠ.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Uradna razvojna pomoč je zunanjepolitično sredstvo, s katerim države kolektivno prispevajo k razvoju manj razvitih držav, blaženju humanitarnih kriz, naslavljanju revščine in ciljev trajnostnega razvoja. Slovenija je za uradno razvojno pomoč (ODA) v letu 2024 namenila 151,97 milijona evrov ali 0,23 odstotka bruto nacionalnega dohodka (BND). Hrvaška je v letu 2024 za ODA namenila 165 milijonov evrov ali 0,21 odstotka BND. Obe državi sta se z deklaracijo zavezali, da bosta do leta 2030 (torej do konca naslednjega mandata) ODA dvignili na 0,33 odstotka BND. Nominalno se delež razvojne in humanitarne pomoči v svetu niža (delni umik ZDA). Prioritetni geografski področji slovenske dvostranske razvojne pomoči (v letu 2024 znašala 53,14 milijona evrov) sta Zahodni Balkan in Podsaharska Afrika, v letu 2024 se je povečala tudi pomoč Ukrajini in Palestini.

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Nudge: pomen razvojne politike; višina sredstev; cilji – prioriteta področja, vsebinske prioritete; projekti; metode – večstranska pomoč in bilateralna pomoč; višina in prioritete humanitarne pomoči.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Naše stališče je, da mora biti razvojna in humanitarna pomoč, tako kot v skandinavskih državah, odraz odgovornosti Slovenije kot razvite države, hkrati pa mora biti strateška, učinkovita in usmerjena v rezultate.

Zato bo pomoč strateško usmerjena: prioriteta ostaja Zahodni Balkan glede na dejstvo, da je stabilnost in razvoj naše neposredne sosesčine v našem nacionalnem interesu (tudi vezano na širitev in pa geostrateška vprašanja), kakor tudi Ukrajina.

Poleg strateške usmerjenosti moramo upoštevati učinkovitost in merljivost. Drugače povedano, vsak evro, namenjen za razvojno pomoč, mora biti porabljen transparentno in učinkovito. Razvoja pomoč mora biti tudi neposredno povezana z gospodarstvom, drugače povedano, mora biti priložnost za slovensko gospodarstvo. Pomoč, ki jo nudimo, mora tudi odpirati nove trge za naša podjetja.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Ohranili bi zavezo k postopnemu povečanju razvojne pomoči, vendar bolj osredotočeno. Prioriteti ostajata Zahodni Balkan in območja, kjer lahko prispevamo konkretno znanje. Pomoč mora biti projektno usmerjena, z merljivimi učinki. Humanitarna pomoč mora ostati fleksibilna in odzivna.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč je mednarodna in nacionalna zaveza Slovenije kot razvite države. Gre za naša moralna načela, naše razvojne cilje in strateške interese. Nadaljevali bi s sedanjim vladnim pristopom, ki je v skladu z Agendo 2030 in našimi strateškimi dokumenti, kot je prvenstveno Resolucija in Strategija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči do leta 2030. Ključna področja bi še naprej bila zdravstvo, enakost med spoloma, dostop do čiste vode, okolje, izobraževanje in na splošno področja, ki prispevajo h globalni blaginji in varnosti.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

S trenutnimi smernicami glede razvojne pomoči se strinjamo. Menimo, da bi morala igrati v zunanji politiki večjo vlogo, saj lahko s svetovanjem in razvijanjem določenih območij ne samo izboljšamo življenje ljudi, temveč tudi preprečujemo krize v nastanku.

Glede razvojne pomoči za Palestino imamo pomislek, saj ta igra dvojno vlogo: po eni strani jo Palestinci krvavo potrebujejo, po drugi strani pa nemoteno poslujemo z državo, ki te razmere sistematično povzroča. Poleg tega je za vzdrževanje okupirane populacije po mednarodnem pravu zadolžena okupacijska sila. Znašli smo se v situaciji, ko je razvojna pomoč Palestini *de facto* subvencija Izraelu pri okupaciji in izvajanju apartheidne politike. Zato bi si na evropskem nivoju prizadevali, da je ta pomoč vezana na izpolnjevanje zavez s strani Izraela in proces delokolonizacije, kar je nujno podpreti tudi s sankcijami.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Mi, socialisti!

Razvojno pomoč je, v odnosu do držav v razvoju, potrebno okrepiti. Ob tem je potrebno poskrbeti, da ne gre le za zagotavljanje poslov podjetjem s sedežem v Sloveniji preko mednarodnega ovinka. Dosegati mora tudi družbene cilje prebivalstva držav globalnega Juga pri njihovem ekonomskem, političnem in družbenem osamosvajanju.

Razvojna pomoč kot evfemizem za financiranje lokalnih vladajočih razredov, kot se prepogosto uporablja, ni ne razvojna in ne pomoč.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

V Novi Sloveniji nismo proti humanitarni pomoči in nismo proti razvojni pomoči. Projekti, ki jih izvaja Slovenska karitas v Afriki – na področju vode, hrane, šolstva in zdravstva – so potrebni, plemeniti in upravičeni. Pomagajo ljudem v izjemno težkih razmerah in so izraz solidarnosti, ki jo kot narod razumemo in podpiramo. Ko govorimo o humanitarni pomoči, ne smemo mimo Pedra Opeke – katoliškega misijonarja slovenskih korenin, ki je svoje življenje posvetil pomoči najrevnejšim prebivalcem Madagaskarja. Njegova humanitarna organizacija Akamasoa («dobri prijatelji» v malgaščini), ki od leta 1989 pomaga ljudem živeti v dostojnih razmerah ter si ustvariti boljšo prihodnost, je globalni primer dobre prakse. Pomoč mora biti razdeljena transparentno, ciljno, premišljeno in pod demokratičnim nadzorom. Potrebno je meriti učinke pomoči, saj obstajajo številni primeri, ko je pomoč prišla v roke avtokratom, namesto najranljivejšim oziroma je razvojna pomoč posredno celo financirala totalitarne režime.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Podpiramo fazno povečanje ODA do 0,33 odstotka BND do 2030 in večjo kakovost porabe, predvsem z jasnimi geografskimi prioritetami, več transparentnosti in večjo vlogo civilne družbe in strokovne evalvacije učinkov.

MZEZ navaja, da je Slovenija v 2024 namenila 151,97 milijona evrov oziroma 0,23 odstotka BND. OECD potrjuje razmerje 0,23 odstotka in opisuje fokus na Zahodni Balkan in vzhodno Evropo ter visoko multilateralno komponento. Če je 151,97 milijona evrov 0,23 odstotka BND, je implicitni BND približno 66,07 milijarde evrov. Cilj 0,33 odstotka bi ob enakem BND pomenil približno 218,04 milijona evrov letno. Razlika je približno 66,07 milijona evrov letno. Ker bo BND do 2030 verjetno višji, bo nominalni znesek cilja višji, zato je bistveno, da se uvede fazni načrt, na primer +0,02 odstotne točke BND na leto.

Konkretni ukrepi so trije. Prvič, več transparentnosti in odprtih podatkov o projektih, vključno z rezultati evalvacij, kar je skladno z našim programom, da mora biti javno financirano tudi javno pregledno. Drugič, bolj jasna ločitev med bilateralno pomočjo, humanitarno pomočjo in multilateralnimi prispevki, z objavo ciljev za vsak segment. Tretjič, okrepitev partnerskih projektov, kjer Slovenija prispeva znanje in institucije, ne le sredstva. OECD v peer review opozarja na vrzel med zavezami in politično podporo, zato je legitimnost porabe odločilna.

Časovnica in nosilci: V prvih 6 mesecih priprava večletnega načrta do 2030. Vsako leto proračunska faza in javna evalvacija. Nosilec MZEZ, sodelovanje MF in drugih resorjev.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Razvojno pomoč vidimo kot pomemben instrument zunanje politike, ki krepi mehko moč in ugled Slovenije v svetu. Prav tako pa takšna pomoč na globalni ravni prispeva k zmanjševanju neenakosti, stabilnosti in preprečevanju konfliktov, ter zmanjšujejo strukturne vzroke migracij. Kot osnovo predlagamo uresničitev cilja 0,33 % do 2030. Spomnili pa bi, da resolucija Generalne skupščine ZN predvideva celo 0,7 % BND, zato bo že sredi naslednjega mandata na mizi razmislek o ohranitev ali morebitnem preseganju 0,33 % po 2030.

Pri tem pa je pomembna tudi notranja legitimnost pošiljanja pomoči in preprečitev zlorabe mehanizma za pridobivanje poceni političnih točk. Prioritetno se zavzemamo za skoncentrirano razvojno pomoč na Zahodnem Balkanu. Istočasno pa mora tako Slovenija kot EU svoja razvojna sredstva vlagati v naslavljanje primarnih razlogov za migracije v Severni Afriki in s tem preprečevati migracije v EU in brain-drain iz teh držav.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Uradna razvojna pomoč ali ODA je obveza Slovenije kot razvite članice EU in OECD, kjer se določajo prioritete in tudi višina ODA. Slovenija si bo prizadevala za večjo učinkovitost ODA na globalni ravni, saj rezultati ODA v zadnjih desetletjih ne dajejo želenih učinkov. Ključno je, da se ODA poveže z interesi in zmogljivostmi slovenskega izobraževalnega sistema in gospodarstva. Fokus bomo usmerili na manjše število držav in vsebinskih področij, s tem pa maksimalno povečali sinergije med ODA in vključevanjem slovenskih gospodarskih in tehnoloških subjektov na sistemski in operativni ravni.

5. RAZVOJ IN HUMANITARA

Opredelite se do uradne razvojne pomoči in navedite konkretne spremembe, ki bi jih v odnosu do razvojne in humanitarne pomoči zasledovali?

Socialni demokrati smo zavezani krepitvi solidarnosti v mednarodni skupnosti ter učinkovitemu odzivanju na naraščajoče humanitarne potrebe, ki jih povzročajo oboroženi konflikti, podnebne spremembe, prehranske krize in politična nestabilnost. Uradna razvojna pomoč (ODA) je pomemben izraz te odgovornosti, hkrati pa tudi pomembno zunanjepolitično orodje. Pri nadaljnjem razvoju razvojne politike je ključno zagotoviti **predvidljivo in postopno povečevanje sredstev za ODA** skladno z mednarodnimi zavezami, vključno s ciljem doseganja 0,33 % BND do leta 2030. Razvojna politika mora ostati osredotočena na prioriteta geografska območja, zlasti Zahodni Balkan, Evropsko sosedstvo in Podsaharsko Afriko, ob hkratnem odzivanju na aktualne krize, kot sta podpora Ukrajini in Palestini. V vsebinskem smislu je smiselno nadaljevati s poudarkom na prilagajanju podnebnim spremembam, trajnostnem upravljanju z viri, prehranski varnosti, krepitvi institucionalnih zmogljivosti ter vključevanju ranljivih skupin.

Ob tem je treba razvojno pomoč razumeti tudi kot priložnost za sistematičen prenos SI znanja, rešitev in tehnologij, ki lahko pomembno prispevajo k trajnostnemu razvoju partnerskih držav. SI razpolaga s kakovostnimi strokovnimi kompetencami na področjih infrastrukture, upravljanja voda, energetike, digitalizacije, okoljskih rešitev in industrijskih tehnologij. Z ustrezno zasnovanimi programi bilateralnega razvojnega sodelovanja je mogoče te kompetence prenesti v partnerska okolja na način, ki je razvojno odgovoren in hkrati ustvarja dodano vrednost. V tem kontekstu ima pomembno vlogo razvoj javno-zasebnih partnerstev in vključevanje SI podjetij v projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja. Takšen pristop omogoča, da slovenska podjetja preko sodelovanja pri razvojnih projektih ne le prispevajo k razvoju partnerskih držav, temveč tudi pridobivajo reference, krepijo svojo mednarodno konkurenčnost in odpirajo nove poslovne priložnosti na trgih, ki za Slovenijo še niso med ključnimi izvoznimi destinacijami.

Razvojna in humanitarna pomoč morata tako ostati izraz solidarnosti in odgovornosti, hkrati pa postati bolj strateško usmerjeni, predvidljivi in povezani z dolgoročnimi interesi države.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Slovenija je z vidika razpoložljivih zunanjepolitičnih sredstev in vpliva v svetu majhna sila. Ena izmed značilnosti delovanja majhnih sil v globalnem upravljanju je iskanje nišnih zunanjepolitičnih področij, kjer lahko država na podlagi znanja, zmogljivosti ali idej prispeva več ter gradi na kredibilnosti in prepoznavnosti. Slovenija je v preteklosti napore vlagala v pobude, povezane z mednarodnim kazenskim pravom (npr. Ljubljansko-haaška konvencija), vodno diplomacijo v povezavi s podnebjem, opozarjanjem na pomen opravevalcev za obnovo ekosistemov (t. i. čebelja diplomacija), človekovimi pravicami (v zadnjem obdobju predvsem pravicami žensk in deklic – feministična zunanja politika) in vodenju strukturiranega dialoga (npr. Blejski strateški forum).

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Nudge: razmišljajte o področjih angažmaja – zakaj tam?; s katerimi partnerji bi lahko sodelovali; kakšne praktične cilje bi si zastavili.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Osrednja ideja je, da Slovenija postane vodilna v nišnih, a za prihodnost ključnih področij. Ne moremo biti prisotni povsod, lahko pa smo relevantni tam, kjer z znanjem, fleksibilnostjo in agilnostjo nekaj prispevamo.

Nekaj primerov: Slovenija kot prva država z AI-first governance, oblikovanje pametne in konkurenčne Evrope (načelo 1 IN - 2 OUT pri sprejemanju evropske zakonodaje oz. simplifikacija in preglednost evropske zakonodaje ter prej omenjen Enterprise Slovenia) ali pa krepitev odpornosti na hibridne grožnje, pri čemer nameravamo ustanoviti Center za kibernetisko varnost.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Slovenija lahko okrepi svojo vlogo na področju vodne diplomacije, kibernetске varnosti in zaščite kritične infrastrukture. Gradili bi partnerstva z državami, ki delijo podobne interese, ter razvijali pobude, ki prinašajo konkretne rezultate.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Vsekakor bi nadaljevali s projekti na področju človekovih pravic, feministične diplomacije, zelenega prehoda in vodne diplomacije.

Spoštovanje človekovih pravic povsod po svetu je ena osrednjih vodil naše zunanje politike. Slovenska diplomacija je na tem področju izjemno proaktivna in prodorna. Rezultat naših prizadevanj in aktivnosti je med drugim tudi trenutno članstvo v Svetu OZN za človekove pravice v mandatu 2026–2028.

Zavzemali bi se za nadaljevanje tovrstnega pristopa proaktivnega opozarjanja na kršitve človekovih pravic in podpore spoštovanju visokih mednarodnih standardov, zlasti na področju človekovih pravic žensk, deklic, mladih, otrok ter človekovih pravic povezanih z okoljem in podnebnimi spremembami. Na področju feministične politike bi se še naprej zavzemali za učvrstitev položaja slovenskih diplomatk in za krepitev političnega voditeljstva žensk v multilateralnem sistemu.

Vodna in podnebna diplomacija predstavljata zaveznitvo za prihodnost. Kot država, ki je pravico do vode zapisala v ustavo, imamo odgovornost za zaščito tega strateškega vira v mednarodnem okolju. Voda je tudi orodje miru. V svetu, kjer voda postaja vir konfliktov, bi se tako zavzemali, da bi se Slovenija uveljavljala kot posrednica v čezmejnih vodnih sporih in zagovornica trajnostnega upravljanja z vodami.

Zavzemali se bomo, da naša diplomacija nadaljuje z aktivno promocijo slovenske zelene tehnologije in rešitev za podnebno odpornost. Zeleni prehod za nas ni le domača naloga, ampak naša ključna zunanjepolitična identiteta in pravica do čistega, zdravega in trajnostnega okolja je eno naših osrednjih vodil.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Slovenija je članica EU, NATO, OECD in mnogih drugih pomembnih organizacij. Le delno se lahko strinjamo s tezo, da je z vidika vpliva majhna sila, saj je ta glede na njeno velikost nesorazmerno velik. Slovenija bi lahko na primer naredila več, da se znotraj EU spremeni odnos do Izraela. Dokaz za to so polemike in uspešne blokade, ki jih določene države (neupravičeno) izvajajo v primeru dodeljevanja pomoči Ukrajini. Je pa za izvajanje take strategije potrebno več faktorjev: izobraževanje novih generacij diplomatov, strategija in konsenz, da so takšni zunanjepolitični manevri popularni v javnosti ter več razprav o zunanji politiki.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Mi, socialisti!

Slovenija se mora prvenstveno angažirati za nasprotovanje zahodnemu imperializmu, vojaškemu, ekonomskemu in političnemu podrejanju držav globalnega Juga, ki nas žene v tretjo svetovno vojno. Morda smo majhna država, a vodenje z zgledom učinkuje širom sveta. Pri izstopu iz NATO pakta, opozarjanju na vse oblike izkoriščanja tretjih držav, sankcioniranja Izraela in zavračanju militarizma EU in ZDA, lahko in moramo prevzeti iniciativo.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

V našem interesu je, da gojimo čim tesnejše sodelovanje in prijateljske odnose z državami v neposredni bližini EU. Cilj Slovenije in EU mora biti prispevek k vzpostavljanju stabilnosti v državah regije in ne uvažanje nestabilnosti v evropski prostor. Regiji Zahodni Balkan moramo ponuditi jasno evropsko perspektivo – širitev EU je tudi geopolitično vprašanje. Slovenija je bila gospodarsko in zgodovinsko tesno povezana z državami Zahodnega Balkana. Stabilnost Zahodnega Balkana in izvajanje nujnih reform sta v našem strateškem interesu. Dejstvo pa je, da so nas nekatere druge države članice na marsikaterem področju prehiteli in vodilna vloga Slovenije ni več samoumevna. V tem kontekstu bi morala Slovenija tesneje sodelovati s komisarko za širitev Marto Kos.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Priložnost vidimo v nišah, kjer lahko majhna država doseže realen učinek, to so mednarodno kazensko pravo, človekove in digitalne pravice, podnebna odpornost ter pametna uporaba multilateralnih forumov. Ključ je, da si postavimo nekaj dosegljivih ciljev in jih merimo.

Vprašalnik upravičeno navaja primere, kot je Ljubljansko-haaška konvencija. Ta je bila sprejeta v Ljubljani maja 2023 in podpisana februarja 2024, kar je dober primer, kako lahko Slovenija s talentom in vztrajnostjo premakne globalni okvir proti odgovornosti za najhujša kazniva dejanja. Strategija 2024 med načeli izpostavi vključujoč multilateralizem, človekove pravice in reforme OZN, kar je z našega vidika skladno z idejo nišne, a principialne diplomacije.

Konkretno bi predlagali štiri področja. Prvič, mednarodno kazensko pravo, nadaljnja promocija Ljubljansko-haaške konvencije, ratifikacije in implementacije. Drugič, digitalne pravice kot del človekove varnosti, z nasprotovanjem izvozu množičnega nadzora in z zagovorništvom varne šifrirane komunikacije, kar je skladno z našim programom proti »Chat Control« in proti biometričnemu množičnemu nadzoru. Tretjič, podnebna varnost, kjer lahko Slovenija poveže vodno diplomacijo in odpornost na podnebne šoke. Četrto, strukturiran dialog, kjer ima država izkušnjo v obliki mednarodnih forumov.

Časovnica in nosilci: V 12 mesecih opredelitev niš in izdelava operativnih načrtov. V 24 mesecih prva meritev rezultatov. Nosilec MZEZ.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Predlagamo vodno diplomacijo (water diplomacy) in zagovarjanje pravice do pitne vode po svetu. Slovenija je vodnata država, ima tudi legitimnost, saj ima pravico do pitne vode zapisano v ustavi. Prav tako je pobudnica Skupine prijateljev za vodo in mir, saj z njo nakazujemo razumevanju povezave varnosti in vode. V okviru te skupine bi lahko povečali aktivnosti, kot je npr. redna letna konferenca o vodi in varnosti. Slovenija bi tu tudi lahko izkoristila svoje znanje v programu pošiljanja specialistov (podjetij in strokovnjakov) v razvijajoči se svet, za učenje in tehnično podporo pri trajnostnem ravnanju z vodo.

Poleg tega predlagamo nadaljevanje trenutnih že zastavljenih prioritet na področju zagovarjanja spolne enakopravnosti, pravic otroka, pravice do čistega okolja, pravic manjšin in pa zagovarjanje neodvisnosti in učinkovitega delovanja vseh mednarodnopravnih mehanizmov in sodišč za ščitenje človekovih pravic.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Pravkar smo zaključili s članstvom v Varnostnem svetu ZN, česar kot država nismo dobro izkoristili. Slovenija je delovala skozi ideološko prizmo vladajoče koalicije in ne skozi prizmo nacionalnih interesov. Na ta način smo se v zadnjih dveh letih s svojimi stališči in ravnanji repozicionirali in kot članica EU, OECD in Nata pogosto pristali v taboru nekdanjih neuvrščenih držav, pri tem pa se oddaljili od ključnih zaveznic. Slovenija si bo v sodelovanju s članicami EU in zaveznicami ter državami, ki temeljijo na demokratičnih principih, prizadevala za iskanje konsenza v smeri reform obstoječega multilateralnega sistema. Pri tem bo Slovenija s podobno mislečimi državami demokratičnega vrednostnega okvira delovala proti morebitnim poskusom podrejanja manjših držav s strani mednarodnih organizacij.

6. GLOBALNO UPRAVLJANJE

Na katerih področjih globalnega upravljanja vidite priložnost za večji angažma Slovenije, ki bi lahko vodil h konkretnim rezultatom in kako bi se izziva lotili?

Socialni demokrati smo prepričani, da skupni svetovni problemi zahtevajo kolektivne rešitve in sodelovanje. Zavzemamo se za preventivno diplomacijo, krepitev mehanizmov mirnega reševanja sporov in iskanja miru za konflikte in vojne, podporo delovanju mednarodnih sodišč in tribunalov ter uveljavljanju njihovih odločitev. Boj proti nekaznovanosti in mednarodno sodelovanje pri preiskavah in pregonu genocida ter drugih mednarodnih hudodelstev.

Prav tako se zavzemamo za sistemsko krepitev politike enakosti in udejanjanje feministične zunanje politike, vključevanje načela opolnomočenja žensk in deklic v vsebine zunanje politike. V podporo temu Socialni demokrati zagovarjamo grajenje učinkovitih partnerstev in zavezništov, utemeljenih na skupnih vrednotah in solidarnosti, zagotavljanju stabilnosti, enakopravnega sodelovanja in vzajemnega spoštovanja.

7. MANJŠINE

Ena izmed prioritet slovenske zunanje politike, ki jo deli večina političnih strank, je skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu. V zadnjem obdobju na tem področju opažamo zaskrbljujoče trende – slovenska manjšina v Avstriji se spopada s težavami, Slovenci v Italiji ne uživajo recipročnih pravic. Podobna težava z reciprociteto je v Porabju, kjer Madžarska za svojo manjšino v Sloveniji naredi bistveno več, kot Slovenija za manjšino na Madžarskem.

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Nudge: okrepitev dialoga – komisij; politični pritisk – notifikacija ADP?; kin state pristop s povišanjem neposrednega financiranja skupnosti; povezovanje obmejnih občin – lokalna diplomacija; večja aktivnost generalnih konzulatov – povišanje sredstev; širitev pravic za nekatere skupnosti v Sloveniji – pričakovanje reciprocnosti.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Naš pristop temelji na proaktivnem in sistemskem pristopu z namenom, da skrb za slovenske manjšine postane trajna prioriteta zunanje politike. Cilj je, da v največji možni meri dosežemo, da bo uresničevanje pravic naših rojakov temeljilo na moči naše države in mednarodnih zavez.

Zato bomo sprejeli prej omenjen ukrep, in sicer, da se področje Slovencev v zamejstvu in po svetu vrne pod okrilje ministrstva za zunanje zadeve, ki ga bo vodil državni sekretar, uresničevanje manjšinskih pravic pa bo postala obvezna in osrednja točka na vseh bilateralnih srečanjih s sosednjimi državami.

Naš cilj je tudi, da manjšina postane avtonomen in stalen sogovornik v odnosih s sosednjimi državami, zato si bomo prizadevali, da pridobi oz. ohrani lastno politično zastopstvo v državnih, deželnih oz. lokalnih organih sosednjih držav, prav tako pa vzpostavili redno komunikacijo z vsemi relevantnimi organizacijami v zamejstvu poleg komunikacije s krovnimi organizacijami.

Prav tako bomo vztrajali na doslednem spoštovanju sprejetih mednarodnih zavez ter se osredotočili na bistvene cilje, kot so zagotavljanje šolstva v slovenskem jeziku na vseh ravneh ter krepitev položaja slovenskega jezika v javni rabi in pred državnimi organi.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Okrepili bi dialog s sosednjimi državami in vztrajali pri recipročnem zagotavljanju pravic. Povečali bi neposredno podporo manjšinskim organizacijam ter okrepili vlogo konzularnih predstavništev. Pravice slovenskih skupnosti morajo biti sistematično zaščitene.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Skrb za slovenske narodne manjšine ostaja naša ustavna in moralna prioriteta. Nadaljevati je potrebno z rednim dialogom s sosednjimi državami o vseh vprašanjih, na katera slovenske manjšine opozarjajo.

Še naprej si bomo prizadevali za dosledno uresničevanje mednarodnopravnih zavez glede varstva manjšinskih pravic. V državah, kjer so zamude pri uresničevanju pravic slovenske manjšine nesprejemljivo dolge, moramo še naprej krepiti pritisk na naše sogovornike za čimprejšnji napredek in na pomanjkljivosti opozarjati tudi v okviru relevantnih mednarodnih forumov.

Glede na pomen, ki ga imata učenje in javna raba jezika za ohranitev slovenske identitete, moramo ostati maksimalno osredotočeni na ta sklop vprašanj, tako v stikih z uradnimi predstavniki sosednjih držav kakor tudi skozi različne ukrepe, s katerimi slovenska vlada neposredno podpira manjšine na področjih izobraževanja in kulture.

Vlada RS je v tem mandatu ustanovila kar tri zamejske koordinacije, ki služijo še bolj tesnemu sodelovanju s slovensko manjšino v sosednjih državah in razvoju skupnega slovenskega gospodarskega, kulturnega in zdaj tudi športnega prostora. Z Italijo in Avstrijo uspešno sodelujemo tudi v okviru skupnih odborov s sosednjimi deželami, posebej s Furlanijo-Julijsko krajino in Koroško, kar je v korist prebivalstva v obmejnem prostoru, tudi pripadnikov manjšine. Prav tako uspešno smo začeli izvajati medvladni sporazum o sodelovanju pri gospodarskem in družbenem razvoju narodnostno mešanega območja na obeh straneh slovensko-madžarske meje.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Notifikacija ADP ni politični pritisk, je naša pravica kot država naslednica podpisnice. Je nujen korak, da lahko za tamkajšnjo manjšino zahtevamo pravice, ki jim pripada. Nujno je odločno odreagirati vsakič, ko se na račun manjšine pojavljajo provokacije, predvsem pa proti zgodovinskemu revizionizmu, ki zanika odgovornost Avstrije za etnično čiščenje Slovencev od leta 1920 do danes.

Pri vprašanju skrajno desnih tendenc pri naših sosedih bi morala biti naša politika složna, ampak temu žal ni tako. Glede vprašanja Madžarske se ne strinjamo s tezo, da je država odgovorna za manjšine za svojimi mejami. To prepričanje izhaja iz iredentističnih predpostavk, hkrati pa daje podlago za zlorabo manjšin za notranjepolitične cilje. Manjšinska politika Slovenije bi tako morala biti zasnovana na potrebah, ki jih te skupnosti izražajo, ne na političnih predpostavkah iz Ljubljane.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Mi, socialisti!

Avstrijsko državno pogodbo je potrebno notificirati. V dvostranskih pogovorih z Avstrijo, Italijo, Madžarsko in Hrvaško je potrebno zahtevati spoštovanje jezikovnih in drugih pravic manjšine ter dosledno sankcioniranje njihovih kršitev. Na ravni EU se mora Slovenija zavzeti za univerzalno ratifikacijo in izvajanje Listine o regionalnih in manjšinskih jezikih.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

V prepišnih razmerah globalizacije in odprtih mejah je oblikovanje skupnega slovenskega kulturnega prostora pomembna prioriteta. Treba je izrabiti odlične možnosti, ki jih za povezovanje ponujajo sodobne komunikacijske tehnologije in moderna prometna sredstva. Sodelovanje s Slovenci zunaj meja Republike Slovenije je potrebno zasnovati kot del integralne vladne politike. V ta namen je treba aktualizirati vlogo trajnih vladnih svetov za Slovence v zamejstvu in Slovence po svetu.

Potrebna je zaščita slovenskih manjšin v zamejstvu. Slovenija mora preko diplomatsko-konzularnih predstavništev Republike Slovenije v sosednjih državah bdeti nad izvajanjem bilateralnih in multilateralnih pravnih aktov, ki urejajo status slovenskih manjšin v zamejstvu. Slovenske manjšine morajo biti prepoznane kot most, ki povezuje in tvorno prispeva k nadgradnji sosedskega sodelovanja. Maja 2025 smo v Državnem zboru soglasno sprejeli deklaracijo o ohranitvi in krepitvi avtohtone slovenske narodne manjšine v Avstriji, ki tamkajšnje oblasti poziva k celoviti izpolnitvi določb Avstrijske državne pogodbe (ADP).

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Vztrajali bi pri sistematičnem, pravno utemeljenem pristopu, rednih bilateralnih komisijah, javno merjenih ciljih in ciljanem financiranju jezikovnih in izobraževalnih programov, pri čemer je recipročno udejanjanje pravic legitimna in mirna zahteva. Deklaracija 2015 uvršča skrb za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah med cilje in prednostna področja. Strategija 2024 pravice manjšin znova izpostavi kot prednostno področje človekovih pravic.

Konkretni ukrepi so trije. Prvič, finančna stabilnost manjšinskih institucij. Namesto projektnega drobljenja se uvede večletno financiranje ključnih programov. Drugič, pravna diplomacija. V primerih neizpolnjevanja obveznosti se predvidi stopnjevan dialog, od bilateralnih kanalov do evropskih mehanizmov. Tretjič, lokalna čezmejna diplomacija. Občine in regije na obeh straneh meje morajo imeti podporo za sodelovanje, ker je to pogosto najbolj učinkovita raven.

Časovnica in nosilci: V prvih 6 mesecih popis programskih vrzeli in dogovor o večletnih okvirih. Nosilec MZEZ in urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, sodelovanje resorjev za kulturo in šolstvo.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Za zagotavljanje pravic naših manjšin bi vzpostavili dialog z vladami sosednjih držav. Predvsem z Avstrijo bi zahtevali dosledno spoštovanje Avstrijske državne pogodbe in obvezo države, da posreduje v primeru kršitev. Doma bi preoblikovali vlogo in resor Ministra brez listine za zaščito zamejcev in Slovencev po svetu v vlogo posebnega državnega sekretarja, ki bi sedel direktno v kabinetu premierja Slovenije, da bi imel direkten dostop do premierja, ki pa mora biti glavna oseba, ki zagovarja pravice naših manjšin.

V primeru kršitev moramo imeti odločnega premierja, ki bo pripravljen takoj načeti pogovor na enakovredno ravni s sosednimi državami. Poleg tega pa zagovarjamo, da bi v primeru kršitev finančno in strokovno podprli naše zamejce v sodnih postopkih proti njihovim državam, vse do tožba na ESČP, če bo to potrebno.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Slovenske manjšine v sosednjih državah in slovenske skupnosti v svetu so izjemno pomembne, saj predstavljajo del slovenskega narodnega telesa. Ključno je, da Slovenija okrepi vsebinski dialog in sodelovanje s sosednjimi državami, in pri tem v teme ter projekte sodelovanja vključuje slovenska združenja in platforme, v katerih delujejo manjšine. Treba je temeljito premisliti glede politike do Slovencev po svetu nasploh. V veliko primerih namreč naša dobro mišljena denarna sredstva zgolj ohranjanju pri življenju nekatere okostenele strukture, ne pa prispevajo k temu, da bi prišlo do generacijskega obrata. Več sredstev moramo vlagati v poučevanje slovenskega jezika, omogočiti zamejcem in izseljencem še več stikov z matično domovino, obenem pa podpirati njihovo ekonomsko osnovo, kjer je to mogoče.

7. MANJŠINE

S katerimi konkretnimi ukrepi bi naslovili izzive slovenskih manjšin v sosednjih državah, da bi dosegli vsaj recipročno zagotavljanje in udejanjanje pravic za pripadnike slovenskih manjšin?

Socialni demokrati zagovarjamo nadaljevanje prizadevanj MZEZ in okrepitev dialoga v okviru skupnih odborov ter nadaljnje uresničevanje projektov v obojestranskem interesu v dobrobit prebivalstva na obeh straneh meja. Socialni demokrati ostro obsojamo posamezna ekscesna dejanja proti slovenskim manjšinam in zagovarjamo poseben poudarek vprašanju položaja slovenske manjšine na Koroškem. Prav tako zagovarjamo povišanje sredstev, namenjenih manjšinam v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, ter dodatno diplomatsko prizadevanje za dosledno upoštevanje določil Avstrijske državne pogodbe.

Nadaljevati je potrebno z dobrimi praksami, kot je bil projekt čezmejne evropske prestolnice kulture. Potrebno je nadaljevati s prizadevanji za dejansko vrnitev celotne stavbe Narodnega doma v Trstu SI manjšini.

8. VARNOSTNA POLITIKA

To vprašanje je v osnovi stvar ministrstva za obrambo, hkrati ima odgovor lahko pomembne zunanjepolitične implikacije. Slovenija je od leta 2004 članica zveze NATO, ta predstavlja osnovni steber slovenske varnosti in obrambe (tako v klasičnem smislu, kot z vidika novih groženj, dostopa do informacij). Po začetku ruske agresije na Ukrajino se je zavezništvo okrepilo z dvema novima članicama, Finsko in Švedsko. Na lanskem vrhu v Haagu se je večina članic NATO zavezala k cilju zagotavljanja 5 % BDP za obrambne namene (3,5 % neposredno za klasična sredstva, 1,5 % za t. i. dvojno rabo). Nekateri ta cilj že izpolnjujejo. Slovenija je praktično od začetka članstva do lanskega leta za obrambo namenila manj, kot je bil prejšnji cilj (2 %). V mandatu te vlade ponovno nismo izpolnili cilja izgradnje srednje bojne bataljonske skupine, ki jo zavezništvu obljubljammo že več kot 10 let.

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Nudge: NATO – so alternative sploh realistične, kakšne proračunske in politične posledice bi imele?; kako izboljšati našo pozicijo v NATO; EU – kaj pričakujemo od nove evropske varnostne strategije (42.7 člen); potrebujemo evropsko vojsko?; kako je z vlaganjem v obrambo – načrt 2040?

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Slovenija je sprejela domačo zavezo, in sicer Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja Slovenske vojske, ki predvideva dvig izdatkov za obrambo in varnost na 3 % BDP. Vzporedno k temu je vlada leta 2025 sprejela mednarodno zavezo v okviru zveze NATO, da bo Republika Slovenija za obrambo in širšo varnost namenila 5 % BDP. Zveza NATO ostaja temelj naše kolektivne obrambe in varnosti, hkrati pa podpiramo bolj enotno in obrambno sposobnejšo EU (tudi z vzpostavitvijo profesionalne evropske vojske), ki bi delovala z roko v roki z zvezo NATO. Ne glede na to, da moramo poskrbeti tudi z modernizacijo in krepitvijo Slovenske vojske, ne samo za zaščito naše suverenosti, temveč tudi za delovanje v mednarodnem okviru kot kredibilen in zaupanja vreden partner.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Slovenija mora ohraniti varnostne povezave, vendar je o članstvu v Natu smiselno ponovno preveriti voljo ljudi na referendumu. Do takrat mora država izpolnjevati svoje obveznosti in krepiti lastne obrambne zmogljivosti. Varnost temelji na suverenosti, odgovornosti in odpornosti države.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Severnoatlantsko zavezništvo je najstarejša politično-vojaška zveza v zgodovini ravno zato, ker je tudi najuspešnejša. Kot takšna predstavlja najboljši okvir za zagotavljanje slovenske nacionalne in kolektivne varnost.

Zato je ta vlada v svojem mandatu načrtno okrepila kredibilnost Slovenije znotraj zavezništva s tem, da je stabilizirala strukturo obrambnega proračuna in bistveno povečala vlaganja v obrambo, varnost in odpornost države. Porok za to, da se bo ta trend nadaljeval, pa je Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040. Ta med drugim predvideva dvig sredstev za obrambo na 3 % BDP do leta 2030, kar je tudi povsem v skladu s predvideno dinamiko rasti obrambnih izdatkov med članicami zveze NATO, ki bodo sicer leta 2029 v luči takratnega strateškega okolja znova pregledale zaveze iz Haaške deklaracije.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Vprašanje namenjanja odstotkov BDP za obrambo je že v osnovi napačno in lahko rezultira le v negospodarnem ravnanju s sredstvi in dobičkih orožarskih podjetij. Takega načrtovanja ne poznamo v zdravstvu ali šolstvu, zato ga tudi v obrambi ne potrebujemo. V središču polemike mora biti vprašanje, kako lahko zagotovimo varnost ter preprečimo konflikte ter koliko sredstev za to potrebujemo. Levica se zavzema za vzpostavitev evropskega varnostnega obročja, ki edini omogoča, da o evropski varnosti odločamo Evropejci in ne imperialisti, ki posledic svojih politik - od Libije, Iraka, Gaze do Ukrajine, ne nosijo. Vprašanje varnosti seveda obstaja, vendar bi ga v Levici naslovili po diplomatski poti in z analizo, zakaj do teh kriz sploh prihaja.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Mi, socialisti!

Največja varnostna grožnja so vladajoči razredi: gospodarske in politične elite. Na eni strani slepo sledijo imperialistični politiki ZDA in se oborožujejo za vojne NATO pakta. Da je temu tako, jasno pove tudi Resolucija o strategiji nacionalne varnosti. V resoluciji je kot edina vojaška grožnja navedeno delovanje iz daljine po naši ključni infrastrukturi, s katero Slovenija zagotavlja mobilnost NATOvih vojska čez naše ozemlje. Udeležba Slovenske vojske v operacijah NATO pakta je prepoznana kot možen vzrok za napade na naše vojakine in vojake v tujini in na ozemlje Slovenije. Na drugi strani proti dejanski eksistenčni grožnji celotnemu človeštvu, ki je podnebni zlom, ne ukrepa, čeprav grožnjo že občutimo. Ker se kapitalu ne splača. Zato je ogrožena prehranska varnost, država redno kleca pod ujмами, množijo se vročinski valovi.

Diagnoza problema sama že ponuja odgovor. Enako, kot potrebujemo tretji, mirovni politični tabor v domovini, v katerega se štejemo Mi, socialisti!, potrebujemo tretji politični tabor, ločen tako od imperializma ZDA kot EU, tudi v tujini. Varnost in obrambo si Slovenija lahko zagotovi le, da jasno in ostro preseka s politikami militarizacije, materialne podpore genocidu tvorbe Izrael nad Palestinci, vojskovanja v Ukrajini. Iz NATO pakta moramo izstopiti in zavzeti nevtralno vlogo v mednarodnih odnosih. Da pa nevtralnost lahko razvijamo, na eni strani potrebujemo močnejše povezovanje z državami globalnega Juga, ki zahodni imperializem lahko zaustavlja, na drugi pa skupno ukrepanje proti podnebnemu zlomu. To je tudi edina pot, po kateri bo Slovenija kredibilna pri državah z manj kot dvema golf igriščema na milijon prebivalcev.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

NATO je hrbtenica evroatlantske varnosti in stabilnosti. Za Slovenijo je članstvo v zavezništvu najcenejša in tudi najboljša zavarovalna polica, zato je pomembno, da smo verodostojni član, ki izpolnujemo sprejete zaveze, tako zaradi naše lastne varnosti kot zaradi kolektivne varnosti naših zaveznikov. Cilj Evrope in Slovenije mora biti, da se za svobodo, mir in demokracijo v svetu vzpostavimo kot enakovreden partner ZDA. V sodelovanju z zavezniki moramo prevzeti več odgovornosti pri pomembnejših mednarodnih operacijah, mirovnih misijah, razvojnem sodelovanju ter po izdatkih, ki jih namenjamo varnosti. Zagovarjamo pogovore o oblikovanju skupne evropske vojske. Vse preostale alternative so za Slovenijo slabe, v končni fazi finančno dražje, varnost pa bi bila bolj ogrožena.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Okvir je Severnoatlantsko zavezništvo in hkrati krepitev evropske varnostne dimenzije. Kredibilnost dosežemo z realnim načrtom izdatkov, z izpolnjevanjem zavez in s transparentnimi nabavami, pri čemer varnost ne sme postati izgovor za korupcijo ali množični nadzor.

NATO je na vrhu v Haagu sprejel cilj 5 odstotkov BDP do 2035, od tega 3,5 odstotka za jedrne obrambne zahteve in do 1,5 odstotka za odpornost in povezane naložbe. Slovenska vlada je junija 2025 javno opisala pot do višjih izdatkov, vključno z letnimi koraki in razmejitvijo med jedrnimi in širšimi obrambnimi področji, ter predvidela revizijo v 2029. To je skladno z NATO časovnico revizije.

Pirati bi dodali tri varovalke. Prvič, protikorupcijska arhitektura v obrambnih nabavah. Javna naročila, utemeljitve in nadzor morajo biti maksimalno javni, razen ozko opredeljenih varnostnih izjem, skladno z našim programom. Drugič, usmeritev dela »1,5 odstotka« v civilno odpornost, kibernetsko varnost in zaščito kritične infrastrukture, pri čemer se prepovejo prakse, ki vodijo v množični nadzor. Tretjič, izboljšanje kadrovske stabilnosti in izpolnjevanje zavez, kjer so bile pretekle zamude.

Časovnica in nosilci: Takoj v mandatu revizija nabavnih procesov in javne objave metapodatkov. V 12 mesecih uvedba neodvisne revizijske sledi. Nosilci MO, vlada, KPK.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

Slovenija naj si obrambo zagotavlja tako v okviru EU kot v okviru NATO. Smo zagovornik obrambnega sodelovanja znotraj EU – kolektivno naročanje opreme in postopna integracija v evropsko vojsko. Enotna evropska vojska bi bila veliko bolj operativno učinkovita kot tudi cenovno bolj racionalna kot pa 27 ločenih vojsk. Združena Evropa bi znotraj zaveznitva NATO imela veliko boljšo pogajalsko moč.

Zaveza za 5 % BDP za obrambo se nam zdi previsoka. Zagovarjamo, da je 2+1 % BDP za obrambo do leta 2030 zadostna številka v kontekstu evropske integracije. Evropa mora razviti svoje integrirane vojaške kapacitete po vzoru NMF Nata, ali pa okrepiti kapacitete evropskih bojnih skupin (EUBG). Evropska vojska mora imeti kot pristojnosti izključno le zagotavljanje obrambe EU ali sodelovanja na mirovnih misijah OZN.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

SDS

Verodostojnost članstva Slovenije v obrambnem zavezništvu NATO je temeljni okvir nacionalne in evropske varnosti, kjer kot ključen element deluje čezatlantsko sodelovanje na podlagi skupnih vrednot in vzajemnih interesov. Kolektivna obramba ostaja ključna pri zagotavljanju nacionalne varnosti, kjer mora Slovenija kot odgovorna in zaupanja vredna članica zavezništva, izpolniti ključne cilje ter zagotoviti ustrezno raven lastnih obrambnih sil. Varnostna situacija ne samo v Evropi, ampak na globalni ravni postaja zelo volatilna, zato je področje varnosti in zagotavljanja ustreznih obrambno-odvračalnih sil ključna. Sodelovanje na področju obrambe znotraj EU se krepi, kar Slovenija podpira. Pri nadaljnji izgradnji skupnih struktur pa bomo zagovarjali kompatibilnost s strukturami NATO. Debato o zagotavljanju varnosti moramo voditi modro in strukturirano.

8. VARNOSTNA POLITIKA

V katerem političnem okviru naj Slovenija zagotovi (ali nadaljuje z zagotavljanjem) svojo varnost in obrambo v naslednjem dolgoročnem obdobju (15 let) in kakšne ukrepe bi sprejeli, da bi Slovenija v tem okviru delovala suvereno, učinkovito in kredibilno?

SI mora še naprej svojo varnost in obrambo zagotavljati znotraj EU in zveze NATO, pat tudi v okviru OVSE. NATO ostaja temelj kolektivne obrambe in edini realen okvir varnostnih jamstev Sloveniji.

Okrepiti moramo tudi varnostno dimenzijo znotraj EU, ki v praksi še nima vzpostavljenih operativnih zmogljivosti. Socialni demokrati zagovarjamo komplementarnost obstoječih sistemov kolektivne varnosti in obrambe. Podpiramo poglobljanje EU na področju skupne zunanje in varnostne politike ter skupne varnostne in obrambne politike: izgradnja sistemov skupnih nabav, razvoja in industrijske baze proizvodnje za večjo avtonomijo EU.

Zato zagovarjamo predvidljivo in postopno rast obrambnih izdatkov na podlagi družbenega dogovora izgradnje odpornosti SI družbe in nacionalnovarnostnega sistema. SI naj svojo suverenost uveljavlja znotraj političnih in varnostnih zavezništev ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava.

Spoštovanje pravil in zavez je naš nacionalni interes in edina pot ohranjanja suverenosti. Mednarodno pravo omogoča preživetje malim državam.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Slovenija je od leta 2004 članica Evropske unije. Diplomati na stalnem predstavništvu pri Evropski uniji v Bruslju predstavljajo naše interese v organizaciji in sodelujejo pri oblikovanju skupnih politik. Svetu EU smo predsedovali dvakrat, leta 2008 in leta 2021. Prioritete trenutne komisije (2024-2029) pod vodstvom Ursule von der Leyen so obramba, konkurenčnost, posledično povečanje evropske strateške avtonomije in moči v svetu, tudi prek diverzifikacije partnerstev. Mnogo strank ima v programih zapisano aktivno delovanje znotraj EU (in drugih organizacij), kar je za članice samoumevno.

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Nudge: pomen EU za Slovenijo; Skupna zunanja politika EU; zeleni prehod; migracije; širitev; konkurenčnost; stanovanje; digitalni prehod ...

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Čas pasivnega članstva je končan. Naš namen je, da postanemo aktiven in ambiciozen sooblikovalec Evropske unije. Osredotočili se bomo na tri ključne, med seboj povezane prioritete, ki so tudi ključne za uspeh Evrope do leta 2030:

- (i) podjetništvo in inovacije: EU mora znova postati globalno konkurenčna, kar pa v prvi vrsti terja prej omenjeno zmanjšanje birokratskih bremen (tudi predpisov) za podjetja;
- (ii) strateška avtonomija, kar vključuje energetska, tehnološka in obrambno neodvisnost ter
- (iii) kredibilna širitev, katere namen je stabilnost in varnost v naši sosesčini.

Dejstvo pa je, da agendo EU delajo tudi mednarodni dejavniki, zato je neizbežno, da bodo področja, kot so migracije, mednarodni (trgovinski) odnosi itd. neizbežno na mizah ministrov oz. predsednikov vlad.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

RESNI.CA

Članstvo v EU je strateška odločitev, vendar je legitimno preveriti podporo državljanov na referendumu, če se pristojnosti še naprej širijo. V okviru članstva bi se osredotočili na konkurenčnost, energetska varnost in zaščito nacionalnih interesov. Slovenija mora nasprotovati pretirani centralizaciji in zagovarjati enakopravnost držav članic.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Gibanje
SVOBODA!

Glede na spremenjene geopolitične razmere se mora Evropska unija – in Slovenija v njenem okviru – osredotočiti predvsem na krepitev svoje strateške avtonomije, konkurenčnosti in varnosti ter tudi na širitev, ki je postala geopolitični imperativ. To je neločljivo povezano z vprašanjem nadaljnjega poglobljanja Evropske unije – če je potrebno tudi prek mehanizma okrepljenega sodelovanja – ter z vzpostavitvijo učinkovitejših načinov odločanja.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Najpomembnejša naloga Evropske unije v tem trenutku je, da ostane v svetu, ki mu dominirajo nedemokratske militantne sile relevanten akter, ki je sposoben zagotavljati varnost, blaginjo in določen obseg pravic svojim državljanom, ter se zavzemati, da se te spoštujejo tudi v svetu. Če EU ne bo neodvisen in močan akter, tudi druge politike ne bodo imele smisla, saj bo to pripeljalo k njenemu razpadu.

Dobra pot k temu je bilo Draghijevo poročilo, ki pa se zaenkrat po naši oceni slabo izvaja. Poleg tega je na nivoju EU nujna harmonizacija delavskih pravic in določenih standardov glede minimalnega zagotovljenega plačila. EU mora biti kraj, kjer se izplača delo in se lahko od njega dostojno živi. Žal gremo v obratno smer, kjer se pot h konkurenčnosti išče predvsem z zniževanjem teh standardov. Primer tega je 28. režim.

Poleg tega je nujno, da se posvetimo digitalizaciji in gradnji digitalne industrije. Strokovnjaki že dolgo opozarjajo, da je Evropa na tem področju speči velikan, a smo na njem popolnoma odvisni od kitajske in ameriške programske opreme. Nujna je tudi nadgradnja infrastrukture, ki bi zmanjšala število notranjih letov, za kar je potrebna tudi harmonizacija različnih sistemov železnic.

Na področju širitve bi morala biti EU bolj pragmatična in države, ki si to izkazano želijo vključiti, ter jim pomagati pri doseganju standardov EU. Nenazadnje gre pri tem tudi za geopolitično vprašanje.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Mi, socialisti!

Skupni cilji, ki jim sledi EU, niso v nobenem pogledu skupni. So cilji, glede katerih se kapitalistični razred EU lahko zedini – torej nadaljevanje kapitalističnega načina proizvodnje, reševanje krize evropskega kapitalizma z oboroženimi sredstvi, (nasilno) lomljenje delavske moči, širjenje ekonomske in politične nadvlade velikih držav zahoda tako nad obrobjem EU kot preostankom sveta in teptanje kakršnegakoli odpora proti institucionalni inerciji EU.

Dejanski cilji, za katere bi morale nadnacionalne institucije EU napeti vse svoje sile, so preprečitev podnebne katastrofe, demilitarizacija, jedrska razorožitev kontinenta in nova varnostna arhitektura v Evropi, obramba pravic LGBTIQ+ skupnosti, podnebni prehod gospodarstva in zelena re-industrializacija obrobja EU, zaščita delavskih pravic, konec ekonomskega in političnega izkoriščanja držav v razvoju ter boj proti fašističnim gibanjem. Brez razlastitve kapitalistov, ki upravljajo z bankami in korporacijami, ne bo šlo. A ravno, da do družbi koristnega napredka ne pride in da se zaščiti kapitalistični režim neenakosti in privilegije vladajočih razredov, je razlog za obstoj EU. Ki se ni po naključju razvila ravno iz kapitalističnega kartela.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Eno ključnih področij so migracije. Svet je pred kratkim uradno sprejel prvi vseevropski seznam varnih izvornih držav in revizijo koncepta varne tretje države. Cilj teh dveh zakonodajnih aktov je nadaljnja uskladitev in večja učinkovitost okvira EU za migracije in azil. Evropski seznam varnih izvornih držav bo državam članicam pomagal pri učinkovitejšem obravnavanju prošelj za mednarodno zaščito, ki jih vložijo državljani držav s seznama. Revidirani koncept varne tretje države bo državam članicam omogočil večjo prožnost pri zavrženju prošelj za azil kot nedopustnih. Tovrstni zakonodajni akt vidimo kot pomemben mehanizem upravljanja nelegalnih migracij.

Evropski parlament je novembra 2025 s 382 glasovi proti 249. potrdil obsežen paket poenostavitev, t. i. omnibus, ki drastično oži obveznosti zelenega poročanja za podjetja. Ne moremo reševati planeta tako, da bomo na koncu uničili nas, našo industrijo in naša delovna mesta. Potrebujemo razumen zeleni prehod.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Prednost bi dali varstvu demokracije in vladavine prava, digitalni suverenosti in zasebnosti, podnebni odpornosti in konkurenčnosti, ki temelji na inovacijah, ne na deregulaciji zasebnosti. To je skladno s strateško agendo EU 2024 do 2029 in z našim programom. Strategična agenda EU 2024 do 2029 strukturira prioritete okoli svobodne in demokratične Evrope, močne in varne Evrope ter prosperitetne in konkurenčne Evrope. Komisija je svoje prioritete vezala na ta okvir in objavila politične smernice.

Pirati bi v evropskih razpravah sistematično zagovarjali, da digitalna politika ne sme rušiti šifriranja in zasebnosti, ter da so predlogi množičnega skeniranja komunikacij nesprejemljivi. Hkrati bi podpirali evropske investicije v ključne tehnologije, vendar ne z zapiranjem trga v škodo interoperabilnosti in odprtih standardov.

Časovnica in nosilci: Neprekinjeno v mandatu preko stalnega predstavništva. Dodatno vsaj 2-krat letno poročanje DZ o izbranih evropskih prioritetah.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Delovanje Slovenije v EU je ključno za njen nadaljnji razvoj in v skladu s tem moramo močno povečati velikost stalnega predstavništva v Bruslju.

Glavna prioriteta mora biti aktivna vključitev Slovenije v pogajalski proces za prihodnji večletni finančni načrt, znotraj katerega mora Slovenija ostati neto prejemnica EU sredstev.

Dalje se moramo močno zavzemati in zaščititi kohezijski politiko, da bodo kohezijska sredstva še dalje le uporabljena za zmanjševanje neenakosti med državami in ne za oboroževanje.

Tretja prioriteta mora biti skupna znanja in varnostna politika, znotraj katere moramo zgraditi obrambne kapacitete in sredstva za zaščito in reševanje (UPCM).

Dalje moramo zagotoviti konkurenčnost in hitrejšo implementacijo Draghijevega poročila.

Peta točka mora biti naslavljanje migrantskih tokov. Naslednja prioriteta pa mora biti širitev EU po meritokratskih načelih in zagotovitev zelenega prehoda.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Slovenija je bila v času obeh predsedovanj EU izjemno pro-aktivna in je v ospredje postavljala vsebine, ki so bile v aktualnem času relevantne tako iz vidika naših nacionalnih interesov, kot tudi EU kot celote. Žal Slovenija v zadnjih letih ni obdržala položaja pro-aktivne in verodostojne članice EU, ki daje pobude in za skupno delovanje na globalni ravni pri temah, kjer enotnost EU ni samoumevna. S tem smo iz države, ki je bila vedno del rešitve, postali pasivna članica EU. EU se sooča z veliko izzivi, zaradi česar je potrebno delovanje na ključnih področjih, kot so varnost, migracije, konkurenčnosti in demografije. Fokus mora biti tudi večletni finančni okvir EU, kjer je treba vlagati v večjo odpornost družb na različne nepredvidljive dogodke.

9. SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Katerim politikam ali prioritetnim področjem bi v sklopu Evropskega sveta (torej na ravni PV) in Sveta EU (na ravni ministrov in veleposlanikov) posvečali največ pozornosti, kateri ukrepi se vam zdijo najpomembnejši z vidika zasledovanja skupnih ciljev EU do leta 2030?

Socialni demokrati razumemo članstvo Slovenije v EU kot jedro naše varnosti, gospodarskega razvoja in pridobivanja političnega vpliva, ki ga udejanjamo tudi preko stranke Evropskih socialistov (PES) ter naprednega zavezništva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu (S&D).

Zagovarjamo koncept močne, vključujoče in solidarne skupnosti za krepitev evropskega razvoja, blaginje, varnosti in odzivnosti: poglobljanje skupnih evropskih politik na varnostnem in obrambnem področju, konkurenčnosti in gospodarskega upravljanja, zdravja in socialnih zadev. Strateško avtonomna in okrepljena Evropa mora postati globalni akter, odporna na globalne pretrese, ki bo vstopal v globalne verige vrednosti, branil lastne vrednote in bo zgled za človeštvo.

V ta namen podpiramo povezano in napredno unijo z demokratičnimi, transparentnimi in odgovornimi institucijami. Ob prevladi teženj po dezintegraciji želimo ostati v jedru najbolj povezanih držav.

Zavzemamo se za krepitev notranjega trga EU, konkurenčnosti evropskega gospodarstva in kohezije, energetske in prehranske varnosti, pravičnega (trojnega) zelenega, digitalnega in socialnega prehoda.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Ostajamo v Evropski uniji in gremo v svet. Trenutna visoka predstavnica EU je Kaja Kallas. Zunanje delovanje EU, ki obsega skupno zunanjo in varnostno politiko, skupno varnostno in obrambno politiko, trgovinsko politiko, razvojno politiko in upravljanje z zunanjimi vidiki notranje varnosti, (lahko) deluje kot multiplikator slovenske zunanje politike.

EU se v zadnjih letih v zunanjem delovanju ukvarja predvsem z reševanjem kriz – od ruske agresije na Ukrajino, do Bližnjega vzhoda. Zaradi očitne odvisnosti od določenih velikih sil se usmerjamo v diverzifikacijo trgovinskih in varnostno-obrambnih partnerstev (Indija, Vietnam, Mercosur, Mehika, Indonezija, Zaliv, Kanada).

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Nudge: pri tem vprašanju dregljaj ni na voljo, saj bi lahko preveč usmerjal odgovore.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Ne gre toliko za vprašanje, katere prioritete ali ukrepe bi predlagali oz. podprli, temveč kaj moramo storiti, da se EU iz gospodarskega velikana prelevi v geopolitičnega akterja. Drugače povedano, predlagali ali podprli bi ukrepe, ki bi Evropsko unijo preoblikovali iz gospodarskega velikana v verodostojno geopolitično silo.

V prvi vrsti gre torej ta varnostne in obrambne ukrepe, zato, da postanemo garant lastne varnosti. Ruska agresija na Ukrajino je pokazala, da je to neizbežen korak. V ta namen moramo okrepiti evropski obrambni steber znotraj zveze NATO ter vzpostaviti skupne mehanizme za boj proti dezinformacijam, kibernetским napadom in tujemu vmešavanju v naše demokratične procese.

Dodatno v okviru strateške avtonomije moramo zmanjšati kritično odvisnost oz. zavarovati dobavne verige.

Prav tako pa nadaljevati s postopkom širitve na Zahodni Balkan tudi v kontekstu geopolitike, pri čemer moramo zadevne države spodbuditi, da nadaljujejo z reformami.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanje politična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

EU mora zmanjšati strateške odvisnosti in okrepiti lastno industrijsko bazo. Sporazuma Mercosur ne podpiramo, ker ogroža evropsko kmetijstvo in ne zagotavlja enakih standardov. Diverzifikacija trgov mora temeljiti na zaščiti domačih interesov.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanje politična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Vlaganje v strateško odpornost EU na vseh področjih ter večja učinkovitost, skupne zunanje, varnostne in obrambne politike morajo ostati ena ključnih prioritet.

Situacija v Ukrajini bo ostala visoko na dnevnem redu. Upamo, da bo do miru prišlo čim prej in da bo fokus EU na obnovi in sodelovanju z Ukrajino v okviru skupne zunanje in varnostne politike.

Izraelsko – palestinsko vprašanje žal v bližnji prihodnosti ne bo rešeno, tako da mora tema ostati ena ključnih na evropski agendi. Pravična in dolgotrajna rešitev dveh držav ostaja ključni cilj.

Pozornost bodo deležna strateška partnerstva in odnosi s ključnimi globalnimi partnerji.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanje politična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Zunanje politična prioriteta EU naj bo povečanje neodvisnosti od ZDA, kar bi omogočilo tudi bolj učinkovito naslavljanje kriz od Palestine do Ukrajine. Tukaj EU za zdaj nima pravih rešitev, saj je še vedno servilna do ZDA (s Trumpom ali brez njega) ter v upanju, da se bo razmerje z njimi vrnilo v čas okoli leta 2000.

Manjka reflektirane razprave o razlogih za nastanek krize in kako naprej, saj v teh razpravah pogosto dominirajo skrajna stališča. Na eni strani so proruske agenture, ki spodjedajo ukrajinsko državnost v upanju, da se bo iz Kremlja privalil kak sodček poceni nafte, na drugi pa dvolični skrajni rusofobi, kamor spada tudi sama Kallas. Problem slednjih je, da ne razumejo, da na geografsko in politično situacijo v Rusiji EU nima vpliva, lahko pa vpliva na svoja dejanja.

Na dolgi rok bomo morali z Rusijo tako ali drugače sobivati, na to pa taki akterji niso pripravljeni. Do sporazuma z Mercosurjem smo tako kot številne delavske organizacije skeptični, saj EU svoje vloge ne sme krepiti z zniževanjem okoljskih standardov in na škodo delavskih pravic.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Mi, socialisti!

Demilitarizacija in podnebni prehod, popolni embargo na tvorbo Izrael, ekonomska in politične neodvisnosti od ZDA, ukinitvev ilegalnih sankcij ter razvojna in humanitarna pomoč za države, ki jih države EU trenutno izkoriščajo ali so jih v preteklosti izkoriščale, začetek izgradnje enakopravnih odnosov z državami globalnega Juga.

Konkretni ukrepi, ki bi jih podprli, so vezani na navedene prednostne cilje in na splošne cilje iz prejšnjega vprašanja.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Ena izmed prioritet mora ostati obramba in varnost. Za lastno varnost moramo storiti več. Cilj mora biti, da Evropa sama proizvaja dovolj sodobne vojaške opreme, kar ne bo le povečalo varnosti, ampak bo tudi ustvarilo nova delovna mesta in zmanjšalo odvisnost od zunanjih dobaviteljev. Potrebno je povečati evropske konkurenčnosti in sklepanju novih, strateških zavezništev, kot je podpisan sporazum CEFTA s Kanado, Mercosur z Južno Ameriko, ter sporazum z Indijo. Mercosur je 700-milijonski trg, zelo zanimiv za evropsko avtomobilsko in farmacevtsko industrijo, je pa potrebno inkorporirati varovalke, da ne bodo predvsem kmetje v deprivilegiranem položaju.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

EU mora biti konsistentna v obrambi mednarodnega prava in človekovih pravic, hkrati pa mora zgraditi odpornost, tudi kibernetško. Podprli bi ukrepe, ki krepijo evropsko enotnost, zmanjšujejo škodljive odvisnosti in ščitijo digitalne pravice. Visoka predstavnica EU je Kaja Kallas, njene naloge na ravni komisije vključujejo tudi odziv na kibernetške in hibridne grožnje. To je priložnost, da Slovenija v evropskih razpravah sistematično poveže varnost z demokratičnim nadzorom.

Konkretno bi Slovenija v EUCO in FAC podpirala:

- i) prvič, okrepljeno zaščito pred informacijskimi operacijami in kibernetskimi napadi, z evropskimi standardi, ki ne uvajajo množičnega nadzora,
- ii) drugič, ciljne sankcije in mehanizme proti ekonomskemu prisiljevanju, skladno z evropsko ekonomsko varnostno agendo,
- iii) tretjič, dosledno spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava v vseh krizah, ker selektivnost uničuje kredibilnost EU.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanjepolitična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Glavna zunanjepolitična prioriteta EU naj bo grajenje zavezništev s srednjimi in malimi silami po svetu. EU, kot Unija zgrajena na demokratičnih vrednotah in spoštovanju človekovih pravic ter mednarodnega prava mora postati osrednje sidrišče za širše povezovanje držav s podobnimi vrednotami tudi na varnostnem področju.

Druga glavna prioriteta EU pa naj bo doseči mir v Ukrajini. EU mora vztrajati na teritorialni celovitosti Ukrajine, z močno avtonomijo in manjšinskimi pravicami v štirih regijah, katere si želi priključiti Rusija.

Druge prioritete pa morajo biti še: neomajno promoviranje temeljnih vrednot EU po svetu, diverzifikacija trgov, razvoj boljši varnostno-obrambnih kapacitet, aktivna vloga v mediaciji konfliktov, zviševanje konkurenčnosti EU industrije po svetu, aktivno lobiranje za zagotovitev zelenega prehoda idr.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanje politična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

EU se sooča z veliko izzivi, kjer je ključna varnost. Končanje vojne v Ukrajini in na način, kako bo prišlo do tega, bo EU zaznamoval za prihodnje obdobje. Zato je potrebno delovanje predvsem na ključnih področjih, kot je varnost in krepitev obrambe in odpornosti ter delovanja v smeri ponovne krepitve lastne energetske in industrijske kapacitete. Ključna za EU bodo partnerstva, kot je aktualni FTA z Indijo. Pri tem izpostavljamo tudi interes Slovenije, saj bo Indija, ki ima sedaj cca. 150 milijonov potrošnikov na ravni EU, v prihodnjih 10-15. letih število potrošnikov s kupno močjo na EU ravni povečala na 700-800 milijonov, kar prinaša izjemne priložnosti za Slovenijo.

10. ZUNANJE DELOVANJE EU

Kaj naj bo v naslednjem štiriletnem obdobju zunanje politična prioriteta EU in katere konkretne ukrepe bi na ravni Sveta za zunanje zadeve ali EUCO predlagali/podprli?

Socialni demokrati menimo, da bi moralo tudi zunanje delovanje EU slediti načelom, opredeljenim v našem programu - mir, razvoj, blaginja. V ospredju mora ostati blaginja državljanom in državljanek EU, zato je ključno vzpostavljjanje strateških partnerstev in iskanje novih trgov oziroma diverzifikacija dobavnih verig s tretjimi državami.

Slovenija in posredno EU mora ostati dejavna podpornica in spodbujevalka širitvene politike EU. Zahodni Balkan ostaja naše prednostno območje, kjer si prizadevamo za krepitev demokracije, vladavine prava, politične in gospodarske stabilnosti ter varnosti regije.

11. ODNOSI Z ZDA

Druga Trumpova administracija v zunanji politiki agresivno sledi svojim nacionalnim interesom in od drugih držav pričakuje, da bodo storile enako. ZDA so vodilni na področju novih tehnologij, največja vojaška sila, so pomemben strateški partner Slovenije, EU si prizadeva za ohranjanje dobrih transatlantskih odnosov. Po drugi strani ZDA do Unije pristopajo drugače, odkrito podpirajo suverenistične politične stranke (npr. članice skupine Patriots), želijo si nadzora nad Grenlandijo, spremembo evropske digitalne politike. Morda je to le retorika, a zunanja politika ZDA se spreminja in odgovornost držav je, da jo vzamejo skrajno resno.

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Nudge: poglobljanje odnosov – upravljanje odnosov – zmanjšanje sodelovanja – še kaj več?; kakšne konkretne cilje bi imeli z ZDA?; kako bi zastavili strategijo v transatlantskem odnosu?

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Pod administracijo predsednika Trumpa so se ZDA osredotočile na nacionalne interese in na drugačne prioritete zunanje politike. Ključno je, da bilateralno delujemo kot kredibilen in zanesljiv partner med drugim skozi spoštovanje zavez, sprejetih v okviru zveze NATO, ter da poglobljamo naš odnos na področju gospodarskega in tehnološkega sodelovanja.

Dodatno k temu pa moramo delovati v okviru Evropske unije v smeri krepitve in poglobitve Evropske unije (usklajen in enoten pristop za močnejši evropski glas) ter diverzifikacije trgovinskih odnosov (zmanjšanje odvisnosti).

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Ohraniti moramo konstruktiven odnos z ZDA, predvsem na področju varnosti, tehnologije in energetike. Hkrati mora Evropa krepiti lastno strateško avtonomijo. Cilj je partnerstvo, ki temelji na medsebojnem spoštovanju.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Slovenija in ZDA sta zaveznici in strateški partnerici. Državi vežejo bogati in dolgotrajni odnosi ne glede na to, kdo zaseda mesto ameriškega predsednika. Slovenija bi si tako še naprej morala zavzemati za nadaljnji razvoj dobrih zavezniških in prijateljskih odnosov z ZDA, kar je tudi eden ključnih temeljev Strategije zunanje politike Republike Slovenije. Ključna področja krepitve bilateralnega sodelovanja bi bila gospodarsko sodelovanje in sodelovanje v energetiki, tehnologiji, znanosti in izobraževanju, krepitev sodelovanja z diasporo, javna in kulturna diplomacija ter športne promocije.

Veljalo bi delati na širitvi mreže slovenskih diplomatsko konzularnih predstavništev v tistih zveznih državah, ki so ključne za slovenske interese na področju gospodarstva, tehnološkega sodelovanja, inovacij in znanosti.

Slovenija bi se tudi znotraj EU vsem trenutnim izzivom navkljub, zavzemala za trdne čezatlantske odnose, ki predstavljajo strateški varnostno-politični temelj Slovenije in EU ter so osnovnega pomena za delovanje politične in varnostne dimenzije zveze NATO.

Trdni čezatlantski odnosi pa zahtevajo tudi močno, stabilno in avtonomno EU. Močnejša skupna zunanja in varnostna politika EU ter njena strateška avtonomija, ki pa ne pomeni distanciranja od ključnih partnerjev, je bistvenega pomena za poglobitev in krepitev čezatlantskih odnosov. Gospodarsko sodelovanje mora temeljiti na vzajemnosti, transparentnosti in enakih konkurenčnih pogojih.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

V osnovi se ne strinjamo z nekaterimi težavami v vprašanju. Moč ZDA izhaja ravno iz multilateralizma ter grajenja zavezništev v svoji kulturni sferi, kar je bilo ključno za zmago v hladni vojni. V interesu ZDA tako ne more biti izolacija ter sprožanje trgovinskih vojn ter hujskanje proti migrantom, saj ravno te poganjajo ameriško gospodarstvo, še posebej pri visokih tehnologijah. ZDA si prav tako ne želijo "nadzora nad Grenlandijo", temveč njene aneksije.

Mandat Trumpa je zgolj razgalil, kar je bilo prej skrito pod masko: politiko moči ter popolno servilnost EU, skrito pod 'dobre transatlantske odnose'. Ti odnosi so lahko 'dobri' tudi brez vmešavanja v notranje-politične zadeve in povzročanja kriz – spomnimo se lahko Libije, Iraka ter trenutno Irana - s servilno udeležbo evropskih držav ali zadržanimi protesti.

Evropa bi morala narediti načrt, kaj lahko stori sama. To je nedvomno vzpostavitev digitalne industrije, pravična obdavčitev ameriških korporacij ter obramba. Z drugimi besedami, do ZDA se ne smemo obnašati nič drugače, kot do Indije ali Kitajske.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Mi, socialisti!

EU in Slovenija morata zmanjševati svojo politično in ekonomsko odvisnost od ZDA. Od ZDA bi morali zahtevati umik vseh vojaških enot iz drugih držav, zaprtje baz na evropskem kontinentu, umik jedrskega orožja, razpustitev pakta NATO ter poplačilo škode, ki so jo ZDA tekom svoje zgodovine povzročile državam, ki so jih napadle ali izkoriščale.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Naš cilj mora ostati skupen boj proti nasprotnikom svobode ter krepitev tehnološke prevlade zahodnih držav, za kar je ključna gospodarska diplomacija. Za zaščito naših interesov, stabilizacije razmer v soseščini in za podporo demokraciji in spoštovanju človekovih pravic moramo ohraniti naše čezatlantsko zavezništvo. Prijateljstvo in zavezništvo Slovenije z ZDA ima globoke korenine, še iz časov II. svetovne vojne, posebno vezivo med državama pa predstavlja slovenska izseljenska skupnost v ZDA. Zato bomo naše dobre odnose in sodelovanje na številnih področjih krepili tudi v prihodnje.

Evropa ima močan trg, gospodarstvo. To je naša skupna izjemna prednost, sedaj moramo temu dodati še realno moč, da bomo lahko zavarovali naše interese. To je edini način, da ohranimo demokracijo in naš način življenja ter ohranimo blaginjo ljudi. Marsikaj se že dela na tem področju: tako na krepitvi obrambe in varnosti kot na povečanju evropske konkurenčnosti in sklepanju novih, strateških zavezništev. Na ta način bomo najboljše parirali ZDA.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Slovenija mora ostati zanesljiva partnerica ZDA znotraj transatlantskega okvira, vendar ne na račun evropske enotnosti in ne na račun zasebnosti. Ključ je »partnerstvo med enakimi«, kjer se jasno postavijo tudi rdeče črte glede digitalnih pravic in suverenosti evropskih pravil. Strategija 2024 med osrednjimi vprašanji izrecno omeni utrjevanje partnerskih odnosov z ZDA. Hkrati naš program izrecno zavrne rahljanje evropskih pravil varstva osebnih podatkov in zavrne pritisk korporacij ali držav v smeri oslabitve zasebnosti.

Konkretno to pomeni:

- i) prvič, redno usklajevanje z EU partnerji, da Slovenija ne postane šibki člen,
- ii) drugič, v tehnoloških odnosih podpora skupnim evropskim standardom in odpornost proti pritiskom na razbijanje šifriranja,
- iii) tretjič, v obrambnem delu večji fokus na odpornosti in interoperabilnosti znotraj zavezništva.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Slovenija naj k odnosu do ZDA pristopa previdno. Slovenija, kot EU moramo iskati politiko mirnega sobivanja z ZDA, a pri tem moramo imeti jasna stališča, od katerih ne smemo odstopati (glede vladavine mednarodnega prava, Bližnjega vzhoda, Ukrajine, odnosa z Rusijo ...) in se ne smemo upogniti ekonomskih grožnjam.

EU je z ZDA izpogajala novi trgovski okvir, znotraj katerega Slovenija lahko obstaja in gradi trgovske povezave, a sedaj moramo od ZDA zahtevati, da se okvirja držijo, in ga ne spreminjajo še dalje.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Odnosi med Slovenijo in ZDA so prijateljski in zavezniški ne glede na to, kdo vodi aktualno administracijo v ZDA. Leta 2020 smo tako odnose nadgradili skozi vzpostavitev strateškega dialoga. V zadnjem obdobju je viden upad odnosov in stikov med državama, kar je posledica nepremišljene in aktivistične zunanje politike. V tem kontekstu bomo normalizirali odnose med državama, obenem pa jih ponovno okrepili na gospodarsko-tehnološkem področju in politično-varnostnem področju. Pri tem bo poseben fokus na področja, kot so energetika, moderne tehnologije in umetna inteligenca, kjer je bila v preteklem mandatu že sprejeta odločitev, da Slovenija v Silicijevi dolini po vzoru nekaterih drugih članic EU odpre t. i. Tehnološko predstavništvo.

11. ODNOSI Z ZDA

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do ZDA ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Tako kot ZDA spreminja svojo zunanje politiko v odnosu do evropskega kontinenta, temu mora recipročno slediti EU. Navkljub temu, da je ZDA strateški partner, je potrebno zavedanje, da je to velesila z lastno agendo, katere interesi ne bodo vedno v sozvočju z EU.

Zato Socialni demokrati zagovarjamo nov strateški pristop EU v odnosu do ZDA, ki bo odražal to zavedanje. Sodelovanje tam, kjer imamo skupne interese oziroma že tvorno sodelujemo in krepitev strateške neodvisnosti, kjer je to mogoče - zlasti na področju obrambe, digitalnih storitev in tehnologij ter znanosti.

Zato v ospredje naše programa dajemo krepitev skupne zunanje in varnostne politike EU ter evropskih obrambnih zmogljivosti, podpora sinergijam sodelovanja med EU in Natom (civilna pripravljenost, varstvo pred naravnimi nesrečami, odpornost države in družbe) za večjo strateško avtonomijo EU.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kitajska je druga največja svetovna velesila. Z vidika industrializacije so tekmece prehiteli že pred leti in si zagotovili častni naslov "svetovne tovarne". Posedujejo praktični monopol nad predelavo kritičnih surovin, redkokatera globalna dobavna veriga jih zaobide, mnogo držav (tudi EU in Slovenija) je odvisnih od dobave surovin iz Kitajske. Hkrati so strateški tekmelec mnogim evropskim podjetjem, njihove trgovinske prakse ogrožajo konkurenčnost EU, so strateški partner Rusije ter omogočajo nadaljevanje vojne v Ukrajini, odkrito napovedujejo spremembo statusa quo v Tajvanski ožini, sodelujejo s Severno Korejo, ki ogroža suverenost sosed (in tako naprej). EU države so v pristopu do Kitajske razdeljene. Francija si želi več dialoga in investicij (odmeven obisk Macrona), Balti so bolj skeptični. MZZ Kitajske je Slovenijo obiskal septembra, več slovenskih delegacij je po tem obiskalo Peking.

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Nudge: poglobljanje odnosov – upravljanje odnosov – zmanjšanje sodelovanja – še kaj več?; kakšne konkretne cilje bi imeli s Kitajsko?; kako bi zastavili strategijo v odnosu do Kitajske?

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Odnos do Kitajske mora temeljiti na strateškem realizmu, saj je tako partnerica, ko gre za globalne izzive kot ostra gospodarska tekmica. Drugače povedano, odnos mora biti večplasten s fokusom zaščito slovenskih in evropskih interesov. Zato si moramo prizadevati, da v okviru EU ohranimo enotno oz. usklajeno politiko in tako preprečimo, da Kitajska z dvostranskimi dogovori vnaša razdor med članicami EU. Zaščita slovenskih interesov gre tudi skozi zaščito naše kritične infrastrukture, tehnologije in podatkov. V ta namen je treba biti še posebej pozoren ko gre za kitajske investicije, ki bi lahko ogrozile našo nacionalno varnost.

V okviru same Evropske unije pa velja načelo »zmanjšanje tveganj, ne ločevanja«. Drugače povedano, s Kitajsko sodelujemo tam, kjer je potrebno (npr. podnebne spremembe, pandemije itd.), smo tekmeci (boj proti kitajskim državnim subvencijam, recipročen dostop do kitajskega trga itd.), v luči slednjega pa je ključno, da zmanjšamo strateško odvisnost od Kitajske na področjih, kot so kritične infrastrukture, polprevodniki itd. Gre za t. i. politiko de-risking.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Pristop mora biti pragmatičen. Upravljati moramo tveganja, zaščititi strateške sektorje in hkrati ohranjati gospodarsko sodelovanje tam, kjer je to v našem interesu. Diverzifikacija dobavnih verig je nujna.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Kitajska je naš partner in tekmeč. Naš pristop mora temeljiti na spoštovanju mednarodnega prava, zagotovitvi večje odpornosti zoper varnostne in kibernetiske izzive, ki jih predstavlja Kitajska. Sodelovanje mora biti uravnoteženo, recipročno in v skladu z mednarodno sprejetimi dokumenti. Uravnoteženost, vzajemnost in obojestranska korist je še posebej pomembna v trgovinskih odnosih. Za enak pristop bi se zavzemali tudi znotraj EU.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Vaše vprašanje glede Kitajske je že v osnovi zastavljeno izrazito negativno. Za Kitajski vzpon so v veliki meri zaslužni tudi zahodni kapitalisti, ki so v času poceni in izobražene delovne sile tja selili tovarne, sami so spali na starih lovorikah (primer nemške avtomobilske industrije) ter se zbudili v nov svet, v katerem je rastoča in premišljena upravljana Kitajska postala grožnja.

Tukaj se vrnemo na vprašanje odnosa z ZDA, saj se njihovi zunanjepolitični problemi, kot je reševanje njihovega imperija, pogosto preslikajo na Evropo, vendar pa ni treba, da so njihovi nasprotniki tudi naši. Namesto tega si moramo Kitajsko predstavljati kot državo, ki je naredila največji ekonomski preboj v zgodovini ter iz revščine potegnila stotine milijonov ljudi. 'Monopol' nad redkimi kovinami ima zaradi premišljenega vlaganja, kar velja za celo zeleno industrijo, med drugim z baterijami, električnimi vozili ter fotovoltaike.

S Kitajsko bo tako ali drugače treba sodelovati ter pripraviti načrt, kje smo lahko konkurenčni in kako lahko od medsebojne menjave pridobimo. Seveda je potrebno biti previden pri predatorskih praksah, kot sta socialni in okoljski dumping ter preplavljanje trgov s poceni izdelki.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Mi, socialisti!

EU in Slovenija morata Kitajsko obravnavati kot enakopravno, enakovredno državo. Prenos znanja na tej točki lahko poteka v obe smeri. Hkrati je Kitajska država s proizvodnimi kapacitetami in naprednimi tehnologijami s področja obnovljivih virov energije, ki jih Slovenija in države EU nujno potrebujejo, da preprečijo podnebni zlom.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Kitajska z naložbami v tehnologijo in infrastrukturo vpliva na mednarodno skupnost in ustvarja različne geostrateške odvisnosti. Evropa mora zato krepiti strateško neodvisnost na gospodarskem in razvojnem področju, obenem pa izkoristiti priložnosti sodelovanja, ki je možno le v okviru poštene konkurence pod enakimi pogoji in ob upoštevanju načela vzajemnosti. To velja zlasti pri zaščiti intelektualne lastnine, visoke tehnologije in podatkov. Kitajska je izkoristila veliko ranljivosti Zahodnega sveta. Svoje najboljše študente so poslali na zahodne univerze, ko so se vrnili domov, so z gospodarskim vohunjenjem ukradli en kup konceptov in idej in začeli izdelke izdelovati sami.

EU mora v odnosu do Kitajske za svojo varnost narediti več. Zaščititi moramo strateške sektorje (AI), nadaljevati z gospodarskim sodelovanjem pod enakopravnimi, konkurenčnimi pogoji.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Potrebujemo pristop »de-risking«, ne naiven odmik in ne odvisnost. To pomeni selektivno sodelovanje tam, kjer je vzajemnost realna, in zmanjšanje kritičnih odvisnosti v dobavnih verigah, ob vztrajnem zagovorništvu človekovih pravic. EU je že 2019 opredelila Kitajsko hkrati kot partnerico, ekonomsko tekmičico in sistemsko tekmičico. To ni slogan, temveč delovna diagnoza, ki zahteva diferenciran pristop.

Hkrati EU priznava visoko odvisnost od kritičnih surovin, na primer visoke deleže dobave iz Kitajske za določene materiale, kar je bilo izpostavljeno tudi v kontekstu CRMA. Slovenija mora to upoštevati pri industrijski politiki in pri gospodarski diplomaciji, da ne podpira potez, ki povečujejo strateško ranljivost.

Konkretni ukrepi so trije:

- i) prvič, uskladitev s skupno evropsko politiko, zlasti pri kritičnih tehnologijah, izvoznem nadzoru in preverjanju naložb.
- ii) drugič, diverzifikacija dobavnih verig, tudi preko EU instrumentov.
- iii) tretjič, dosleden dialog o človekovih pravicah, ker EU sama v svoji strategiji do Kitajske poudari, da je stanje človekovih pravic merilo kakovosti odnosov.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Pristop Slovenije h Kitajski mora biti pragmatičen in trgovsko naravnan. Slovenija mora znotraj okvirjev EU iskati čim več priložnosti za gospodarsko povezovanje s Kitajsko. Evropa istočasne konfrontacije z Rusijo, ZDA in Kitajsko ne more preživeti, Kitajska pa je trenutno edina država, ki kaže na pripravljenost sodelovanja in mirnega sobivanja z EU. Zato moramo na nivoju EU najti model gospodarskega sobivanja med EU in Kitajsko, osnovanega na kvotah, da uravnotežimo trgovsko bilanco med državama.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Kitajska je pomembna partnerka, obenem pa tudi sistemski rival za ZDA in EU. Njena globalna ambicija se kaže kot ponujanje alternativ ob šibkosti obstoječega globalnega reda, kar se kaže v njenem delovanju pri vojni v Ukrajini, na Bližnjem vzhodu, predvsem pa v JV Aziji in Afriki, tako da je treba ubrati premišljen dostop. Slovenija ima s Kitajsko prijateljske in dobre odnose, večina ekonomskega sodelovanja pa poteka skozi trgovinske in ostale sporazume, ki jih ima Kitajska z EU. Slovenija bo politiko do Kitajske še naprej gradila na temeljih dobrih odnosov in sodelovanja, pri tem pa bo seveda kot članica EU in NATO in v pričakovanju nadaljevanja rivalstva na globalni ravni, politiko usklajevala znotraj EU in transatlantskih demokratičnih struktur.

12. ODNOSI S KITAJSKO

Kakšen pristop naj v prihodnosti v odnosu do Kitajske ubere Slovenija in za kakšen pristop bi si prizadevali v sklopu skupne zunanje in varnostne politike EU?

Socialni demokrati smo v svojem programu zapisali, da potrebujemo dogovor za mir. Odgovor na zaostrovanje geopolitičnih razmer lahko ponudi samo odprt dialog z vsemi deležniki, vključno s Kitajsko (LRK), ki je hkrati pomemben gospodarski partner, sistemski tekmelec, predvsem pa geopolitična sila, ki je ni moč ignorirati.

Države znotraj EU si poleg trga delimo tudi gospodarske interese, zato je pomembno, da skupaj naslovimo tako izzive kot tudi priložnosti sodelovanja z LRK. Socialni demokrati se zavzemamo za negovanje bilateralnih odnosov, predvsem na gospodarskem področju.

13. VOJNA V UKRAJINI

Vojna v Ukrajini traja že štiri leta, več kot milijon smrtnih žrtev na obeh straneh, vzhod države je praktično uničen, dogajali so se vojni zločini. EU je Ukrajini namenila nov sveženj pomoči v višini 90 milijard evrov, sprejema se 20. paket sankcij, rusko gospodarstvo se sooča z resnimi izzivi. Mirovni dogovor naj bi bil v večini dogovorjen, ostaja le še nekaj podrobnosti (med drugim ozemeljsko vprašanje). Moskva je zahtevala naslovitev temeljnih vprašanj (članstvo Ukrajine v NATO je odpisano), Ukrajina si želi varnostnih zagotovil Zahoda, predvsem ZDA. Z vidika ozemeljskih koncesij je jasno, da Putin nima namena prenehati, dokler ne doseže priključitve zasedenih ozemelj. Bomo doživeli pravičen in trajen mir, ali morda le trajen in dostojen mir po meri ZDA.

Prihodnja vloga EU je nedorečena.

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Nudge: nadaljevanje pomoči – prenehanje; poziv pogajanjem; poziv k obsežnejšim sankcijam; odgovornost za zločine; upravljanje – normalizacija – status quo?; okvir EU – enotnost?; evropska varnostna zagotovila?

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Stališče je jasno, Ruska federacija je napadla Ukrajino, napad na suvereno državo je eklatantna kršitev mednarodnega prava. Ruska agresija ni le napad na Ukrajino, je tudi neposredna grožnja evropski varnostni arhitekturi oz. stabilnosti. Zato moramo nadaljevati s podporo Ukrajini v obliki finančne in vojaške pomoči ter pri razminiranju in usposabljanju. Prav tako moramo nadaljevati s humanitarno pomočjo.

Obnova Ukrajine bo hkrati velika priložnost za slovensko gospodarstvo. Imamo strokovnjake in imamo znanje na področjih, na katerih jih bo Ukrajina potrebovala. Slovenija more sodelovati ne le kot donator, temveč tudi in zlasti kot partner. Zato je ključnega pomena, da imamo agilno gospodarsko diplomacijo, ki bo znala najti priložnosti in zlasti odpirati vrata.

Oris bodočih odnosov z Rusko federacijo je še precej nejasen, tudi na evropski ravni. Najprej moramo doseči mirovni sporazum, ki bo sprejemljiv za Ukrajino (vsak sporazum, ki bo sprejemljiv za Ukrajino, bo sprejemljiv tudi za nas), je pa jasno, na vrnitev na takšne odnose, kot so bili pred agresijo, ne bo možen. Kakšni koli bodo bodoči odnosi, bodo morali ti temeljiti na spoštovanju mednarodnega prava in varnosti, ravno zato pa moramo krepiti kolektivno obrambo znotraj EU in zveze NATO.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Podpiramo suverenost in ozemeljsko celovitost Ukrajine ter enotnost evropskega delovanja. Cilj mora biti trajen mir z varnostnimi zagotovili. Slovenija mora sodelovati pri obnovi in vključevati svoje gospodarstvo.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Stališče do ruske agresije je jasno: Rusija je agresor, ki štiri leta nadaljuje s svojo brutalno politiko, ki je v nasprotju z vsemi načeli moderne mednarodne skupnosti. Slovenija podpira vsa prizadevanja za čimprejšnjo dosego trajnega miru v Ukrajini. Do njega lahko pridemo le s takojšnjo prekinitvijo ognja ter kredibilnim mirovnim procesom. Priča smo prvim korakom tega procesa, ki se bo, upamo, nadaljeval in rezultiral v dobrobit ukrajinskega naroda, ki zadnja štiri leta brani tudi naše vrednote: svobodo, demokracijo in človekovo dostojanstvo.

Slovenija bi morala še naprej pomagati pri obnovi Ukrajine v skladu s svojimi možnostmi in v koordinaciji z ostalimi državami članicami.

Odprti smo za razmislek o obnovitvi dialoga z Rusijo, a Slovenija deluje v okviru zunanje-političnih odločitev, sprejetih znotraj EU. Tako bi tudi v primeru odločitve o obnovitvi političnih stikov Slovenije s predstavniki ruske vlade prišlo izključno v koordinaciji z ostalimi državami članicami EU.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

EU doslej ni uspelo oblikovati resnega mirovnega predloga za končanje vojne v Ukrajini. Sankcije same po sebi pa ne prinašajo politične rešitve, zato nastali vakuum znova zapolnjujejo ameriške oziroma Trumpove poslovne pobude. Evropa bi morala prevzeti aktivnejšo diplomatsko vlogo in oblikovati verodostojen mirovni okvir, ki bi ustavil vojno in trpljenje ljudi, obnovil dialog med Evropo in Rusijo ter z njim odprl prostor za trajno politično rešitev med Ukrajino in Rusijo.

Popolna prekinitev stikov dolgoročno ne prispeva k reševanju vojne v Ukrajini niti k stabilnosti v Evropi. Slovenija mora podpirati postopno obnovo evropskih diplomatskih kanalov tam, kjer to prispeva h končanju vojne, humanitarnim in mirovnim prizadevanjem. Dialog ne pomeni popuščanja, temveč odgovorno diplomacijo v interesu miru.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Mi, socialisti!

EU in Slovenija se morata najprej soočiti z dejstvom, da je bila invazija Rusije na Ukrajino posledica dolgoletnega širjenja pakta NATO na vzhod, militarizacije mejnih držav pakta NATO in vse pogostejših vojaških posredovanj zaveznic ZDA in držav pakta NATO v državah, ki si jih je ta vzel za tarčo, denimo Afganistan, Irak, Libija, Jemen in Sirija. Še bolj neposredni razlog je več desetletji trajajoča sovražna politika Zahoda. Od protiraketnega "ščita" za prvi jedrski udar na Rusko federacijo, do vmešavanja v Ukrajino s ciljem, da na ruskih mejah vzpostavi Moskvi sovražno državo-kasarno in vizijo, da se prostor Ruske federacije podredi izkoriščanju zahodnih korporacij. Sočasno je Zahod pobude za enakopravno sodelovanje in vzajemno zagotavljanje varnosti z novo varnostno arhitekturo zavračal. Jedrne države EU in Slovenija – kot voljna članica pakta NATO – so pri tem soodgovorne. Vsaka eskalacija oboroževanja se konča, bodisi z vojno, bodisi s sporazumno deeskalacijo in razorožitvijo. V tem primeru se je končala z vojno in za to je kriv tudi pakt NATO.

Obnova Ukrajine po vojni je nujna dolžnost držav, ki so Ukrajino od leta 2014 dalje oboroževale in njen vojaški establishment spodbujale h kršenju in neizvajanju sporazumov iz Minska. Dolgoročna zastavitev odnosa z Rusijo pa mora temeljiti na prizadevanju za mir, na spoštovanju tako ruskih kot evropskih varnostnih zahtev in pričakovanj, na konvencionalni razorožitvi in umiku jedrskih konic ter preusmeritvi gospodarske aktivnosti v dejansko družbeno produktivne in odgovorne panoge.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Podpiramo nadaljevanje pomoči Ukrajini. Na zasedanju Evropskega sveta decembra 2025 so se voditelji držav ali vlad EU v okviru okrepljenega sodelovanja dogovorili o dodatnem podpornem posojilu za Ukrajino v višini 90 milijard evrov za pokritje njenih finančnih potreb v letih 2026 in 2027. Od skupnih 90 milijard evrov je okvirno 60 milijard evrov namenjenih podpori obrambnim industrijskim zmogljivostim Ukrajine, 30 milijard evrov pa bo namenjenih makrofinančni pomoči in proračunski podpori. Izplačevanje sredstev EU je pogojeno z izvajanjem reform v Ukrajini, vključno z ukrepi za krepitev pravne države in boj proti korupciji. Novo podporno posojilo za Ukrajino pokriva dve tretjini njenih finančnih potreb. Preostale potrebe po financiranju naj bi zagotovile druge države, zlasti partnerice iz skupine G7. Skupina G7 se je že leta 2024 dogovorila o posojilu v višini 45 milijard evrov, od česar je EU financirala 18,1 milijarde evrov. V ta namen je bil vzpostavljen Mehanizem za sodelovanje pri posojilih Ukrajini (Ukraine Loan Cooperation Mechanism), ki za odplačevanje posojil in pripadajočih obrestnih stroškov uporablja izredne prihodke, ki izvirajo iz zamrznjenih ruskih državnih sredstev, imobiliziranih v državah članicah skupine G7.

Podpiramo tako sprejetje miru, s katerim se bo strinjala Ukrajina. Dokler mir ni dosežen ni možna normalizacija odnosov z Rusijo.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Stališče mora ostati jasno. Agresija je kršitev mednarodnega prava, zato podpiramo pomoč Ukrajini, odgovornost za vojne zločine in evropsko enotnost pri sankcijah. Do Rusije pa dolgoročen odnos lahko temelji le na spoštovanju suverenosti sosed in na verodostojnih varnostnih ureditvah. Strategija 2024 izrecno omenja nadaljevanje podpore Ukrajini in kot osrednje vprašanje tudi prihodnost odnosov z Rusko federacijo.

Ker je EU pri sankcijah odvisna od konsenza, so realistični ukrepi predvsem v ohranjanju enotnosti in v preprečevanju obvodov sankcij ter v pripravi na obnovo z vidika transparentne porabe.

Konkretno:

- i) prvič, nadaljnja pomoč Ukrajini, zlasti pri civilni obnovi, razminiranju in institucionalni odpornosti.
- ii) drugič, specializacija Slovenije v obnovi na področjih, kjer imamo znanje, na primer upravljanje voda, energetika, digitalna infrastruktura.
- iii) tretjič, podpora mehanizmu odgovornosti, tudi preko mednarodnega kazenskega prava, kar se ujema z našo podporo iniciativam proti nekaznovanosti.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Slovenija že 4 leta neomajno podpira Ukrajino v branjenju svoje ozemeljske celovitosti in pravice do samoodločbe ukrajinskega ljudstva napram ruski agresiji. To podporo moramo zagotavljati še dalje, preko diplomatskih sredstev na bilateralnem in multilateralnem nivoju (EU, Svet Evrope, OZN, OVSE).

V Ukrajini je treba doseči mir, a ta mir mora biti pravičen. Evrope je zmožna, in mora, podpirati Ukrajino tudi brez pomoči ZDA, a je pomoč ZDA zagotovo zaželeno in se moramo truditi ZDA prepričati ostati za mizo in usklajevati pogajanja z EU.

Glede ozemeljskih koncesij je to odločitev ki jo lahko sprejme le Ukrajina, ne mi. Ukrajini moramo nadaljnjo podpirati z vojaško in finančno pomočjo na bilateralni in EU ravni, nad Rusijo pa sprejeti nadaljnje sankcije in sankcije uskladiti z našimi zunanjimi partnerji izven EU.

Dolgoročna zasnova odnosov z Rusija je odvisna od tega, kako se bo končala vojna v Ukrajini. Zahtevati moramo odgovornost za storjene vojne zločine in podpreti register škode in posebni tribunal Sveta Evrope za agresijo Ruske federacije nad Ukrajino. EU kot celota pa mora biti bolj aktiven igralec v pogajanjih ter Ukrajino in Rusijo pripeljati k čimprejšnjemu sprejetju premirja (prenehanja bojevanja), da se lahko začnejo bolj resni diplomatski pogovori in iskanje rešitve krize.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Ukrajina je žrtev agresije, in končanje vojne je seveda možno takoj, ko se bo agresor (Ruska federacija) umaknil nazaj na mednarodno priznane meje. Slovenija bo kot članica EU in zavezništva NATO še naprej podpirala vse ukrepe, ki bodo zmanjševali potencialne agresorja, da nadaljuje agresijo, obenem pa bo podprla vsako rešitev za končanje vojne, ki bo izpogajana in bo prinesla mir. Rešitev mora biti sprejemljiva za Ukrajino. Slovenija bo podprla rešitve, vezane na varnostne garancije, ki bodo dobile večinsko podporo, in bodo usklajene na ravni držav članic in zaveznic NATO. Slovenija v zadnjem obdobju ni bila dovolj aktivna glede na situacijo v Ukrajini, posebej pa ne v strukturah, ki oblikujejo zasnove mehanizmov za ekonomsko in siceršno obnovo Ukrajine. To bomo spremenili.

13. VOJNA V UKRAJINI

Kakšno politično stališče naj v odnosu do ruske agresije na Ukrajino zavzame Slovenija, kakšne cilje naj ima Slovenija v odnosu do obnove in kako naj dolgoročno zastavi odnos z Rusijo?

Socialni demokrati podpiramo vsa prizadevanja, ki vodijo k trajnemu in pravičnemu miru. Potrebno je nadaljevati s pogajanjem in obenem okrepiti vlogo EU v mirovnem procesu. UA je žrtev agresije, zato zagovarjamo nadaljevanje solidarne pomoči, glede na naše zmogljivosti - primarno humanitarno in razvojno. V sodelovanju z razvojnimi institucijami je smotrno vzpostaviti dolgoročnejši načrt s skladom za vitalne projekte obnove v UA in večletni načrt financiranja.

O morebitnih ozemeljskih koncesijah mora odločati UA ljudstvo. Slovenija naj nadaljuje s prizadevanji pri vzpostavljanju posebnih sodišč. Ko bo dosežen trajen mir in ko bo RF odgovarjala za zločine in škodo, bo potrebno poiskati način sobivanja, v skladu s SI nacionalnimi interesi. Evropska varnostna jamstva bodo dana s polnopravnim članstvom UA v EU.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Konflikt med Izraelom in Palestino ima dolgo brado in traja vsaj od leta 1947. V zadnjem obdobju, ki se je začelo s terorističnim napadom Hamasa na Izrael 7. oktobra 2023 (v katerem je umrlo več kot 1400 Izraelcev), se je možnost za rešitev dveh držav še zmanjšala. Priznane mednarodne organizacije so dejanja izraelske vlade v Gazi označila za genocid, tako je storila tudi predsednica Republike Slovenije. V Gazi se odvija humanitarna katastrofa, Izrael nadaljuje z napadi na Zahodni breg. Varnostni svet OZN je sprejel resolucijo 2308, s katero naj bi obveljalo premirje, ki je bilo od takrat s strani Izraela večkrat prekinjeno. Hamas se ni razorožil. Trump je za voljo reševanja vprašanja Gaze ustanovil Odbor za mir, ki se mu je pridružilo nekaj držav (med drugim nekatere arabske države, Madžarska, Bolgarija in Izrael). Slovenija in EU v odboru ne sodelujeta. Slovenija, ki je priznala Palestino, poziva k rešitvi dveh držav, kar predpostavlja dokončno naslovitev palestinske samostojnosti in neodvisnosti, razorožitev Hamasa, oblikovanje novega palestinskega vodstva in spoštovanje suverenosti, neodvisnosti in teritorialne celovitosti Izraela. Izrael to rešitev vztrajno zavrača.

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Nudge: opredelite svojo politiko do vprašanja odnosa z Izraelom in do konflikta; pri vprašanju ne ponujamo konkretnih »nudge«, to bi predstavljalo prevelik poseg v vaše razmišljanje.

Pozor: vprašanje je bilo zastavljeno pred eskalacijo konflikta (napad ZDA in Izraela na Iran, uboja iranskega vodje ter povračilnih napadov Irana).

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Naš pristop k izraelsko-palestinskemu konfliktu mora biti usklajen z našimi ključnimi partnerji v EU in v zvezi NATO. Zagovarjamo usklajeno mednarodno delovanje, ne enostranskih potez. Dolgoročen cilj, ki ga tudi podpira velika večina mednarodne skupnosti, ostaja rešitev dveh držav, ki bo Izraelu zagotovila trajno varnost, palestinskemu narodu pa delujočo in demokratično državo ter posledično boljšo prihodnost. V ta namen je ključnega pomena, da delujemo usklajeno znotraj EU, hkrati pa si prizadevamo za reševanja konflikta znotraj obstoječih mednarodnih okvirov, zlasti OZN.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

RESNI.CA

Slovenija mora zagovarjati rešitev dveh držav in spoštovanje mednarodnega prava. Podpiramo humanitarno pomoč in diplomatske pobude za premirje ter dolgoročno politično rešitev.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Slovenska politika bi morala biti tudi v prihodnje načelna, temelječa na spoštovanju človekovih pravic in mednarodnega prava, pravici palestinskega prebivalstva do samoodločbe ter na rešitvi dveh držav, Izraela in Palestine, ki živita drug ob drugemu v miru in varnosti. Nadaljevati bi morala s pozivi izraelski vladi, da prevzame odgovornosti za genocidno politiko v Gazi in vedno hujša grozodejstva na Zahodnem bregu ter popolno ignoranco načel mednarodnega prava.

Odbor za mir: Slovenija je trdno zavezana mednarodnemu pravu in mednarodnemu redu, ki temelji na Ustanovni listini OZN. Prav tako podpira vsakršne napore za doseg miru in pravične ter trajne politične rešitve izraelsko-palestinskega vprašanja. Tako smo med drugim glasovali za resolucijo VS OZN 2803 novembra lani, s katero je bil sprejet Trumpov mirovni načrt 20ih točk. Glede na to, da Listina Odbora za mir presega ozek okvir Gaze in odpira temeljna vprašanja, zlasti glede spoštovanja načel in strukture OZN, ki jih nikakor ne smemo postaviti pod vprašaj, se Slovenija na tej stopnji nima namena pozitivno odzvati na povabilo v Odbor za mir. Pri usklajevanju nadaljnjih stališč pa ostajamo v rednih stikih z zaveznici znotraj EU.

Obenem pa si ne zatiskamo oči pred realnostjo. T. i. prekinitev ognja v Gazi je izjemno krhka, vsak dan smo priča kršitvam slednje s strani izraelske vojske, prav tako implementacija Mirovnega sporazuma 20. točk ne poteka gladko. Ne glede na vse to, ostajamo trdno zavezani učinkovitemu multilateralizmu in kredibilni politični prihodnosti Palestincev in Izraelcev na podlagi rešitve dveh držav. Ostajamo naklonjeni ukrepom zoper vlado PV Netanjahuja zaradi popolne ignorance mednarodnih pravil in nadaljevanja genocidne politike napram Palestincem.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Slovenija mora še naprej voditi aktivno mednarodno politiko, ki prispeva h končanju konfliktov in ponovnemu zagonu političnega procesa za trajen mir na Bližnjem vzhodu. Podpiramo rešitev dveh držav kot edini dolgoročno vzdržen okvir. Slovenija mora v EU in OZN aktivno zagovarjati Palestino kot samostojno državo, ustavitev širjenja in odstranitev nezakonitih Izraelskih naselbin ter dosledno spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava.

Nekatere ukrepe proti Izraelu smo že sprejeli, vendar to po naši oceni še zdaleč ni dovolj, saj Izrael še naprej izvaja načrt konsolidacije teritorija s pomočjo etničnega čiščenja in genocida. Uvesti je nujno popoln embargo na izdelke iz Izraela, posebej v sektorju vojaške opreme, kjer je treba tudi dosledno preprečiti tranzit v tretje države. Slovenija mora podpreti tudi neodvisne mednarodne preiskave domnevnih vojnih zločinov in se pridružiti tožbi zoper Izrael.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Mi, socialisti!

Izraelsko-palestinski konflikt ne obstaja. Obstajata genocid nad Palestinci ter kolonizacija palestinskega ozemlja z nasilnimi naseljenci. Oboje je državni projekt tvorbe Izrael že od začetka njegovega obstoja. Odbor za mir je bodoča okupacijska vlada, *Generalgouvernement* Gaze, ki jo bodo vodili bogataši iz držav, ki so Izraelu politično, gospodarsko in vojaško pomagale pri izvedbi genocida in kolonizacije.

Slovenija mora uvesti gospodarski in vojaški embargo na tvorbo Izrael, iz države umakniti veleposlanika, v vseh mednarodnih organizacijah zahtevati izključitev tvorbe Izrael ter izpolniti vse dolžnosti, ki jih ima po Konvenciji o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Za podli terorističen napad Hamasa na Izrael ni opravičila. Skrbi pa nas tudi humanitarna situacija v Gazi. Kakršnakoli enostranska dejanja ne prinašajo miru. Na dolgi rok je možno zagotoviti mir samo s tem, da se ustanovita dve državi in Izrael bo na to pristal zgolj pod pogojem, da ga bo k temu prisilila mednarodna skupnost, kot je enotno, skupno stališče Evropske unije.

Če bi slovenska vlada resnično želela pomagati Palestincem in prispevati svoj delež v mirovnih naporih, potem bi pričakovali bistveno večjo aktivnost Slovenije v Varnostnem svetu Združenih narodov. Slovenija bi si morala dejavno prizadevati za sprejetje resolucije Varnostnega sveta Združenih narodov, ki bi vzpostavila mirovno misijo v Gazi. Vodilne države te mirovne misije bi morale biti države, s katerimi imajo tako Palestinci kot tudi Izraelci dobre odnose. V mislih imamo zlasti Jordanijo in Egipt. Po vzpostavitvi trajnega premirja bi morali iti v intenzivno diplomatsko ofenzivo, katere cilj bi moral biti priznanje Palestine zahodnih držav in priznanje Izraela arabskih držav. Nato bi sledila še tretja faza tega procesa, to pa sta obnova porušene Gaze in izgradnja palestinskih institucij.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Slovenija mora dosledno zagovarjati takojšnje spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava, zaščito civilistov, humanitarni dostop in politično rešitev dveh držav. Hkrati mora podpirati mehanizme mednarodnega prava, vključno s sodnimi postopki, brez dvojnih meril. Slovenija je priznala državo Palestino 4. junija 2024 in uradni vladni zapisi poudarjajo zavzemanje za premirje, izpustitev talcev, humanitarni dostop ter rešitev dveh držav. Mednarodno sodišče je marca 2024 izdalo dodatne začasne ukrepe v zadevi Južna Afrika proti Izraelu. To pokaže, da so pravni mehanizmi aktivni in da mora tudi majhna država vztrajati pri pravilih, ne pri selektivni realpolitiki.

Konkretno bi Slovenija delovala na treh ravneh:

- i) prvič, humanitarna pomoč in podpora agencijam OZN, kjer vladni dokumenti že navajajo podporo, tudi skozi UNRWA.
- ii) drugič, aktivna vloga v EU, da se evropska politika premakne v smer konsistentnosti med načeli in dejanji.
- iii) tretjič, podpora odgovornosti za zločine vseh strani, ker je to edini način, da pravna država v mednarodnih odnosih ni prazna beseda.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Slovenija je do genocida v Gazi izbrala pravilno držo: podala je diplomatski pritisk in ukrepe na državo z več moči, ki bi lahko čez noč končala genocid. Stopnjevat se mora nadaljnji pritisk na Izrael in v diplomaciji zavzemati za vzpostavitev Palestinske države po mejah iz leta 1967.

Treba je prekiniti sodelovanje države z Izraelskimi institucijami na vseh ravneh v državi in uvesti sankcije na naseljence na Zahodnem bregu. Od Hamasa zahtevamo razorožitev. EU mora kot celota Palestincem preko morja zagotoviti humanitarno pomoč.

Trenutno držo Slovenije lahko nadgradimo, tako da Slovenija na ravni EU predlaga suspendiranje sporazuma EU – Izrael. Odbor za mir pa je institucionalno spodkopavanje mednarodnega sistema OZN in smo ostro proti vstopu vanj.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Slovenija bo glede situacije delovala proaktivno, vendar ne aktivistično in enostransko kot doslej. Izgubili smo namreč položaj države, ki jo lahko vse strani v konfliktu sprejmejo kot pošteno in nevtralno arbiterko. Slovenija bo spremljala in upoštevala dejansko situacijo in podpirala vse predloge, ki bodo imeli realne možnosti za sklenitev dolgotrajnega in pravičnega miru.

14. KONFLIKT NA BLIŽNJEM VZHODU

Kakšno politiko naj Slovenija ubere v odnosu do izraelsko-palestinskega konflikta, bi se morala Slovenija pridružiti Odboru za mir oz. kakšne ukrepe bi sprejeli?

Socialni demokrati zagovarjamo dosedANJI pristop naše resorne ministrice. S priznanjem Palestine smo priznali pravico palestinskega naroda do samoodločbe. Tej potezi so sledile tudi številne evropske in izvenevropske države, med drugim Francija in Združeno kraljestvo. Socialni demokrati izhajamo iz spoštovanja človekovega dostojanstva, mednarodnega prava in odgovornosti za mednarodna hudodelstva.

Zato zagovarjamo pridružitve Slovenije tožbi Južnoafriške republike proti Izraelu na Meddržavnem sodišču zaradi genocida v Gazi. Predpogoj poglobljanja odnosov z IL preko obstoječih okvirov je vrnitev v okvire rešitve dveh držav ter opustitev nadaljnjih praks naseljenškega kolonializma.

Socialni demokrati se zavzemamo za trajne rešitve znotraj obstoječih mednarodnih organizacij, kot so OZN ne pa v politično motiviranih pobudah brez jasnega mandata in vključujočega okvira.

15. MEDNARODNI RED

Antonio Gramsci, parafraziramo: Stari povojni red počasi umira, nov se še ni rodil, smo v času pošasti. Slovenija, kot manjša država spodbuja upravljanje mednarodnih odnosov, utemeljeno na pravilih oz. mednarodnem pravu (tako občem, kot pogodbenem). Povezujemo se z enako mislečimi državami. Prizadevamo si za multilateralno naslavljanje globalnih izzivov in podpiramo delovanje mednarodnih organizacij, ki delujejo v skladu s splošnimi načeli OZN ter zasledujejo cilje te organizacije. Obenem si prizadevamo za reformo, ki bo omogočala učinkovitejše delovanje OZN. Nekatere države povojni mednarodni red, utemeljen na pravilih, razumejo kot preteklost oz. abstrakcijo, sedanost pa bo krojil nov mednarodni red, utemeljen na ravnotežju moči in bilateralni ali minilateralni diplomaciji.

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Nudge: podporniki, zagovorniki, nasprotniki na pravilih utemeljenega reda?; kakšna reforma OZN je potrebna – katerih teles (v kateri meri)?; katera pravila morajo ostati spoštovana – so katera, ki so manj pomembna (kaj je univerzalno obče pravo, kaj ne?); se moramo še naprej osredotočati na človekove pravice?; moramo reformirati tudi druge institucije – če da, katere, zakaj?

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Za Slovenijo je ohranitev in krepitev mednarodnega reda, utemeljenega na pravilih, strateška nuja. V svetu, kjer bi prevladala zgolj gola moč in interesne sfere, bi države naše velikosti vedno potegnile krajši konec. Naša moč ni v vojaški ali ekonomski prevladi, temveč v moči prava, kredibilnosti in trdnih zavezništvih.

EU je naš ključni politični in gospodarski okvir, NATO pa varnostni. Najprej moramo poskrbeti, da Slovenija v tujini govori z enim glasom. Kot navedeno predhodno, bomo zato vzpostavili nov zunanjepolitični kolegij, ki bo usklajeval ključne akterje (vlado, predsednika republike in parlament), vodenje parlamentarnega Odbora za zunanjo politiko pa bomo v duhu sodelovanja prepustili opoziciji.

Podpiramo reforme mednarodnih organizacij, vključno z OZN. Naš program na tem specifičnem področju zagovarja načelo, da morajo reforme voditi k večji učinkovitosti in transparentnosti delovanja, da bodo te institucije lažje naslavljal globalne izzive. Človekove pravice pri tem ostajajo temelj, saj so del naše ustavne identitete in vrednot, na katerih stoji svobodni svet.

Za krepitev našega vpliva bomo aktivno spodbujali in podpirali kandidate najbolj usposobljenih slovenskih strokovnjakov na vodilna mesta v mednarodnih organizacijah, ne glede na njihovo politično pripadnost. Naš edini kriterij bosta strokovnost in izvoljivost, saj s tem krepimo ugled in vpliv Slovenije.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Slovenija mora ostati zagovornica mednarodnega prava in učinkovitega multilateralizma. Podpiramo reformo institucij, ki bodo omogočile večjo učinkovitost in pravičnost v globalnem upravljanju.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Slovenija bo trdno stala na strani mednarodnega reda, utemeljenega na pravilih, z OZN v njegovem središču. V času, ko nekateri pravila spodkopavajo ali jih želijo nadomestiti z logiko sile, je naša dolžnost, da jih predvsem branimo. Ta red ni popoln, vendar je edini, ki majhnim (in srednje velikim) državam zagotavlja zaščito, glas in načelo suverene enakosti. Brez njega bi svet zdrsnil v obdobje, kjer bi o usodi držav odločala zgolj moč, ne pravo.

Edino svet, ki sloni na pravilih Ustanovne listine OZN in mednarodnega prava, lahko zagotavlja kolektivno varnost. Vse drugo nas bo vodilo v čas pred ustanovitvijo OZN. Zato je danes ključna naloga obramba tega reda, ker to pomeni braniti mir, stabilnost in varnost tudi za naše državljane.

Hkrati pa si bomo prizadevali za njegovo prenovu, da bo bolje odražal razmerja 21. stoletja in potrebe vseh držav, ne le najmočnejših. Slovenija ni bila in ne bo pasivna opazovalka. Mednarodno pravo in odločitve mednarodnih sodišč je treba zagovarjati dosledno in brez dvojnih meril.

Aktivno bi kandidirali za članstvo v ključnih organih OZN — ponovno v Varnostni svet OZN, v Svet OZN za človekove pravice, v Komisijo za izgradnjo miru ipd. Dodatno bi podprli nadaljevanje že obstoječih priprav na lansiranje koalicije držav, ki bi skupaj branile OZN. Ta pobuda nosi zaenkrat delovno ime »Zavezništvo za mir«.

Naš cilj mora biti še naprej svet, v katerem pravila veljajo za vse in v katerem se sliši glas vseh.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

V Levici zagovarjamo močno vlogo OZN in dosledno spoštovanje mednarodnega prava kot temelja globalne varnosti. Podpiramo reformo Varnostnega sveta v smeri omejitve oziroma odprave pravice veta ter razširitve stalnega članstva. Današnja sestava ne odraža več realnih razmerij moči v svetu, saj države, kot sta Indija in Japonska, imajo ključno vlogo v svetovnem gospodarstvu in mednarodni politiki, medtem ko Latinska Amerika, Afrika in Bližnji vzhod nimajo ustrezne zastopanosti. Takšna neuravnoteženost zmanjšuje legitimnost sistema kolektivne varnosti.

V tem okviru je nujna tudi reforma t. i. Brettonwoodskih institucij, ki jih omenjate. Že vrsto let potekajo upravičene razprave o prevelikem vplivu Zahoda, zlasti ZDA, ter o nepravičnih pogojih financiranja, ki pogosto silijo države v privatizacijo naravnih virov, krčenje javnih storitev in druge škodljive notranjepolitične reforme.

Ker bodo prav manj razvite države med najbolj prizadetimi zaradi podnebnih sprememb, je nujno vzpostaviti pravičnejše mehanizme financiranja zelenega prehoda in prilagoditve gospodarstev. Ti mehanizmi morajo temeljiti na solidarnosti in zgodovinski odgovornosti razvitih držav ter ne smejo pogojevati pomoči z ukrepi, ki poglobljajo neenakosti ali spodkopavajo suverenost držav.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Mi, socialisti!

Slovenija mora v odnosu do mednarodnega reda zagovarjati politiko miru, sodelovanja med državami ter preprečevanja izkoriščanja manj razvitih držav.

Skladno s tem je težko govoriti o enoznačnem naboru ukrepov, saj je delovanje nekaterih mednarodnih organizacij (npr. Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad) v diametralnem nasprotju z našimi stališči in globalnimi potrebami.

Na splošno lahko rečemo, da mora Slovenija podpirati delo v mednarodnih organizacijah pod okriljem OZN, kot so WHO, UNICEF, UNESCO; v organizacijah, katerih namen je branjenje kapitalističnega svetovnega reda, kot so Svetovna banka, Mednarodni denarni sklad in Svetovna trgovinska organizacija, pa mora lomiti vpliv ZDA in EU.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Človekove pravice so univerzalne in neodtujljive, zato odločno nasprotujemo poskusom nedemokratskih in avtoritarnih držav pri njihovem kršenju. Okrepiti želimo mehanizme za varstvo človekovih pravic. Otroci, ženske, invalidi, begunci in druge ranljive skupine potrebujejo posebno zaščito. Izboljšati je potrebno položaj verskih manjšin v kritičnih delih sveta, saj je pravica do verske svobode ena izmed temeljnih človekovih pravic.

Združeni narodi so temelj uveljavljanja mednarodnega reda in obvladovanja mednarodnih izzivov. Organizacija se mora prilagoditi razvoju mednarodnih odnosov in svoje odločitve hitreje sprejemati. Alexander Stubb je v predzadnji številki Foreign Affairs predlagal reformo ZN na način, da bi večjo zastopanost dobile države Afrike, Azije in Latinske Amerike. Z vidika učinkovitosti upravljanja kriz se bo potrebno pogovoriti tudi o upravičenosti veta petih stalnih članic VS-ja.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Slovenija mora ostati jasna zagovornica mednarodnega prava, človekovih pravic in reform multilateralnih institucij, ki povečujejo učinkovitost in preglednost. Naša vpetost se gradi z verodostojnostjo, specializacijo in zavezništvu enako mislečih držav. Strategija 2024 poudari, da je multilateralno delovanje z OZN v središču bistveni mehanizem za mir, človekove pravice in trajnostni razvoj, ter izrecno omenja prizadevanje za reforme, ki vodijo k večji učinkovitosti in preglednosti OZN in drugih organizacij.

To je dobro izhodišče za konkretne ukrepe:

- i) prvič, dati poudarek temam, kjer je Slovenija lahko kredibilna, na primer človekove pravice, pravice manjšin, preprečevanje množičnih grozodejstev in odgovornost zaščititi,
- ii) drugič, podpora reformam, ki izboljšujejo transparentnost delovanja organizacij, vključno s kandidaturami in strokovnim kadrovanjem.
- iii) tretjič, domača konsistentnost. Brez boja proti korupciji in brez varstva zasebnosti doma tudi zunanja politika izgubi etos, zato so naše notranje politike neposredno povezane z zunanjo verodostojnostjo.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Splošno stališče, katerega mora Slovenija zagovarjati, je neomajna podpora multilateralnemu sistemu osnovanemu na mednarodnem pravu. Ob trenutnem spodkopavanju multilateralne svetovne ureditve s strani velikih sil se morajo vse manjše države, ki mednarodni pravni red še spoštujejo, povezati skupaj v enotno pogajalsko skupino, da pokažemo, da ne sprejemamo vladanja osnovanega na moči.

Slovenija je v preteklih letih že pokazala sposobnost voditi iniciative med državami in s temi izkušnjami bi Slovenija lahko bila ena izmed idealnih države, okrog katere bi zbrali male in srednje sile v bran multilateralizmu.

Pri trenutnih reformah UN80 reforme pozdravljamo, a se zavzemamo za reforme v učinkovitosti glede na doseganje ciljev, ne pa le v rezanju porabe denarja. Človekove pravice morajo ostati glavno vodilo držav v njihovih odnosih in moralni kompas za prihodnje generacije.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Pri opredeljevanju do temeljev mednarodnega reda je potrebno izhajati iz vrednostnega središča, na katerem temelji država Slovenija. Stališče ne more nihati iz mandata v mandat in odsevati ideoloških opredelitev, saj je to v nasprotju z voljo ljudi in temeljnimi vrednotami slovenske osamosvojitve in državnosti. Slovenija si bo, skupaj s podobno razmišljajočimi državami demokratičnega vrednostnega kroga prizadevala za učinkovito delovanje obstoječih multilateralnih mehanizmov, ki so bili vzpostavljeni za vzdrževanje mednarodnega miru in varnosti. Obenem pa zavedajoč se šibkosti obstoječih multilateralnih mehanizmov, ki potrebujejo resne reforme, mora biti Slovenija tudi odprta za razmislek o morebitni podpori drugim komplementarnim oblikam multilateralnega sodelovanja, katerih cilj je ustvarjanje stabilnih pogojev za mir in prosperiteto.

15. MEDNARODNI RED

Opredelite stališče, ki bi ga morala Slovenija zagovarjati v odnosu do mednarodnega reda (tudi reforme OZN, Brettonwoodskih institucij), ter navedite konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotavljali nadaljnjo vpetost Slovenije v globalno upravljanje.

Socialni demokrati smo svoj program oblikovali na treh načelih: Mir, razvoj, blaginja. Takšno videnje velja tudi za mednarodni red, ki mora služiti ljudem. Vodi nas prizadevanje za učinkovit multilateralizem (z OZN v središču), temelječ na mednarodnem pravu, mednarodnem humanitarnem pravu in mednarodnem pravu človekovih pravic, preseganje delitev, konstruktivnem dialogu in skupnem reševanju globalnih izzivov.

Glede na aktualne globalne krize in konflikte z večjo geopolitično, geoekonomsko ter podnebno dimenzijo in glede negativne trende v mednarodnem okolju s pojavom protekcionističnih politik ter večjo razdrobljenost sveta, se mora Slovenija učinkovito odzivati z načelno mirovno politiko, usmerjeno v trajen in pravičen mir.

Slovenija prav tako mora izpolnjevati obveznosti in dogovore, ki izhajajo iz članstva v mednarodnih organizacijah in institucijah.

16. KADROVSKA POLITIKA

Diplomacija je obraz države v tujini in poklic kariernega diplomata je specifičen. Kariera v diplomaciji predvideva opravljanje zahtevnih nalog na področju zunanje politike, veliko odrekovanja, selitve, opravljanje delovnih zadolžitev izven delovnega časa (pogosto tudi med vikendi), v nekaterih primerih težke delovne pogoje. Med drugim zahteva visoko izobrazbo, primeren osebni značaj, obvladanje tujih jezikov, prilagodljivost, iznajdljivost in zmožnost sooblikovanja zunanje-političnih odločitev. Diplomacija je življenjski stil, ki ima vpliv na družino. Za prihodnost slovenske diplomacije je ključno, da zagotovimo ustrezno financiranje zunanje in notranje službe, usposobljene in nagrajene kadre ter diplomacijo javnosti ustrezno predstavimo.

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Nudge: je področje ustrezno urejeno – dobre razmere?; ustrezna reforma plač javnega sektorja?; ustrezni dodatki za družinske člane, otroke; šolanje; nagrajevanje (česa, kako?); napredovanje tistih, ki se dokažejo; ustrezen magistrski program za bodoče diplomate; dobre prakse s tujine?....

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Naše stališče je, da je vlaganje v diplomate strateška naložba v varnost in ugled Slovenije. Zato bomo diplomatsko službo celovito prenovili, da bo ponovno postala karierna pot za najboljše. Zagotovili bomo, da bo napredovanje temeljilo izključno na uspešnosti, ne na politični pripadnosti. Povečali bomo sredstva za diplomacijo in izboljšali delovne pogoje, saj morajo ti odražati zahtevnost nalog. Posodobili bomo selekcijske postopke in službo odprli za vrhunske strokovnjake iz gospodarstva, znanosti in drugih področij.

Naš cilj je zgraditi profesionalno in cenjeno diplomatsko službo, ki bo učinkovito ščitila slovenske interese.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Vzpostavili bi jasen sistem napredovanja in nagrajevanja, boljše pogoje na zahtevnih lokacijah ter podporo družinam diplomatov. Okrepili bi sodelovanje z univerzami in uvedli selektivni program za mlade diplomate.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Diplomacija je več kot poklic, je način življenja in je služba, ki nikoli ne bo plačana po urah dela. Zahteva predanost in prilagodljivost diplomatov in njihovih najbližjih. Zavzeli bi se za dodatna kontinuirana usposabljanja/izobraževanja, zagotovili jezikovne tečaje jezikov države sprejemnice pred odhodi v tujino, ne bi pozabili na osebe, ki spremljajo diplomate v tujini. Tako bi delali na izboljšavi dodatkov za družinske člane in kritju stroškov šolanja otrok.

Podpirali bi sekundirane diplomate v EU institucijah, s poudarkom na Evropski zunanji službi in EU delegacijah, kjer bi diplomati dobili dragocene izkušnje.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Mi, socialisti!

O kontinuiteti zaposlovanja najboljših kadrov v diplomaciji težko govorimo, če je splošno znano, da se na najpomembnejša mesta praviloma imenujejo "zaslužni" kadri trenutno vladajoče politične garniture. Na vaše vprašanje lahko tako odgovorimo le, da je predpogoj za zagotovitev kontinuitete odličnosti - njena vzpostavitev.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov lahko zagotovimo le z dolgoročno strategijo razvoja diplomacije. Danes zaradi odsotnosti enotnih kriterijev in kadrovskega načrta prihaja do prevelikega vpliva strankarskih preferenc, kar slabi strokovnost sistema. Glede na medijska poročila je MZEZ pod vodstvom SD celo med vodilnimi po političnem zaposlovanju. Zato je treba okrepiti transparentne razpise, jasne pogoje napredovanja in strokovno evalvacijo dela znotraj Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

Ključno je tudi zapreti celotno izobraževalno verigo. Slovenija nima specializiranega visokošolskega programa za diplomacijo, temveč predvsem študij mednarodnih odnosov, ki je v sistem delovanja diplomacije premalo integriran. Ministrstvo in univerzitetne katedre bi morali skupaj opredeliti, kakšne profile diplomacija potrebuje, ter temu prilagoditi študijske programe, prakse in štipendijske sheme.

Poseben poudarek mora biti na znanju tujih jezikov. Poleg angleščine in klasičnih evropskih jezikov Slovenija potrebuje več strokovnjakov z znanjem kitajščine, arabščine, hindija in drugih svetovnih jezikov. Pri tem je smiselno vključiti tudi kapacitete Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pa odpira širše vprašanje prenove študijskih programov in njihove večje povezanosti z državno upravo.

Le z dolgoročnim kadrovskim načrtom, tesnim sodelovanjem z univerzami ter poudarkom na strokovnosti in jezikovnih kompetencah lahko zagotovimo stabilno, profesionalno in mednarodno konkurenčno slovensko diplomacijo.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Pred dobrega pol leta je bil vzpostavljen Center za kadre, ki naj bi prispeval k poenotenemu in bolj preglednemu postopku presoje strokovne usposobljenosti kandidatov v prvem delu izbirnega postopka. Skrbel naj bi tudi za razvoj kompetenc zaposlenih, izvajal javne natečaje za podeljevanje štipendij v organih državne uprave ter nudil strokovno in administrativno podporo Komisiji Vlade Republike Slovenije za pritožbe in Uradniškemu svetu. Je pa še prezgodaj za oceno, ali Center izpolnjuje svoje poslanstvo.

Boljši materialen položaj zaposlenih bomo zagotovili z uvedbo višje splošne davčne olajšave in preoblikovanjem dohodninske lestvice, s katero bomo neposredno zvišali neto plače vsem zaposlenim, zlasti srednjemu razredu, ki danes nosi največje breme sistema.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Kontinuiteto najboljših kadrov zagotoviš z jasnimi kariernimi potmi, konkurenčnimi pogoji, transparentnim napredovanjem in z depolitizacijo kadrovskih odločitev. Diplomacija mora biti profesionalna služba, ne kadrovskega bazena interesnih omrežij.

Deklaracija 2015 kot element uspešnega izvajanja zunanje politike navaja sodobno, učinkovito, profesionalno diplomacijo in skrb za njen razvoj. Strategija 2024 ima celo poglavje o znanju za sodobno diplomacijo, kar potrjuje, da je razvoj kadrov strateška tema, ne zgolj plačniška.

Konkretno predlagamo:

- i) prvič, javna merila za imenovanja na vodstvena mesta in objava kompetenc izbranih kandidatov, kar je skladno z našim protikorupcijskim programom.
- ii) drugič, razvoj kompetenc, zlasti jezikovnih, pravnih, ekonomskih in digitalnih, z večletnim izobraževalnim načrtom.
- iii) tretjič, ukrepi za družine. Če je diplomacija življenjski slog, morajo biti šolanje otrok, selitve in zaposlitvene možnosti partnerjev sistemsko urejeni, sicer izgubljamo kadre.
- iv) četrtič, depolitizacija in zaščita pred povračilnimi ukrepi, podobno kot zagovarjamo zaščito žvižgačev in preiskovalcev v drugih sistemih.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Za uspešne institucije potrebujemo uspešne ljudi. Za privabitev uspešnih ljudi pa potrebujemo dobre delovne pogoje. Diplomacija je unikatni institut, ker morajo njeni zaposleni pogosto menjati države, kar negativno vpliva na zasebno življenje zaposlenih. Za privabitev boljših kadrov zato predlagamo boljše možnosti zaposlitve partnerjev diplomatskega osebja v tujini ali na daljavo, kjer je to mogoče.

Za profesionalne pare pa vzpostavitev modela izmenjujočega ambasadorstva, po vzoru nemških ambasadorjev Sloveniji (s polno plačo obeh).

Dalje moramo vzpostaviti sistem celostne skrbi, po modelu že prisotnem v Slovenski vojski, ki bo diplomatom in njihovim družinam v Sloveniji in na predstavništvih nudilo celovit pristop k dobrobiti diplomatov in njihovih družin, vključno z zdravstveno oskrbo, psihološko podporo, socialno varnostjo in usposabljanjem.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Strinjamo se, da je diplomacija obraz države v tujini, zato mora slovenska diplomacija delovati modro, preudarno in vedno na podlagi lastnega zavedanja o lastni identiteti in o tem, da zastopa prvenstveno slovenske ljudi in slovensko državo. Vse pa se začne in konča z ljudmi, zato je potrebno kadrovske politiko voditi sistemsko in na osnovi meritornosti ter strokovnosti, saj bo le na tak način diplomacija učinkovita in lojalna. Nikakor ne bomo zagotavljali kontinuitete zaposlovanja, ki ga izvaja odhajajoča vlada, saj ne privablja najboljših kadrov, ki jih nujno potrebujemo. Posledice napačne kadrovske, selektivne in v tem mandatu celo strankarsko opredeljene politike se namreč kažejo v praksi in škodujejo mednarodnemu ugledu Slovenije.

16. KADROVSKA POLITIKA

S kakšnimi konkretnimi ukrepi bi zagotovili kontinuiteto zaposlovanja najboljših kadrov v vrstah slovenske diplomacije?

Socialni demokrati na izzive profesionalne diplomacije gledamo predvsem iz vidika delavca – diplomata. V ozadju se prepletajo mnogi psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na motivacijo, in posledično na odličnost SI diplomacije.

V podporo temu smo v času našega vodenja resorja posodobili Zakon o zunanjih zadevah, ki izboljšuje delovne pogoje, povečuje pravno varnost in ureja pravice zakoncev diplomatov na delu v tujini. Temelj napredovanja in dodatkov mora biti meritorna presoja.

Socialni demokrati zagovarjamo poglobljanje odnosov z akademsko skupnostjo in zadevno civilno družbo za ustrezno promocijo diplomatskega poklica. Na področju pridobivanja najboljših kadrov vidimo rešitev v večji koordinaciji Diplomatske akademije z obstoječimi področnimi magistrskimi programi.

4

ANALIZE KVALITETE ODGOVOROV

gajst.

Z odgovori stranke Demokrati. Anžeta Logarja smo zelo zadovoljni. Stranka je prejela 192 točk, kar predstavlja 75 % vseh možnih točk in ustreza oceni 8.

Ocena 8 pomeni, da je stranka poleg relevantnih, celovitih in doslednih odgovorov tudi predstavila svoja stališča, podala nekatere konkretne ukrepe ter mestoma pojasnila izvedljivost svojih predlogov.

Kot omenjeno, so Demokrati po kriterijih relevantnosti, celovitosti in doslednosti za odgovore prejeli skoraj vse točke (31 od 32 točk). Pri 1. vprašanju se je sicer ena točka odštela zaradi predstavitve t. i. zunanjepolitičnega kolegija, ki ni neposredno vezan na vprašanje deklaracije oziroma ni utemeljeno, kako se povezuje z njim. Kljub temu smo s prejetimi odgovori po teh kriterijih zelo zadovoljni.

Tudi politična stališča so iz posameznih odgovorov večinoma razvidna. Le pri nekaterih vprašanjih je do političnega stališča mogoče priti le na podlagi sklepanja. Predvsem bi si pri tej kategoriji želeli več konkretnosti pri 8. vprašanju, vezanem na višino obrambnih izdatkov, kjer sta navedeni dve različni zavezi (3 % skladno z resolucijo in 5 % skladno z mednarodno zavezo), vendar se stranka do njiju ne opredeli. Enako velja za odgovor na 14. vprašanje, ki se nanaša na konflikt na Bližnjem vzhodu, kjer je stališče opredeljeno z usklajenostjo ključnih partnerjev v EU, vendar ti niso konkretno navedeni.

Pomanjkljivosti so najbolj očitne pri kriterijih izvedljivosti (7,5 točke) in konkretnosti (19 točk). To pomeni, da odgovori sicer vsebujejo posamezne cilje in ukrepe, vendar večinoma ni pojasnjeno, kako bodo ti izvedeni, kateri instrumenti bodo uporabljeni ter kateri dejavniki, nosilci in posledice so predvideni. Tako denimo pri 11. in 12. vprašanju (odnosi z ZDA in odnosi s Kitajsko) stranka navaja predvsem splošne cilje (npr. poglobljanje odnosov na bilateralni ravni z ZDA).

Stranka bi lahko svoj skupni rezultat izboljšala pri 6., 8., 14. in 16. vprašanju, če bi odgovore dodatno konkretizirala, ne le navajala splošnih ciljev, ter jih tudi ustrezno utemeljila.

Veseli nas, da se je stranka Demokrati. Anžeta Logarja odločila sodelovati pri odgovarjanju na naša vprašanja in da je odgovorila na vsa. To kaže na angažiranost stranke in njeno prizadevanje za večjo transparentnost ter predvsem za resnejši in bolj konkreten dialog.

Nad odgovori stranke Resni.ca smo razočarani. Stranka je prejela 90,5 točke, kar pomeni oceno 5 (in predstavlja 35,35 % vseh možnih točk).

Stranka je v večini odgovorov ohranila raven relevantnosti in jasnosti političnega stališča. Odgovori praviloma ne zaidejo v širše politične komentarje in neposredno sledijo zastavljenemu vprašanju. Odgovori so praviloma pregledni, kratki in razumljivi širši javnosti, kar se vidi tudi v točkovanju, saj so prejeli 19 točk za tretji kriterij (od 32 možnih). Pri večini odgovorov je razvidna osnovna politična usmeritev stranke. Čeprav so bili odgovori kratki, so bili dosledni in usklajeni.

Največ prostora za izboljšavo ostaja pri 5., 7. in 8. kriteriju - konkretnost v odgovoru, utemeljitev odgovora ter ocena izvedljivosti in operativnosti. Stranka je namreč za peti kriterij dosegla le 6,5 točke, za sedmi 5 točk in osmi kriterij le 1 točko. Stranka pogosto navaja le splošne politične cilje in ne ukrepe, s katerimi bi prišli do teh ciljev. Pri več odgovorih manjkajo natančnejše navedbe institucij, časovnih okvirjev in finančnih planov predlaganih ukrepov. Utemeljitve so prav tako kratke, brez obrazložitve, zakaj bi določen pristop prispeval k učinkovitejšemu zasledovanju zunanje-političnih interesov Slovenije.

Pri odgovoru na 10. vprašanje je stranka odgovore preusmerila v splošne komentarje, ki niso neposredno naslavljali zastavljenega vprašanja. V skladu z metodologijo so takšni odgovori ocenjeni z 0 točk pri prvem kriteriju in 0 točk tudi pri ostalih postavkah, saj je odgovor nerelevanten.

Izboljšave bi bile predvsem dobrodošle že v tem, da bi odgovori dejansko naslavljali posamezne vidike zastavljenih vprašanj. To smo zlasti pogrešali pri 9. vprašanju, ki se navezuje na delovanje Slovenije v EU, kjer kljub temu da stranka izpostavi legitimno politično stališče po želji referendumu o članstvu, v nadaljevanju ne opredeli, katere konkretne ukrepe in prioriteta področja bi podpirala tako na ravni Evropskega sveta kot Sveta EU.

Veseli nas, da je stranka sodelovala v pobudi, saj to kaže na pripravljenost za sodelovanje v strokovni razpravi o zunanji politiki. Ob tem poudarjamo, da pri ocenjevanju ne podajamo vrednostne sodbe o vsebini odgovorov, kvaliteti ali posledicah ukrepov. Ocenjujemo strukturo odgovora, brez ocenjevanja vsebine. Ocena odraža le to, kako resno so stranke pristopile k vprašanju.

Nad kvaliteto odgovorov stranke Mi, socialisti! nismo ravno navdušeni, nismo pa razočarani. Stranka je prejela 149,5 točke, oziroma oceno 6 (kar predstavlja 58,40 % vseh možnih točk).

Kriterij, po katerem stranka Mi, Socialisti! blesti v primerjavi z drugimi kriteriji, je jasnost političnih stališč (27 od 32 točk). Razen pri vprašanju o globalnem upravljanju, kjer se stranka do vsebine tega vprašanja ni opredelila, so pri vseh ostalih vprašanjih nakazali jasno politično stališče in to naredili na splošno zelo razumljiv način (26,5 od 32 točk). Ponekod smo točke pri razumljivosti pribili zaradi sloga odgovarjanja (ki sicer pristoji *imidžu stranke*), ki je več bralkam in bralcem povzročal kar nekaj preglavic (vendar smo se prebili skozi!). Zelo smo bili zadovoljni z odgovori na vprašanja o vojni v Ukrajini, varnosti, odnosih z ZDA in splošnimi usmeritvami slovenske diplomacije (torej 1., 8., 11. in 13. vprašanje). Na splošno je iz vseh odgovorov načeloma zelo jasno razvidna zunanjepolitična usmeritev stranke.

Kritični smo lahko predvsem do konkretnosti (14 od 32 točk), utemeljitve posameznih stališč (8 od 32 točk) in izvedljivosti oz. operacionalizacije konkretnih predlogov (5,5 od 32 točk). Stranka na več mestih pokaže, da ima za določene izzive, ki pritičejo vodenju zunanjepolitičnega resorja, zelo konkretne ukrepe (npr. zapiranje veleposlaništva v Izraelu, posodobitev predstavništva v Palestini v veleposlaništvo). Ponekod drugod pa konkretnim političnim stališčem ne sledijo konkretni ukrepi (npr. pri vprašanju razvojne in humanitarne pomoči, kjer je opredelitev jasna, pobude, strategije in ukrepov pa ni). Hkrati stranka svoja jasno izražena zunanjepolitična stališča redko utemelji.

Med redkimi pozitivnimi primeri sta vprašanje varnosti in vojne v Ukrajini. Ponekod se pojavljajo trditve, ki niso le stvar interpretacije, temveč stvar dejstev, zaradi katerih smo pribili točke pri doslednosti (25 od 32 točk). Najbolj očiten primer je trditev, da izraelsko - palestinski konflikt ne obstaja in da gre le za genocid nad Palestinci. Izraelsko - palestinski konflikt seveda obstaja, traja več kot 100 let in ni stvar interpretacije. Stvar interpretacije so lahko njegovi vzroki, v katere se tu ne spuščamo. Prav tako gre za precejšnjo neutemeljeno insinuacijo, da slovenska diplomacija ne stremi k odličnosti kadrov ter da vodilne funkcije zasedajo "zaslužni kadri" vladajočih struktur. Za jasnost političnega stališča smo tu vseeno dali dve točki, volivke in volivci bi si sicer zaslužili kritično in objektivno utemeljitev navedb.

Pri stranki smo na trenutke pogrešali več resnosti pri reševanju vprašanj, saj to pritiče resnemu izzivu, ki ga predstavlja vodenje zunanje političnega resorja. Imeti mnenje o zunanji politiki ter jasno stališče o tem ali onem zunanje političnem vprašanju še ne pomeni, da bo stranka resor dejansko tako tudi vodila s konkretnimi izvedljivimi ukrepi. Pogrešali smo torej operacionalizacijo določenih ciljev, kar bi bilo s strani stranke Mi, socialisti! zelo dobrodošlo.

Veseli nas, da je stranka sodelovala in se odzvala na vsa zastavljena vprašanja, kar kaže na pripravljenost za dialog in resen odnos do zunanje političnih tem. Čeprav prepoznamo mnogo prostora za izboljšave kvalitete odgovorov, lahko pohvalimo jasnost stališč in razumljivost odgovorov. Naj na tem mestu še enkrat opomnimo, da to ni ocena vsebine odgovorov, temveč ocena kvalitete odgovorov. Vsebino presoja volivke in volivci.

S povprečno kvaliteto odgovorov stranke Gibanje Svoboda smo zelo zadovoljni. Gibanje Svoboda je prejelo 196 od 256 možnih točk, kar po naši metodologiji pomeni oceno 8 (oziroma 76,56 % vseh možnih točk).

Odgovori so se v skoraj vseh primerih navezovali na vprašanje in bili relevantni (31/32 točk). Stranka je do skoraj vseh vprašanj izrazila jasno politično stališče, malce sklepanja je potrebno le pri vprašanju odnosov s Kitajsko, kjer se naslanjajo predvsem na EU interpretacijo odnosov s Kitajsko (31/32 točk). Hkrati so odgovore v večini primerov naslavljali celovito (28/32 točk) ter razumljivo (29/32 točk). Tu in tam se pojavi kakšna fraza (npr. "geopolitični imperativ", "fluidni trendi", "učinkovitejši mehanizmi odločanja"), ki od bralca za voljo razumevanja pričakuje nekaj sklepanja in poznavanja materije (npr. uvedba QMV v procese odločanja pri SZVP). Pri odgovarjanju so bili dosledni (28/32 točk).

Nekoliko bolj kritični smo lahko do konkretnosti (15,5/32 točk), utemeljitev (22/32 točk), operacionalizacije in izvedljivosti (9/32 točk). Stranka je pogosto navajala konkretne ukrepe, ponekod (kot npr. pri 9., 10. in 12. vprašanju) pa so ti povsem umanjkali. Iz slednjih odgovorov je razvidno politično stališče ali oris določene strategije, ne razložimo pa konkretne pobude ali ukrepa, s katerim bi stranka določen cilj (npr. širitev, učinkovitejši način odločanja ali konkurenčnost) zasledovala v praksi. Obratno je pri vprašanju gospodarske diplomacije, kjer stranka politično stališče (krepitev gospodarske diplomacije) jasno razvidno oplemeniti z idejo "diplomacije 2.0 od protokola do posla". Pri določenih odgovorih smo pogrešali utemeljitev (npr. pri politiki do Kitajske - zakaj je stališče tako?). Pri večini odgovorov smo pogrešali naslovitev operacionalizacije ukrepa in razprave o izvedljivosti ukrepa ali predlagane strategije.

Seveda, vedno ostane prostor za izboljšave. Ta je najbolj očiten pri vprašanju učinkovitosti delovanja MZEZ in naslavljanju odnosov s Kitajsko. Bolj konkreten odgovor smo pričakovali tudi pri vprašanju o kadrovski politiki, kjer večina ukrepov, ki jih stranka navaja, že obstaja. Nad odgovori Gibanja Svoboda bi bili navdušeni (ocena 9), če bi pogosteje navajali konkretne ukrepe in pobude, s katerimi bi izvajali svoje politike in nam podali jasen uvid v njihovo operacionalizacijo.

A ne glede na nekatere pomanjkljivosti smo zelo veseli, da je stranka Gibanje Svoboda sodelovala in odgovorila na naša vprašanja. Verjamemo, da zelo resno jemljejo zunanjo politiko. Vsebino odgovorov prepuščamo v presojo volivkam in volivcem.

S kvaliteto odgovorov povezanih strank Levica in Vesna smo zelo zadovoljni. Stranki sta prejeli 186 točk, kar pomeni oceno 8 (oziroma 72,66 % vseh možnih točk).

Pri odgovorih strank Levica in Vesna izstopa predvsem visoka stopnja relevantnosti, razumljivosti in doslednosti odgovorov (relevantnost: 30/32 točk; razumljivost: 27/32 točk; doslednost: 27,5/32 točk). Odgovori praviloma neposredno naslavljajo zastavljena vprašanja in jasno izražajo politično usmeritev. V pozitivnem smislu izstopata odgovora na vprašanje o učinkovitosti diplomacije in vprašanje o kadrovski politiki, kjer stranki celovito orišeta svoj pogled na izboljšanje delovanja diplomacije v praksi. Precej slabše sta stranki odgovorili na vprašanje o globalnem upravljanju in gospodarski diplomaciji. Nekaj točk smo tu in tam odšteli zaradi rabe jezika ali konceptov, ki so tudi strokovni javnosti težje razumljivi (npr. "28. režim" pri odgovoru na vprašanje o politikah znotraj EU).

Kritiko velja izpostaviti predvsem pri kriteriju konkretnosti (16/32 točk) in operativnosti ter izvedljivosti (6/32 točk). Stranki sta sicer pogosto ponudili konkretne odgovore, vendar so med vprašanji velika odstopanja. Primerjajmo odgovore na vprašanja o kadrovski politiki in o gospodarski diplomaciji. Pri vprašanju o kadrovski politiki, kjer je stranka dobila vse točke, so ponudili konkretne ukrepe (npr. sodelovanje med univerzami in MZEZ, jezikovne tečaje iz dotičnih jezikov, boljša plača za mlade diplomate, boljši postopki novačenja kadrov). Pri vprašanju o gospodarski diplomaciji pa so povedali, da potrebujemo dobre kadre in načrt. Gre torej za razliko o predstavitvi konkretnih ukrepov, kjer se konkretnost pogosto preslika tudi v operacionalizacijo - tam, kjer so bili konkretni, so bili tudi bolj operativni (natančno so povedali, katere institucije bi ukrep izvajale in kako).

Identificirali smo nekaj prostora za izboljšavo. Ta je predvsem pri vprašanju o gospodarski diplomaciji, gospodarskem upravljanju in razvojni politiki. Stranki sta cel spekter politik pri globalnem upravljanju in razvojni politiki reducirali na vprašanje odnosa do Palestine. To seveda vsebinsko ni nič napačnega, ni pa zares relevantno pri vprašanju celostnega naslavljanja vprašanja razvoja in upravljanja s skupnimi dobrinami, ki pritičejo vodenju resorja.

To ni ocena vsebine odgovorov, temveč ocena kvalitete odgovorov. Volivke in volivci naj presodijo, kakšno zunanjo politiko si želijo imeti. Prepričani pa smo, da si bodo lahko z odgovori Levice in Vesne pomagali.

Z odgovori povezanih strank NSi, SLS in Fokus Marka Lotriča nismo ravno navdušeni, nismo pa razočarani. Stranka je zbrala 140 točk in s tem prejela oceno 6 (54, 68 %).

Ocena 6 je namenjena strankam, ki so na vprašanja praviloma odgovorile bralcu razumljivo in vsaj načeloma razjasnile svoje politično stališče do tematike. Vendar pa pri odgovorih pogosto niso bile dovolj konkretne, celovite, argumentirane ali operativne, mestoma pa tudi nerelevantne.

Prejeti odgovori trojčka NSi, SLS in Fokus so v precejšnji meri naslavljali zastavljena vprašanja (21,5 od 32 točk), vendar pri 6. vprašanju, vezano na globalno upravljanje, v svojem odgovoru popolnoma zaidejo v regionalne teme, povezane s širitvijo EU. Skladno z metodologijo se je celoten odgovor ocenil z 0 točkami. Dalje pri 5. vprašanju s precej dolgim orisom primera nekoliko preusmerjajo pozornost, medtem ko pri 9. vprašanju pa v odgovoru navajajo pretekle ukrepe in odločitve institucij EU, za kar se je odbila 1 točka.

Odgovori so sicer bili večinoma napisani v razumljivem pregledno in v jeziku, ki je širši javnosti večinoma dostopen (21,5 točk za razumljivost in 23,5 točk za doslednost), zato je mogoče slediti osnovni argumentativni liniji stranke. V več primerih je stranka tudi dovolj jasno pokazala, kakšno politično usmeritev zagovarja (21 točk), zlasti pri vprašanjih o varnostnem okviru Slovenije, odnosu do Kitajske in izraelsko-palestinskem konfliktu.

Višjo oceno bi stranka dosegla predvsem z bolj konkretnimi, utemeljenimi in operativnimi odgovori. Več odgovorov namreč ostaja na ravni splošnih političnih usmeritev ali ciljev, brez konkretnejše opredeljenih ukrepov, instrumentov, pristojnih akterjev, časovnice ali drugih elementov, ki bi pokazali, kako bi bilo posamezno stališče mogoče prenesti v prakso, ter zakaj (4,5 od 32 točk pri izvedljivosti, 13,5 točk točk za konkretnost in 13 točk za utemeljitev). To je bilo posebej opazno pri vprašanjih o povečanju učinkovitosti slovenske diplomacije, uradni razvojni pomoči, prioritetah Slovenije v okviru EU, zunanjepolitičnih prioritetah EU ter odnosu do velesil. Prav ta prehod od načelnih opredelitev k argumentiranim, jasno opredeljenim konkretnim ukrepom in razlogom zanje ter izvedbeno premišljeni predstavitvi politike bi stranki prinesel višjo oceno.

Vseeno smo veseli, da so stranke NSi, SLS in Fokus odgovorile na naša vprašanja in s tem izkazale pripravljenost sodelovati s pobudami civilne družbe. Že samo sodelovanje kaže, da stranka zunanjepolitična vprašanja jemlje dovolj resno, da se do njih javno opredeli.

Nad kvaliteto prejetih odgovorov Piratov smo popolnoma navdušeni. Skupno so prejeli 230,5 od možnih 256 točk, torej oceno 10 (oziroma 90 % vseh možnih točk).

Stranka je bila s svojimi odgovori povsem relevantna in je zato tudi prejela vseh 32 točk v tem sklopu. Ponudila je celovite odgovore, le pri 3. vprašanju, ki se nanaša na mrežo DKP, bi si poleg konkretnih ukrepov glede optimizacije predstavništev želeli videti tudi bolj natančno opredelitev morebitne geografske širitve, kot so to večinoma storile druge stranke. Enako velja za 14. vprašanje, vezano na odnose z ZDA, kjer se izrecno ne opredelijo do Odbora za mir in smo morali o njihovem stališču sklepati.

Stranka je bila v večini odgovorov razumljiva, vseeno pa smo morali odbiti točke pri odgovorih, ki so občutno (več kot 50 besed) presegali zastavljeni okvir (100–120 besed). To smo storili, da se izognemo očitkom, da so Pirati prejeli višjo oceno zaradi več prostora za odgovarjanje.

Prav tako je bilo vseskozi jasno in nedvoumno politično stališče stranke, za kar so prejeli vse možne točke (32/32). Enako velja tudi za doslednost, kjer pa se pri 8. vprašanju o zagotavljanju varnosti pojavi izjema: stranka navaja dve različni vsoti za NATO izdatke, kar povzroča nekaj nejasnosti. To pomeni končno oceno 31 točk za kriterij doslednosti. Tudi pri utemeljitvah je bila stranka precej uspešna in je prejela visoko oceno (29,5/32).

Izboljšave bi bile možne predvsem pri konkretnosti in izvedljivosti odgovorov. Kljub temu je stranka dosegla visok rezultat pri konkretnosti (26,5/32), kar je zelo pohvalno. Posebej navdušeni smo bili nad odgovori na 1., 2., 4., 7., 9., 13. in 16. vprašanje, kjer je stranka izgubila le 1 točko. V teh primerih stranka navede več ukrepov, ki so dodatno opremljeni še s posameznimi pobudami, strategijami in cilji. Bolj konkretne odgovore bi želeli videti pri 11. in 12. vprašanju, ki se navezujeta na odnose z ZDA in Kitajsko. Tam stranka sicer navede ukrepe, ki pa niso dodatno razdelani in podajo le splošen cilj.

Čeprav je stranka prejela razmeroma nižjo oceno pri izvedljivosti, je ta še vedno visoka, kar je pohvalno. Možne izboljšave bi bile predvsem pri političnih vprašanjih, kjer je sicer težje navajati posamezne časovnice in nosilce aktivnosti, pa vendar bi v odgovore lahko vključili tudi bolj jasno oceno izvedljivosti predlaganih ukrepov.

Iskrene čestitke Piratski stranki za vložen trud in hvala, ker zunanjo politiko jemljete resno.

Z odgovori stranke Prerod Vladimirja Prebiliča smo zelo zadovoljni. Stranka je prejela 200,5 točke od možnih 256, kar znaša končno oceno 8 (oziroma 78,13 % vseh točk).

To pomeni, da so odgovori kvalitetni, jasno odgovarjajo na vprašanja, vendar ne izpolnjujejo vseh metodoloških kriterijev v enaki meri.

Med močnejšimi vidiki odgovorov stranke izstopajo predvsem doslednost (32 točk), relevantnost (31,5 točke) in celovitost (29 točk). To pomeni, da so odgovori večinoma neposredno, tj. brez protislovij ali dvoma naslavljali vprašanja, usmeritve strank pa so bile v večini primerov jasne, kar izkazuje tudi visoka ocena jasnosti političnih stališč (32 točk).

Po drugi strani se je stranka pomanjkljivo odrezala pri kriteriju izvedljivosti (7 točk). Tako recimo v svojih odgovorih bodisi ne ponuja zadostnega orisa nosilcev ukrepov ali pa dejanskih posledic le teh in računice izvedljivosti. Prav tako so bile utemeljitve pri nekaterih odgovorih malo manj izpostavljene, čemur priča nižja ocena v tej kategoriji (23 točk). Čeprav pri kar nekaj odgovorih stranka ponuja konkretne rešitve na zastavljena vprašanja in jih ponekod celo operacionalizira, so odgovori v večini navajali splošne usmeritve in načela. V odgovorih ni bilo jasno razvidno, na kakšen način bi bili predlagane politike ali ukrepi dejansko izvedeni v praksi, kar je vplivalo na nižjo oceno pri kriteriju izvedljivosti.

V kategoriji razumljivosti je stranka v odgovorih na posameznih točkah (denimo 9., 12. in 13. vprašanju) uporabljala precej strokoven jezik, kar posledično zmanjša razumevanje, medtem ko sta pri 4. vprašanju, vezanem na gospodarsko diplomacijo, uporabljena dva termina (gospodarski ataše in gospodarski specialist), ki pa nista razložena.

Prva pomembna izboljšava med drugim velja za odgovor št. 11 (odnosi z ZDA), kjer bi večja konkretnost in izvedljivost pri opisovanju predlaganih ukrepov prinesla višjo oceno. Stranka bi lahko svoje odgovore okrepila z dodatnimi argumenti, primeri ali pojasnili, zakaj meni, da je naveden odnos ustrezen in na kakšen način ter s katerimi instrumenti bi te cilje dosegla (kriterij utemeljenosti in izvedljivosti).

Veseli nas, da je stranka Prerod Vladimirja Prebiliča sodelovala v procesu odgovarjanja na vprašanja in se s tem zaveda svojega prispevka k večji transparentnosti in informiranosti javnosti. Cenimo njen angažma in odnos do razprave o slovenski zunanji politiki kot tudi njen odziv na samo kampanjo.

S kvaliteto odgovorov stranke SDS smo lahko zadovoljni. Stranka je prejela 169 od možnih 256 točk, kar pomeni skupno oceno 7 (oziroma 66,02 % vseh možnih točk).

Pri odgovorih SDS pozitivno izstopa predvsem visoka stopnja relevantnosti (30,5/32 točk) in razumljivosti (29/32 točk). To pomeni, da odgovori v veliki večini primerov neposredno naslavljajo zastavljena vprašanja in so jasno strukturirani. V redkih primerih smo stranki odšteli točke zaradi rabe žargona ali sloga pri odgovoru, ki bralcu otežuje razumevanje stališča ali ukrepa (npr. pri vprašanju o gospodarski diplomaciji, kjer je sicer podan strukturiran in konkreten odgovor, le težje je slediti niti argumenta). Nekaj odstopanj beležimo tudi pri celovitosti (26/32 točk), kjer stranka ponekod ne odgovori na celo vprašanje (npr. pri odgovoru o donosih z ZDA izvemo veliko o bilateralnih načrtih, nič pa ne izvemo o odnosih na ravni EU-ZDA, kar je bil del vprašanja). Nekaj točk smo pribili tudi pri doslednosti (28/32 točk). Podpirali smo različne interpretacije dejstev, vendar stranka je ponekod navajala trditve, ki ne držijo (npr. programi razvoja in humanitare so lahko dajali zelene učinke v odnosu do politične opcije, ki jih je formulirala, in ljudi, ki so jo izvolili - torej je bila politika učinkovita, ne pa nujno vsečna SDS. Poročila o projektih razvojne pomoči kažejo na splošno zadovoljstvo z izvedenimi projekti).

Kritični smo lahko predvsem pri konkretnosti (11/32 točk), utemeljitvi odgovorov (18,5/32 točk) ter operacionalizaciji oz. izvedljivosti (3/32 točk). V nekaterih primerih stranka poda konkreten ukrep, utemelji odgovor in oriše postopek (npr. vprašanje posodabljanja strategije ali delovanja v gospodarski diplomaciji). V drugih primerih (npr. vprašanje v odnosu do konflikta) je odgovor povsem nejasen. Če bi ga vzeli iz konteksta, ne bi zares vedeli, na katero krizno žarišče se nanaša odgovor. Če ga primerjamo z vprašanjem o odnosu do vojne v Ukrajini je razlika očitna. Stranka je pri slednjem konkretna, jasna in dosledna, odgovor pa je utemeljen.

Nad odgovori stranke SDS bi lahko bili zelo zadovoljni, če bi stranka pogosteje navajala konkretne ukrepe, svojo politiko pogosteje utemeljila ter pri določenih vprašanjih (npr. pri izraelsko - palestinskem konfliktu) oblikovala jasno stališče in odgovor.

Naša ocena odgovorov stranke SDS seveda ne pomeni, da se z vsebino odgovorov strinjamo ali ji nasprotujemo. To je le ocena kvalitete odgovora v odnosu do cilja te pobude. O vsebini presojaate volivke in volivci. Menimo, da odgovori stranke bralkam in bralcem omogočajo dober uvid v zunanjepolitične prioritete stranke SDS, ki kažejo na to, da stranka zunanjo politiko jemlje zelo resno.

S kvaliteto odgovorov stranke Socialni demokrati smo zelo zadovoljni. Socialni demokrati so prejeli 196,5 od skupno 256 možnih točk, torej oceno 8 (76,76 %).

Odgovori so se v skoraj vseh primerih navezovali na vprašanje in bili relevantni (30,5/32 točk). Stranka je pri dobri večini vseh vprašanj izrazila jasno politično stališče. Sklepanje o stališču je bilo potrebno predvsem pri odnosu do ZDA, nekoliko pri odnosih s Kitajsko in pri vprašanju pridružitve Odboru za mir (27,5/32 točk). Stranka je v večini primerov vprašanja naslavlja celovito (28/32 točk) ter razumljivo (28/32 točk). Nekaj točk pri razumljivosti smo odšteli zaradi rabe žargona, kar stranki, ki vodi resor, kot kaže ne uide. Pri odgovarjanju so bili popolnoma dosledni, v odgovorih ni bilo protislovij ali netočnih trditev (32/32 točk).

Treba je izpostaviti tudi kritiko in Socialnim demokratom jo lahko pripišemo pri konkretnosti (17/32 točk). Stranka je sicer v večini odgovorov navedla konkretne ukrepe, ponekod (kot npr. pri 12. in 15. vprašanju) pa so ti nekoliko umanjkali. Iz odgovorov na omenjena vprašanja je sicer dokaj jasno razvidno politično stališče stranke, tudi utemeljitev ali dolgoročni pogled. Manjkajo pa konkretne pobude, s katerimi bi stranka usmeritev izvajala v praksi (npr. kakšno reformo Brettonwoodskih institucij želimo, kako, poleg javno-zasebnih partnerstev bi se lotili razvojne politike, za voljo doseganja ciljev). Šibki so tudi v kategoriji izvedljivosti in operacionalizacije konkretnih ukrepov (8,5/32 točk). Kot primer dobre prakse lahko izpostavimo njihov odgovor na vprašanje o učinkovitosti diplomacije, kjer so jasno navedli konkretne ukrepe in njihovo operacionalizacijo (npr. spremembo Zakona o zunanji politiki).

Tudi pri super odgovorih obstaja prostor za izboljšave. Bolj natančni bi lahko bili pri odgovarjanju na vprašanje o skupni zunanji in varnostni politiki, kjer smo pogrešali konkretne ukrepe in pobude. Pri vprašanju o odnosih s Kitajsko smo prav tako pričakovali več uvida v področja, kjer bi SD želela videti več sodelovanja in področja, kjer Kitajska (v skladu s skupnim pristopom EU) predstavlja systemskega rivala ali grožnjo. Nad odgovori SD bi bili navdušeni (ocena 9), če bi pogosteje navajali konkretne ukrepe in pobude, s katerimi bi izvajali svoje politike in nam podali jasen uvid v njihovo operacionalizacijo. To smo morda pričakovali, saj je stranka SD zadnje štiri leta vodila zunanjepolitični resor.

A ne glede na nekatere pomanjkljivosti smo zelo veseli, da je stranka Socialni demokrati sodelovala in odgovorila na naša vprašanja. Verjamemo, da zelo resno jemljejo zunanjo politiko. Vsebino odgovorov prepuščamo v presojo volivkam in volivcem.

5

**TOČKOVNIKI ODGOVOROV
POSAMEZNIH STRANK**

gajst.

OCENJEVALNI LIST - DEMOKRATI.

KRITERIJI

VPRAŠANJA

	1	2	3	4	5	6	7	8	Σ
1	1	2	1,5	2	1	2	1,5	0,5	11,5
2	2	2	1,5	2	1,5	2	1,5	1	13,5
3	2	2	1	1	1	2	0,5	0,5	10
4	2	2	1,5	2	2	2	1,5	1	14
5	2	2	2	1	1	2	1,5	0,5	12
6	2	1	1	1,5	1	2	1	0	9,5
7	2	2	1,5	2	2	2	2	0,5	14
8	2	2	1	1	1	2	1	0,5	10,5
9	2	2	1,5	2	1	2	1	0,5	12
10	2	2	2	1,5	1,5	2	1	0,5	12,5
11	2	2	2	2	1	2	0,5	0	11,5
12	2	2	2	2	1	2	1,5	0,5	13
13	2	2	2	2	1	2	2	0,5	13,5
14	2	2	1,5	1,5	1	2	1	0	11
15	2	2	2	2	1	2	1	0,5	12,5
16	2	2	1,5	1	1	2	1	0,5	11
Σ	31	31	25,5	26,5	19	32	19,5	7,5	192

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - DRŽAVLJANSKO GIBANJE RESNI.CA

KRITERIJI

VPRAŠANJA	RESNI.CA	1	2	3	4	5	6	7	8	Σ	SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU
	1	2	2	2	1.5	1	2	1	0.5	12	
	2	2	1	1	2	1	1	1	0	9	
	3	1	0.5	1	1	0	1	0	0	4.5	
	4	1.5	1	1	0.5	1	1.5	0.5	0	7	
	5	1	1	1	1	0	1.5	1	0	6.5	
	6	1	1	2	1	0	1.5	0	0	6.5	
	7	1	1	2	1	0.5	1.5	1	0.5	8.5	
	8	1	0	1	0	0.5	1	0	0	3.5	
	9	0.5	0.5	1	1	0	1	0.5	0	4.5	
	10	0								0	
	11	1	1	0.5	0	0	1	0	0	3.5	
	12	1.5	1	1	1	1	1	0	0	6.5	
	13	1.5	0	2	1	0.5	1	0	0	6	
	14	1	1	1.5	0	1	2	0	0	6.5	
	15	0.5	0	1	1	0	1	0	0	3.5	
	16	0.5	0	1	0	0	1	0	0	2.5	
Σ	17	11	19	12	6.5	19	5	1	90.5		

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - GIBANJE SVOBODA

KRITERIJI

VPRAŠANJA		1	2	3	4	5	6	7	8	Σ
	1	2	2	1.5	2	1	2	2	1	14.5
	2	1	1	2	2	0.5	2	0	0.5	9
	3	2	2	2	2	1.5	2	1	0.5	13
	4	2	2	1.5	2	2	2	0.5	1.5	13.5
	5	2	1	2	2	0.5	2	2	0	11,5
	6	2	2	2	2	2	2	2	0	14
	7	2	1.5	2	2	1	2	2	0	12.5
	8	2	1	1,5	2	1.5	2	1	1	12.5
	9	2	1	1.5	2	0	2	1	0	9.5
	10	2	1	2	2	0	2	1	0	9
	11	2	2	2	2	1	2	2	1.5	14.5
	12	2	1	1	1	0	2	0,5	0	8.5
	13	2	2	2	2	1,5	2	2	1	14.5
	14	2	2	2	2	0.5	2	2	0	13.5
	15	2	2	2	2	2	2	2	1	15
	16	2	2	2	2	0,5	1	1	0,5	11
Σ	31	26.5	29	31	15.5	31	22	9	196	

SKUPNI SÉŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - LEVICA IN VESNA

KRITERIJI

VPRAŠANJA		1	2	3	4	5	6	7	8	Σ	SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU
	1	2	1	1	1	1	2	1	0	9	
	2	2	2	2	2	2	2	2	1	15	
	3	2	1	1	2	0	2	1	0	9	
	4	2	1	1	1	0	2	1	0	8	
	5	2	1	2	2	0	2	1	0	10	
	6	0	0	1	0.5	0	2	0	0	3.5	
	7	2	1	2	2	1	2	2	0	12	
	8	2	2	2	2	1	2	1.5	0	12.5	
	9	2	2	1	2	2	2	2	1	14	
	10	2	1	2	2	0	2	2	0	11	
	11	2	2	2	2	1	2	2	0	13	
	12	2	2	2	2	1	2	2	0	13	
	13	2	1	2	1	1	2	2	0	11	
	14	2	1	2	2	2	2	2	1	14	
	15	2	2	2	2	2	2	2	1	15	
	16	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Σ		30	22	27	27.5	16	32	25.5	6	186	

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - NSi, SLS in Fokus Marka Lotriča

KRITERIJI

VPRAŠANJA		1	2	3	4	5	6	7	8	§
	1	2	2	2	1,5	1	2	1	0,5	12
	2	2	1	2	0,5	1	2	0,5	0	9
	3	2	2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,5	12
	4	1,5	2	1,5	2	2	2	1	1	13
	5	1	1,5	1,5	2	0,5	1	1	0,5	9
	6	0								0
	7	1,5	1,5	1	1	1,5	2	1	1	10,5
	8	1,5	2	1,5	2	1	1,5	1,5	0	11
	9	1	0,5	1	0,5	0,5	1	0,5	0	5
	10	1	0,5	1,5	1	1	1,5	1	0,5	8
	11	1	1,5	1,5	2	1	2	1	0	10
	12	1,5	1	1,5	2	0	1	1	0	8
	13	1	0,5	1	1,5	0	1,5	0	0	5,5
	14	1,5	1	1,5	2	1	2	1	0	19
	15	1,5	2	1	1	0,5	1,5	1	0	8,5
	16	1,5	1	1,5	1	1	1	1	0,5	8,5
§	21,5	20	21,5	21,5	13,5	23,5	14	4,5	140	

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - MI, SOCIALISTI!

KRITERIJI

VPRAŠANJA	Mi, socialisti!	1	2	3	4	5	6	7	8	SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU
	1	2	2	2	2	2	1.5	0.5	1	
	2	0.5	0.5	1	0.5	0.5	0.5	0	0	
	3	2	2	2	1.5	2	2	0	1	
	4	0.5	0.5	1	1	1	2	1	0	
	5	2	1	1.5	2	0	2	0	0	
	6	0	0	1	0	0	1.5	0	0	
	7	2	2	2	2	2	2	0	1	
	8	2	2	2	2	1.5	1	2	0.5	
	9	1.5	2	2	2	0	2	2	0	
	10	2	1	2	2	0	2	0	0	
	11	2	2	2	2	2	2	0	0	
	12	2	1	2	2	0	1.5	0	0	
	13	2	2	2	2	1.5	2	2	1.5	
	14	2	2	2	2	2	1	0.5	0.5	
	15	2	1	2	2	0	2	0	0	
	16	0	0	0	2	0	0	0	0	
		24.5	21	26.5	27	14.5	25	8	5.5	149.5

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - PREROD

KRITERIJI

VPRAŠANJA

	1	2	3	4	5	6	7	8	Σ
1	2	2	2	2	1	2	1.5	0.5	13
2	2	2	2	2	1.5	2	1	0.5	13
3	2	2	1.5	2	1	2	1	0.5	12
4	2	2	1	2	2	2	2	1	14
5	2	2	2	2	1.5	2	2	0.5	14
6	2	2	2	2	1.5	2	2	0.5	14
7	2	1	1.5	2	1.5	2	1	0.5	11.5
8	2	2	1.5	2	1.5	2	1.5	1	13.5
9	2	2	1	2	1.5	2	1.5	0.5	12.5
10	2	1.5	2	2	1	2	1.5	0	12
11	2	1	2	2	1	2	1	0	11
12	2	2	1	2	1	2	1.5	0	11
13	2	2	1	2	1	2	2	0.5	12.5
14	2	2	2	2	2	2	1	0	13
15	2	1	1.5	2	1	2	1.5	0	11
16	2	2	1.5	2	1	2	1	1	12.5
Σ	32	28.5	25.5	32	21	32	23	7	200.5

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - STRANKA PIRATI

KRITERIJI

VPRAŠANJA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	2	1	2	2	2	2	2	15
2	2	2	1	2	2	2	2	2	15
3	2	1	1	2	2	2	1,5	2	13,5
4	2	2	1	2	2	2	2	2	15
5	2	2	1	2	2	2	2	1,5	14,5
6	2	2	1	2	1,5	2	2	1,5	14
7	2	2	2	2	1,5	2	1,5	2	15
8	2	2	1	2	2	1,5	2	1	13,5
9	2	2	2	2	1,5	2	2	1,5	15
10	2	2	2	2	1,5	2	1,5	1	14
11	2	2	2	2	1	2	1,5	1	13,5
12	2	2	2	2	1	2	1,5	1	13,5
13	2	2	2	2	1,5	2	2	1,5	15
14	2	1,5	2	2	1,5	2	2	1,5	14,5
15	2	2	2	2	1,5	2	2	1	14,5
16	2	2	2	2	2	2	2	1	15
9	32	30,5	25	32	26,5	31,5	29,5	23,5	230,5

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA

KRITERIJI

VPRAŠANJA		1	2	3	4	5	6	7	8	SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU
	1	2	2	2	1.5	0.5	2	2	1	
	2	2	2	2	2	0	2	1	0	
	3	2	2	2	1.5	2	2	1	0	
	4	2	2	1	2	2	2	1	1	
	5	2	2	2	1	1	1	1	0	
	6	2	1	2	1	0.5	1	0.5	0	
	7	2	2	2	2	1	2	1.5	0	
	8	2	2	2	2	0	2	1.5	0	
	9	2	2	2	2	1	1	1	0	
	10	2	1	2	1	0	2	1	0	
	11	2	1	2	1	1	2	1	0	
	12	2	2	2	2	1	2	2	0	
	13	2	2	2	2	1	2	2	1	
	14	1	1	1	0.5	0	2	0	0	
	15	1.5	1	1	0.5	0	1	1	0	
	16	2	1	2	1	0	2	1	0	
		30.5	26	29	23	11	28	18.5	3	169

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

OCENJEVALNI LIST - SOCIALNI DEMOKRATI

KRITERIJI

VPRAŠANJA

SD	1	2	3	4	5	6	7	8	§
1	2	2	2	2	1	2	2	0.5	14.5
2	2	2	2	2	2	2	2	1.5	15.5
3	2	2	2	2	2	2	2	1	15
4	2	2	1	2	2	2	1	1	13
5	2	2	2	2	0.5	2	2	0	13.5
6	2	1	1	2	0.5	2	1	0	11.5
7	2	2	2	2	1	2	1	0	12
8	2	2	2	2	1.5	2	2	1	14.5
9	2	2	2	2	0.5	2	2	0.5	13
10	1.5	1	2	1	0.5	2	1	0	9
11	2	2	1	1	1	2	1	0	9.5
12	1	1	1	1	0	2	0.5	0	7.5
13	2	2	2	1	1.5	2	2	1	13.5
14	2	2	2	1.5	2	2	1	1	13.5
15	2	1	2	1	0	2	2	0	10
16	2	2	2	2	1	2	2	1	14
§	30.5	28	28	28	17	32	24.5	8.5	196.5

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM VPRAŠANJU

SKUPNI SEŠTEVEK PO POSAMEZNEM KRITERIJU

ŠTEVILO VSEH TOČK

gajst.

SKLEP

gajst.

SKLEP

O usmeritvah zunanje politike v demokratičnih družbah na volitvah odloča ljudstvo.

Oddaja glasu za določeno politično stranko je neposredno oddaja glasu za celoten sklop vrednot in politik, ki jih ta stranka zagovarja - tudi za določeno zunanjo politiko. Zunanja politika pri odločanju volivk in volivcev o tem, katero stranko bodo volili, statistično ni v ospredju. To je razumljivo, saj imajo politične odločitve, sprejete v odnosu do drugih področij, večji neposreden vpliv na blaginjo ljudi. Hkrati pa morajo volivke in volivci razumeti, da imajo na zunanjo politiko Republike Slovenije izraziti vpliv.

Volivke in volivci morajo biti z zunanjepolitičnimi načrti strank ustrezno seznanjeni.

Pri tem poudarjamo, da ustrezna seznanitev presega poznavanje osnovnih svetovnonazorskih premis posameznih političnih strank in okvirnih ciljev. Seznanjeni morajo biti s konkretnimi načrti posameznih strank, ki pritičejo vodenju resorja za zunanje in evropske zadeve ter vodenju diplomacije v praksi. Povedano drugače, za voljo sprejemanja informirane odločitve o usmeritvi zunanje politike morajo imeti državljanke in državljani možnost vpogleda v specifične načrte strank na zunanjepolitičnem področju.

Politične stranke ustrezne seznanitve volivk in volivcev s specifičnimi načrti na zunanjepolitičnem področju praviloma ne omogočijo. Programi strank se po kvaliteti sicer razlikujejo, vendar zunanja politika praviloma ni obravnavana na ustrezen način. Primerjava programov strank nam ponudi le grobe razlike v splošnih zunanjepolitičnih usmeritvah. Večinoma pa nam ne omogoči vpogleda v konkretne ukrepe, ideje, predloge, politike in strategije strank, ki pritičejo vodenju zunanjepolitičnega resorja v praksi.

Mediji zunanje politike običajno ne obravnavajo na ustrezen način. Profesionalne novinarke in novinarji, ki vodijo razprave v predvolilnem obdobju, bi morali biti tisti, ki bi od političnih strank pridobili konkretne informacije o njihovih načrtih na področju zunanje politike. Onkraj redkih izjem (npr. zunanjepolitično soočenje na RTV, 5. 3. 2026), se novinarke in novinarji povečini ukvarjajo s širokopoteznimi vidiki zunanje politike, oziroma od strank pričakujejo splošne opredelitve. To z vodenjem resorja za zunanje in evropske zadeve nima veliko skupnega. Povedano drugače, reduciranje zunanje politike na posedovanje mnenja o Donaldu Trumpu, vojni v Ukrajini ali odnosih s Kitajsko, nam ne pove veliko o tem, kaj bodo te stranke dejansko naredile v praksi. Senzacionalistično obravnavo zunanje politike mora zamenjati strokovna obravnava, ki pritiče vodenju državotvornih resorjev. Menimo, da imajo novinarke in novinarji to odgovornost. Vemo tudi, da so tega popolnoma zmožni, saj pri večini notranjepolitičnih vprašanj od političnih strank pričakujejo konkretne odgovore na specifična vprašanja, ki zadevajo izvajanje politik. Vprašanje pa je, ali to zmožnost tudi izkoristijo in pri vsebinskih debatah vztrajajo.

V Inštitutu Gajst smo zaradi zgoraj navedenih razlogov zagnali pobudo za dvig kvalitete razprave o zunanji politiki v obdobju pred državnozborskimi volitvami 2026. Desetim političnim strankam smo posredovali 16 specifičnih vprašanj, ki pritičejo vodenju resorja za zunanje zadeve v praksi. Pri tem smo poskrbeli, da imajo vprašanja ustrezen uvodni nastavek in so jasno zastavljena. Vprašanjem smo dodali tudi manjše usmeritve, ki stranke opozarjajo na elemente, ki običajno pritičejo odgovoru na dotično vprašanje (nudge).

S kvaliteto odgovorov strank smo lahko zadovoljni. Večina strank je dobila oceno 7 ali več. Na podlagi vseh odgovorov si lahko volivke in volivci ustvarijo sliko o tem, kako resno določena stranka jemlje zunanjo politiko in kako konkretne ukrepe predlaga.

Najprijetnejše presenečenje pobude je prišlo s strani stranke Pirati. Nad kvaliteto odgovorov smo popolnoma navdušeni. Odgovori so jasni, razumljivi, konkretni, dosledni in celoviti. Še več, pri vsakem odgovoru, ki je predvideval konkretne ukrepe, so zapisali, kako bi jih izvedli, kdo bi jih izvajal in v kakšnem časovnem okviru bi pričakovali rezultate. Iskreno smo tovrstne odgovore pričakovali s strani ene izmed vladnih strank, ne pa stranke, ki v vladi še nikoli ni bila. To pomeni le nekaj: zunanjo politiko lahko resno jemljejo tudi stranke, ki resorja še nikoli niso vodile in niso bile še v Državnem zboru.

Z odgovori trojčka vladne koalicije (Gibanje Svoboda, SD in lista Levice ter Vesne) smo v povprečju zelo zadovoljni. Zelo zadovoljni smo bili tudi z odgovori stranke Demokrati. Anžeta Logarja in stranke Prerod Vladimirja Prebiliča. Odgovori so celoviti, dosledni, razumljivi in jasni. Ponekod je malce zmanjkalo z vidika konkretnih ukrepov ali predlogov, vendar so spet pri drugih vprašanjih dokazali, da jih imajo. Največ rezerv imajo te stranke pri naslovitvi izvedbe, izvedljivosti in operacionalizacije ukrepov in pobud.

S kvaliteto odgovorov stranke SDS smo zadovoljni. Prvič že zato, ker so sodelovali pri pobudi in nam omogočili vpogled v njihove zunanjepolitične načrte. Pri večini odgovorov so celoviti, zelo relevantni in zelo jasni. Pogosto smo si želeli, da bi bili bolj konkretni. Ogromno rezerv je pri naslavljanju celovitosti in izvedbe ukrepov ter ponekod tudi njihovi utemeljitvi.

Nad kvaliteto odgovorov stranke Mi, socialisti! in strank trojčka (N.Si, SLS in Fokus Marka Lotriča) nismo navdušeni, nismo pa razočarani. Splošno lahko rečemo, da so podali zelo jasna politična stališča in večinoma relevantne in razumljive odgovore. Veliko izboljšav je možnih pri konkretnosti, utemeljitvi, celovitosti, izvedljivosti in operacionalizaciji politik.

Nad kvaliteto odgovorov stranke Resni.ca smo razočarani.

Še naprej moramo vlagati napore v krepitev kulture zunanje politike in izboljševanje zunanjepolitične pismenosti državljanek in državljanov. Pobude, kot je ta, imajo smisel le, če dejansko dosežejo volivke in volivce. Ti morejo informacije ne le prejeti, temveč jih tudi razumeti in se do predstavljenih politik znati kritično opredeliti. Krepitev zunanjepolitične pismenosti je zato nujna, saj brez nje težko pričakujemo razvoj širše kulture zunanje politike in s tem tudi višjo kakovost njenega oblikovanja. Pomemben del tega procesa je diplomatsko izobraževanje javnosti, ki predstavlja enega ključnih ciljev in razlogov za obstoj našega Inštituta.

Podobne pobude bi morale obstajati tudi na drugih področjih. Inštitut Gajst je bil letos tisti, ki je prvi v zgodovini Republike Slovenije pripravil tovrstno raziskavo zunanjepolitičnih načrtov strank pred državnozborskimi volitvami. S tem smo dokazali, da je to možno izvesti na področju zunanje politike. V medijih (npr. RTV in N1) smo opazili podobne poskuse na nekaterih drugih področjih. Videli smo tudi primerjave volilnih programov s strani drugih nevladnih organizacij (npr. Umanotera, MZPP). Pred naslednjimi državnozborskimi volitvami potrebujemo tovrstno objektivno in metodološko transparentno raziskavo na vseh področjih. Obstaja veliko možnosti za izboljšave in v Inštitutu smo naklonjeni razvoju civilno-družbenih iniciativ, ki pripomorejo h krepitvi demokratičnih procesov.

Na mestu je izpostaviti tudi omejitve in biti do pobude konstruktivno kritičen. Verjamemo, da to dolgujemo tako strankam, ki so sodelovale, kot tudi bralkam in bralcem. Prvič, s pobudo smo začeli razmeroma pozno, kar je pomenilo, da imajo stranke malo časa za pripravo konkretnih odgovorov (na voljo so imele nekaj več kot teden dni, kar je v napornem predvolilnem času kratko obdobje). Druga pomembna omejitev, ki bi jo v prihodnje odpravili, je seznanitev strank z natančnimi kriteriji, po katerih smo presojali kvaliteto odgovorov. V navodilih za reševanje bi morali te kriteriji transparentno navesti, kar bi morda prispevalo h kvaliteti odgovorov. V pripravo vprašanj bi v prihodnje lahko vključili tudi širšo strokovno javnost. Menimo, da so vprašanja sicer kvalitetno sestavljena, vseeno pa bi posvetovanje s stroko doprineslo k višji kvaliteti. Bralke in bralce vabimo, da s komentarji prispevate h kvaliteti tovrstnih pobud v prihodnje.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nas pri vodenju pobude podprli in medijem, ki ste našim prizadevanjem namenili pozornost. Najbolj pa se zahvaljujemo tebi, ki to bereš. Vemo, da naš trud ni zaman.

Inštitut Gajst
Ljubljana

An impressionistic painting with a textured, painterly style. The central figure is a person, possibly a woman, seen from the back, wearing a light-colored, loose-fitting garment. They are standing in a field of tall, textured grass or reeds. The background is a mix of warm and cool tones, suggesting a hazy or overcast sky. The overall mood is contemplative and serene.

To, kar posejemo, bo vzklilo.

gajst.